

# DOBŘÁ ADRESA



**Z obsahu** Letní mediální mrtvo

Nekorektní zápisník


Stano Masár: Part

## Obsah:

### Příloha

Canny: **She is a witch**  
(59)

Stano Masár: **Part** (71)

**SYSTÉM NAVIGACE:  
KLEPNĚTE!**

**První stránka (titulní):**  
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky [www.dobraadresa.cz](http://www.dobraadresa.cz) v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

**Druhá stránka (obsah):**  
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

**Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):**  
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

**KLEPNĚTE SEM!**

### O čem se (ne)mluví

Štefan Švec: **Netomáš a Bělorusko (lyrická reportáž)** (4)

Martin Groman: **Mor na ty vaše festivaly** (20)

### Před Strží

Literaturistický průvodce Štěpána Kučery  
**tentokrát lyricky se Sarah Marií Schwarz** (26)

**Ze vtipných e-mailů** (30)

**Nekorektní zápisník Jiřího T. Krále** (32)

Jakub Šofar: **Vrácenky 8** (35)

### Strž DA (recenzní prostředek) + Krmelec

**Hudba:** Jakub Šofar: **Cela děsu** (36)

**Knihy:** Pavel Voňka: **Nesnesitelná touha po vědě** (38);  
Zuzana Fialová: **Čas, kdy živí potkávají mrtvé (lyrická reflexe)** (39)

**Výtvarné umění:** Petr Jiška: **Vladimír Boudník – mezi avantgargou a undergroundem** (40)

**Film:** Irena Prázová: **MFF v Karlových Varech** (44); Pavel Voňka: **Rozprava na obranu distribuce filmové, obzvláště dabované** (45)

### Za Strží

**Představujeme:** Karla M. Dvorská (46)

Tomáš Koloc: **Vymáchat se v pekle, potkat anděly (lyrický návrat)** (50)

**Média:** Miroslav Cingl: **Letní mediální mrtvo. Plus soutěž** (54); Pavel Voňka: **Svět podle Pawlowského** (56)

### Podobrazník

Honza Hanzl: **Den žen** (58)



Na titulní stránce: Štefan Švec, „Hezké holky v hezkých krojích...“, 2004 (k článku na str. 4)

**Dobrá adresa**, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 8, ročník 5. E-mail: [dobraadresa@firstnet.cz](mailto:dobraadresa@firstnet.cz). Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Zástupce šéfredaktora: Martin Groman. Redakce: Miroslav Cingl, Štěpán Kučera, Jan Los, Vladimír Novotný, Kateřina Rudčenkova, Viki Shock, Jakub Šofar. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet a. s.

reklama

reklama

Naši milí,

na srpen jsme pro vás připravili lyrické číslo. Začíná lyrickou reportáží z Běloruska, ve Strži najdete lyrickou reflexi Zuzany Fialové a na konci potom lyrický návrat Tomáše Koloce. Doufáme, že to ve vás vyvolá lyrickou náladu, která se pak spojí s náladou nostalgickou a sentimentální. Tu ve vás vyvolá Mírek Cingl tím, že v rubrice média probere okurkovou sezónu stejně jako loni. Navíc ale přidá soutěž – protože se v ní nic nevyhrává, určitě vás bude zajímat.

Kromě článků si všimněte i našich lyrických příloh – tou první odpalujeme rubriku, kterou bude mít od příště v DA pravidelně Canny (z kapely Obří broskev, kdybyste nevěděli. V čísle najdete jednu ze dvou dole zmenšených upoutávek na její koncert. Kdo najde upoutávku jako první, vyhrává). Druhá příloha patří Stano Masárovi ze Slovenska. To je ta země, která je od nás na většině map. Jo, a abych nezapomněl – nezapomeňte si přečíst Nekorektní zápisník Jiřího T. Krále. A vůbec čtěte všechno, čtení je zdravé. A jezte mlíko. A mějte se pěkně.

Štefan Švec

# obří broskev selfbrush

společný koncert těchto dvou mladých  
progresivních kapel proběhne



**12.8. od 20:00**  
v pražském klubu  
**Rock Café**

[www.obribroskev.cz](http://www.obribroskev.cz) - [canny.obribroskev.cz](http://canny.obribroskev.cz) - [www.matomatic.com](http://www.matomatic.com) - [www.rockcafe.cz](http://www.rockcafe.cz)

# obří broskev selfbrush

společný koncert těchto dvou mladých  
progresivních kapel proběhne



**12.8. od 20:00**  
v pražském klubu  
**Rock Café**

[www.obribroskev.cz](http://www.obribroskev.cz) - [canny.obribroskev.cz](http://canny.obribroskev.cz) - [www.matomatic.com](http://www.matomatic.com) - [www.rockcafe.cz](http://www.rockcafe.cz)



O  
čem  
se  
(ne)  
mluví

Leninové hledí vpřed a ma-  
jí vizionářsky předpaženo...

# Netomáš a Bělorusko

(věnováno Tomáši Kolocovi  
a jeho okostici)

Jedeme. Po hodině k nám přijde pseudomaminka a v ruce drží dřevěný špalík. Snaží se nám vysvětlit, že si ho máme za Českou Třebovou vrazit mezi kliku a zámek u dveří, aby se k nám nikdo v noci nedostal a neokradl nás. Bělorusové se u nás bojí.

## Den 1. – Úterý

Jet s tímhle člověkem kamkoliv je o zdraví. Když před půl rokem přišel s tím, že nás jeho známí můžou oficiálně dostat do Běloruska, uvěřil jsem mu. Zvláštních známých má haldy.

Od té doby jsme sedmnáctkrát změnili rozhodnutí, jestli jet nebo nejet. Třináctkrát z toho v posledním týdnu. V práci mi přestali škrtat a znovu zapisovat dovolenou a sázejí se, jak to dopadne. Poslední kurs je 7 : 6 proti cestě.

Stojím na Hlavním nádraží a čekám. Půl hodiny po domluveném srazu vidím z dálky cupitat malou krosnu na dlouhém těle. Narýchlo kupujeme svačinu a necháme se vpustit do vlaku slečnou v uniformě běloruských drah. Má trvalou a Tomáše okouzlí její parfém. Tvrdí, že mu připomíná jeho maminku v osmdesátých letech.

Než najdeme kupé, stihne se Tomáš seznámit se třemi spolucestujícími i s vonící pseudomaminkou. Je to sociální génius.

Jedeme. Po hodině k nám přijde pseudomaminka a v ruce drží dřevěný špalík. Snaží se nám vysvětlit, že si ho máme za Českou Třebovou vrazit mezi kliku a zámek u dveří, aby se k nám nikdo v noci nedostal a neokradl nás. Bělorusové se u nás bojí.

Nemůžu věřit, že opravdu jedeme. Tomáše bolí zub, ale tvrdí, že si to nechal spravit a že mu tam zubař nacpal spoustu arzenu, takže to přes noc přejde.

## Den 2. – Středa

Tomáše bolí zub. Celou noc nespál a ráno se plazí odshora dolů po stěnách kupé. Tence skučí. Bude to bezva dovolená.

Aby přišel na jiné myšlenky, snažím se předpovědět, jak nás budou šikanovat běloruští celníci. Podle zpráv na internetu se z nás budou snažit vyrazit co nejvíc peněz za clo a za zdravotní pojištění.

Ve dvě hodiny jsme na hranicích. Celníci mají světle zelené uniformy a placaté čepice o rozloze přistávací plochy pro vrtulník. Nechtějí po nás nic. Máme zvací dopis Běloruského svazu mládeže.

Po průjezdu hranic si vzájemně gratulujeme. Jsme v zemi, kde si i Češi smějí připadat jako západní novináři. Konkrétně my jsme západní novináři s oficiálním pozváním diktatury. A co. Stejně se



Ve dvě hodiny jsme na hranicích. Celníci mají světle zelené uniformy a placaté čepice o rozloze přistávací plochy pro vrtulník. Nechtějí po nás nic. Máme zvací dopis Běloruského svazu mládeže.

# Netomáš a Bělorusko

(věnováno Tomáši Kolocovi  
a jeho okostici)

Jdu parkem. Točí  
se za mnou ženy.

Zjevně.

Sebevědomí mi  
vylétne někam  
k Leninovu nosu.

Jdu parkem  
a culím se na  
všechny strany  
jako idiot.

všichni ostatní baví jenom s disidenty. Pak u nás nemá být oficiální běloruská propaganda diskriminovaná.

Vystupujeme na nádraží v Brestu. Tomáše bolí zub. Strašně. Dochází k operativnímu rozhodnutí. Bleskurychle se seznamujeme s paní postávající na nádraží a ta nám pomůže koupit lístek a vyřídit formality. Tomáš nastupuje do vlaku zpět na Varšavu a Prahu. Odjíždí. Za cestu utratil svůj měsíční příjem. Strávil v Bělorusku čtyřicet sedm minut.

Žánrová hřbitovní...







Lukašenko na zašedlé zdi...

Zůstal jsem sám. Neumím rusky a nejsem sociální génius. Do odjezdu nočního vlaku na Gomel zbývá šest hodin. Nechávám krosnu v úschovně na nádraží a jdu se podívat do města. Zkusím tu být i za Tomáše.

První, co mě ve městě překvapí, jsou názvy ulic. Ty hlavní se jmenují Leninův prospekt, Marxův bulvár, Sovětská a tak. Později zjistím, že takhle se v Bělorusku jmenují hlavní ulice všude. Ty pojmenované po Lenínovi zdobí i jeho socha. Leninové obvykle hledí vpřed a mají vizionářsky předpaženo.

Jdu parkem. Točí se za mnou ženy. Zjevně. Sebevědomí mi vylétne někam k Leninovu nosu. Jdu parkem a culím se na všechny strany jako idiot.

Točí se za mnou muži. To už člověka trochu vyděsí. Shlížím dolů a vidím děti, jak se mi dílem smějí a dílem se schovávají za rodiče, jako bych byl pohádková příšera. Je pravda, že žádného jiného cizince jsem tu

neviděl. Na turisty tu opravdu nikdo není zvyklý. Nepomůže, ani když zandám foťák do batohu. Asi by nepomohlo ani kdybych tančil v běloruském kroji. Odlišnost je vidět. Opravdu jsem a celý týden budu pohádková příšera.

Všímám si všeho, co doma nevnímám. Vidím oprýskanou omítku domů, státní značky na veřejných budovách, vejcovitý tvar telefonních budek. Pořád mě překvapuje proč je všechno psané azbukou. Cizina znamená rozrušení smyslu pro všednost.

To hlavní, co je v Brestu k vidění, je brestská pevnost. Pevnost-hrdina, jak se píše na desce před ní. Proslavil ji brestlitevský mír z první a její obránci z druhé světové války. Obránci-hrdinové, jak se píše v letáčku. Mají na cestě k pevnosti alej rudých pamětních desek s reliéfy tváří. Vchod do pevnosti je brána ve tvaru pěticípé hvězdy. Vysekali ji do skály tak, že i když tunelem brány pro-

Točí se za mnou muži.

To už člověka trochu

vyděsí. Shlížím dolů

a vidím děti, jak se mi

dílem smějí a dílem se

schovávají za rodiče,

jako bych byl

pohádková příšera.

# O čem se (ne) mluví

## Netomáš a Bělorusko

(věnováno Tomáši Kolocovi  
a jeho okostici)

cházíte a díváte se vzhůru, vidíte pěticipou hvězdu.

Za branou je mnohasetmetrové prostranství uzavřené sochou. Sochou ze skály otesané do obrovského vojáka. Když píšu obrovského, nemyslím nějakého pidistalina na pidiletné. Myslím prostě horu ve tvaru vojáka.

Hned za branou ke mě vítr přivane zpěv mužského sboru, výstřely ze samopalů a vysílání moskevského rozhlasu z roku 1944. Když přejdu tu rozlehlou ploščaď, vystoupám po schodech k památníku se spoustou dalších pamětních desek a věnců. Tady zní z tlampačů žalozpěv ženského sboru.

Je to místo se stejnou atmosférou jako Lidice nebo Kobyliská střelnice. Tomáš by si tu vzpomněl na dětství a na sílu vědomí, že právě tady se hromadně umíralo. Začal by o tom, že zrovna tahle místa v nás byla, když jsme pobíhali s umělohmotnými samopaly mezi paneláky. Měl by pravdu, akorát tohle hrdinství je jaksi prostorově tisíci-

násobné. Působí to. Uprostřed toho všeho je pravoslavný kostel.

Monument je monument, a socialistický člověk je socialistický člověk. Muzea v památníku mají mít otevřeno do šesti a v půl už vás paní muzejnice vyhánějí, aby mohly domů.

Na dvou vystavených tancích-hrdinech se prolézají děti a houpou se na hlavních. V rohu prostranství stojí znuděný fotograf a čeká, komu by ještě dneska mohl udělat fotku s obřím vojákem (abyste byli vidět oba celí, musíte před ním stát tak tři sta metrů). Šel bych, ale je mizerné světlo.

Po výletu k pevnosti si jdu do úschovny pro krosnu. Bojím se, jestli mi ji tam nevykradli, protože předsudky směrem k východu jsou v celé Evropě stejné. Než stihnu zaplatit v pokladně úschovné, zamává na mě pán u výdeje a dá mi krosnu za polovic bez stvrzenky. Spokojení jsme oba. Čeká mě první osamělá noc ve vlaku.

Lukašenko naživo...







Ty holky byly fakt hezké. A uměly tančit...

## Den 3. – Čtvrtek

Gomel je podobné město jako Brest. Stejně široké hlavní ulice, stejně oprýskaná omítka na činžácích, stejně málo obchodů a stejně málo reklam. Na ulici u nádraží prodávají trhovkyně mléko a sušené ryby už v šest ráno, co chvíli se mě nějaká babka nenápadně ptá, jestli nechci koupit cigarety. Nechci. Chci koupit plán města, abych se dostal na Sovětskou 126.

Sovětská se táhne přes celé město, ale po dvou hodinách bloudění se dostanu tam, kam musím. První Bělorus, se kterým mluvím déle než pět minut, je Vladimír, místopředseda Běloruského republikánského svazu mládeže Gomelské oblasti. Vladimír má kancelář ve třetím patře veliké, oprýskané, sektorové budovy na Sovětské 126. Na zašedlé, původně snad oranžové stěně visí prezident Lukašenko a zubí se i z kalendáře na stole. Na přivítanou dostanu čaj a samolepku místního komsomolu

s běloruskou národní hymnou. Pak mě Vladimír naloží do auta s řidičem a odveze na místo, odkud odjíždějí autobusy na tábor Družba.

Družba (mezdunárodnij lágěr slavian-skoj moloděži) se každý rok koná v zemi nikoho. Přesně tam, kde se protíná ruská, běloruská a ukrajinská hranice. Na trojhraničí stojí kýčovitý bílý sloup, kterému se říká monument Družby, a o kousek dál v lese vyrostle každý červenec tábor o zhruba tisíci lidech mezi 15–25 lety. A o jejich vedoucích.

Patřím k běloruské delegaci. Bělorusové se poznají podle červenozelené vlajky a podle toho, že říkají místo Zdrásvstvjtě Dobrý děň. Mají taky vlastní názvy měsíců, což by Tomáše naplnilo pocitem příbuznosti. Kromě toho se ale od Rusů a Ukrajinců ničím neliší. A jestli ano, tak mi to uniklo.

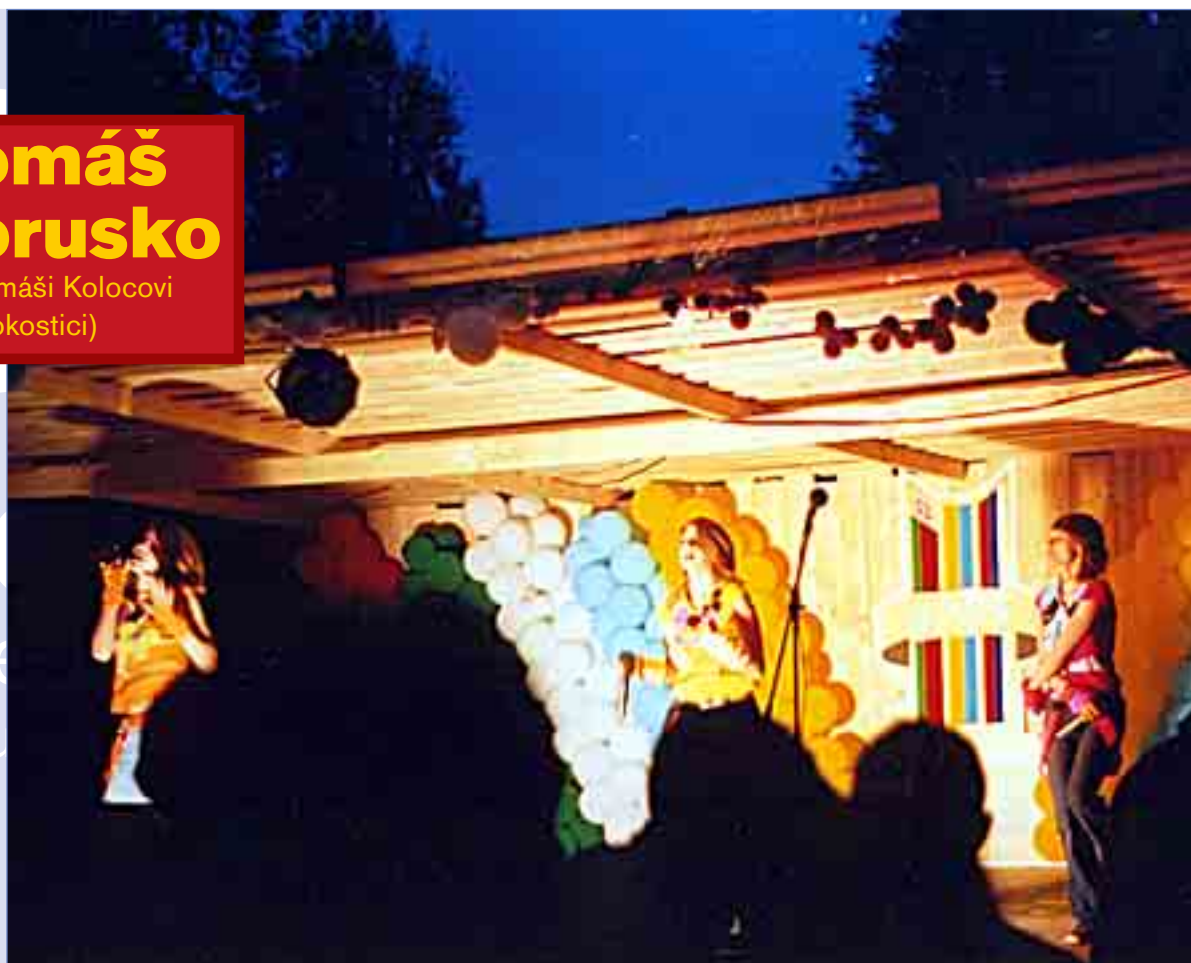
Během odpoledne přijíždějí na tábor další a další autobusy, zdobí se dřevěné podium a dělníci staví řadové latríny. Turecké. Každá delegace má svoje.

Vtipům z pódia nerozumím, ale u hudebních a tanečních čísel se mi vybaví jejich česká televizní obdoba a je to na sebevraždu zahanbením. Jeden z oborů, který by mladé ruské gastarbeitery potřeboval, je český showbusiness.

# Netomáš a Bělorusko

(věnováno Tomáši Kolocovi  
a jeho okostici)

če  
S  
(ne  
mlu



Estrády v českých televizích  
se můžou jít zahrabat...

Seznamují mě  
s novinářkou z Minsku.  
Vyměňujeme si adresy  
a telefonů, ale když se  
jí zeptám na e-mail,  
nemá ho. E-mail nemá  
ani Sergej Petrovič,  
jediný padesátiletý  
člen Běloruské  
delegace.

Bělorusové zatím řeší, kam mě ubytovat. Být tu Tomáš, dostaneme vlastní stan. Takhle si mě do své boule bere Nataša Nikolajevna, šéfka jednoho z běloruských oddílů. Ještě nevím, že první noc budeme spát v bouli ve dvou, druhou ve třech a na třetí se nás do ní nafutruje pět.

Večer se u pódia slavnostně zahajuje tábor. Po projevech mládežnických papalášů a zdvižení vlajek krojovanými páry přijde dvojice moderátorů a začne show, kterou si členové všech tří delegací pro tábor připravily. Všechny tři večery za sebou tu bude dlouho do noci vidět estráda, kterou by sebrané hvězdy českých televizí nebyly schopné sestavit ani za měsíc. Zásobárnou talentů je přitom jenom těch přítomných tisíc mladých lidí z tábora. Vtipům z pódia nerozumím, ale u hudebních a tanečních čísel se mi vybaví jejich česká televizní obdoba a je to na sebevraždu zahanbením. Jeden z oborů, který by mladé ruské gastarbeitery potřeboval, je český showbusiness.

Půlka popu, který zní z pódia, je u nás nevidaný pop vlastenecký. Představte si, že by se Bohuš Matuš rozezpíval o tom, jak má rád Českou republiku. Tady je Ukrajina nebo Rossija v každém druhém refrénu. Do toho barevná světla, break dance a aranžmá jako z MTV.

Show končí někdy kolem druhé, hudba ale bude z pódia dunět ještě celou noc, stejně jako v příštích dnech. A když říkám celou noc, tak nemyslím do tří.

## Den 4 – Pátek

Jste-li v tisícíhlavém táboře jediný, kdo nemluví dobře rusky, a jediný z Evropské unie, stanete se kolektivní atrakcí. Každý si s vámi chce promluvit, každý se s vámi chce vyfotit a místní televize si vás natočí do zpráv. Tisíckrát opakujete, že se vám tu děsně líbí.

Seznamují mě s novinářkou z Minsku. Vyměňujeme si adresy a telefonů, ale když





se jí zeptám na e-mail, nemá ho. E-mail nemá ani Sergej Petrovič, jediný padesátiletý člen Běloruské delegace. Zve mě každou chvíli na pivo nebo na vodku a vypráví, jak bojoval v Afghánistánu. Sám od sebe začne mluvit i o politice a ptá se, jestli si myslím, že nás Sovětská armáda okupovala. Zmůžu se na to, že ve čtyřicátém pátém ne. Sergej Petrovič se rozpovídá o opozici a jestli mu rozumím dobře, tak by pověsil všechny politiky, ať už vládnu nebo ne. Tomáš by zase cítil pocit příbuznosti.

Chodím všude s Bělorusy a fandím jejich družstvům ve fotbale a v přetahování lanem. Hostí mě zadarmo, dokonce jsem dostal vlastní stravenky. Jídlo je táborové a kupodivu i má zhýčkanost je ho schopná spořádat. Tedy až na jedno zelné cosi, co nepozorovaně vyhodím v lese. Tomáš by to za mě sežral. Čím blíž je konec tábora, tím je jídla víc. Vedoucí si nandají vždycky jako první, ostatní stojí frontu. Jako host patřím k vedoucím.

Pak přijde večer. Nejzásadnější večer, který tu zažiju. Zatímco se mládež baví u pódia, šéfové svazů mládeže jsou pozváni do jednoho z velkých stanů v ruské sekci. U vchodu je přivítá zpěvem a tancem soubor v krojích, který je bude celou noc bavit. Jsem jediný Čech na táboře a tudíž vedoucí české delegace. Aniž cokoliv tuším, dovedou mě sem. Moji běloruští přátelé dál nesmí, za Bělorusko jsou už uvnitř jiné šarže. Vedoucím svazu mládeže je tak kolem čtyřiceti, někteří jsou tu se ženami a ve stanu je pro ně připraveno neuvěřitelné.

Na stolech uvnitř stanu je všechno. A když říkám všechno, házím pod stůl všechny ty pseudourauty, na kterých jsem kdy byl doma. Tady se stoly prohýbají pod hromadami kaviáru červeného, černého, ryb, ovoce, pečeného masa nabodaného na špejlích, zmrzliny, zákusků, šampaňského, vodky a všeho, co si ještě vymyslíte. Vasilové Mohoritové sedí kolem stolu, hryžou, pijí, pronášejí přípitky a nechají se obsluho-

Každý, na koho se podíváte, vás pohostí, vytáhne ty nejskrytější zásoby, poji, s vám, popije a pozve vás na večer...

U vchodu je přivítá  
zpěvem a tancem  
soubor v krojích, který  
je bude celou noc  
bavit. Jsem jediný  
Čech na táboře  
a tudíž vedoucí české  
delegace. Aniž  
cokoliv tuším,  
dovedou mě sem.



Jíst se i na táboře  
musí umět....

# Netomáš a Bělorusko

(věnováno Tomáši Kolocovi  
a jeho okostici)



vat tou krojovanou mládeží, kterou mají vychovávat. Když se tančí a Vasil nemá s kým, nabídnou mu děvčku z družiny. Když se mu něčeho nedostává, nechá si to donést. Na přestávky je připravený kulturní program, pro pár papalášů se tu recituje, tančí a zpívá se stejným nasazením, jako o pár set metrů dál na pódiu. Ruští hostitelé se v čele stolu spokojeně culí.

Sedím u kraje stolu s vytřeštěnýma očima, polykám vodu po šampuskách, pronesu



Skrz ožralý dým v hlavě mi blýská vědomí, že demokracie tu nebude nikdy víc než nátěr, že carství a mužictví tu žije navždycky...



přípitek svou natřikrát zlámanou ruštinou a zapíjím ho plnou, protože prý je to tradice, tančím s někým, kdo se mě bojí a klopí oči, zvedám palec na všechny strany a nakonec vypadnu ze stanu, klopýtám šedivou noční mlhou a myslím na to, kde to vlastně jsem. Skrz ožralý dým v hlavě mi blýská vědomí, že demokracie tu nebude nikdy víc než nátěr, že carství a mužictví tu žije navždycky, že potom, jakou moc jsem viděl u těchhle oblastních šéfků sajúzu moloděži, si nikdo od nás

nedovede představit, co to znamenalo být Stalinem. Co to znamená být Putinem.

Bloudím lesem možná už na Ukrajině, možná už v Rusku a vím, že některé věci si v hlavě neurovnám ještě dlouho. Tomáš by se tu zbláznil.

## Den 5. – Sobota

Legendární ruská pohostinnost je nezměrná. Ráno chodím po táboře a zkouším fotit,

Bříz je v Bělorusku  
nespočet...



Karel Čapek do Anglických listů napsal, že vás na Angličanech překvapí, jak jsou angličtí. Na Rusech (myslím všechny tři národnosti, co se na táboře sešly) vás překvapí, jak jsou ruští.

Národní sport...



## Netomáš a Bělorusko

(věnováno Tomáši Kolocovi  
a jeho okostici)





ale každý, na koho namířím objektiv, mě pozve na zapití, na zajedení, představí mi rodinu, vytáhne ty nejskrytější zásoby, vymění si se mnou adresu a pozve mě na večer. Rusové jsou taktilní, mají pořád sklon jednoho osahávat, plácát po ramenou a objímat. Je to všechno bezva, ještě víc bezva, a nakonec tak úplně bezva, že se mi začne stýskat po studených čumácích Britů.

Karel Čapek do Anglických listů napsal, že vás na Angličanech překvapí, jak jsou angličtí. Na Rusech (myslím všechny tři národnosti, co se na táboře sešly) vás překvapí, jak jsou ruští. To, co jsem si představoval, se zhmotnilo v realitu a praštilo mě do hlavy jako rudá cihla. Rusové vypadají rusky, mluví rusky a žijí rusky. Pijí vodku, baví se a chovají přesně tak bezelstně, družně a krutě, jako by vylezli z literatury. Nedá se to napsat a nedá se to vysvětlit. Rusové jsou Rusové a musejí se vidět. U sebe. Ve vlastní šťávě.

Většině Rusů, se kterými mluvíte, se stýská po SSSR. Bělorusům a Ukrajincům taky.

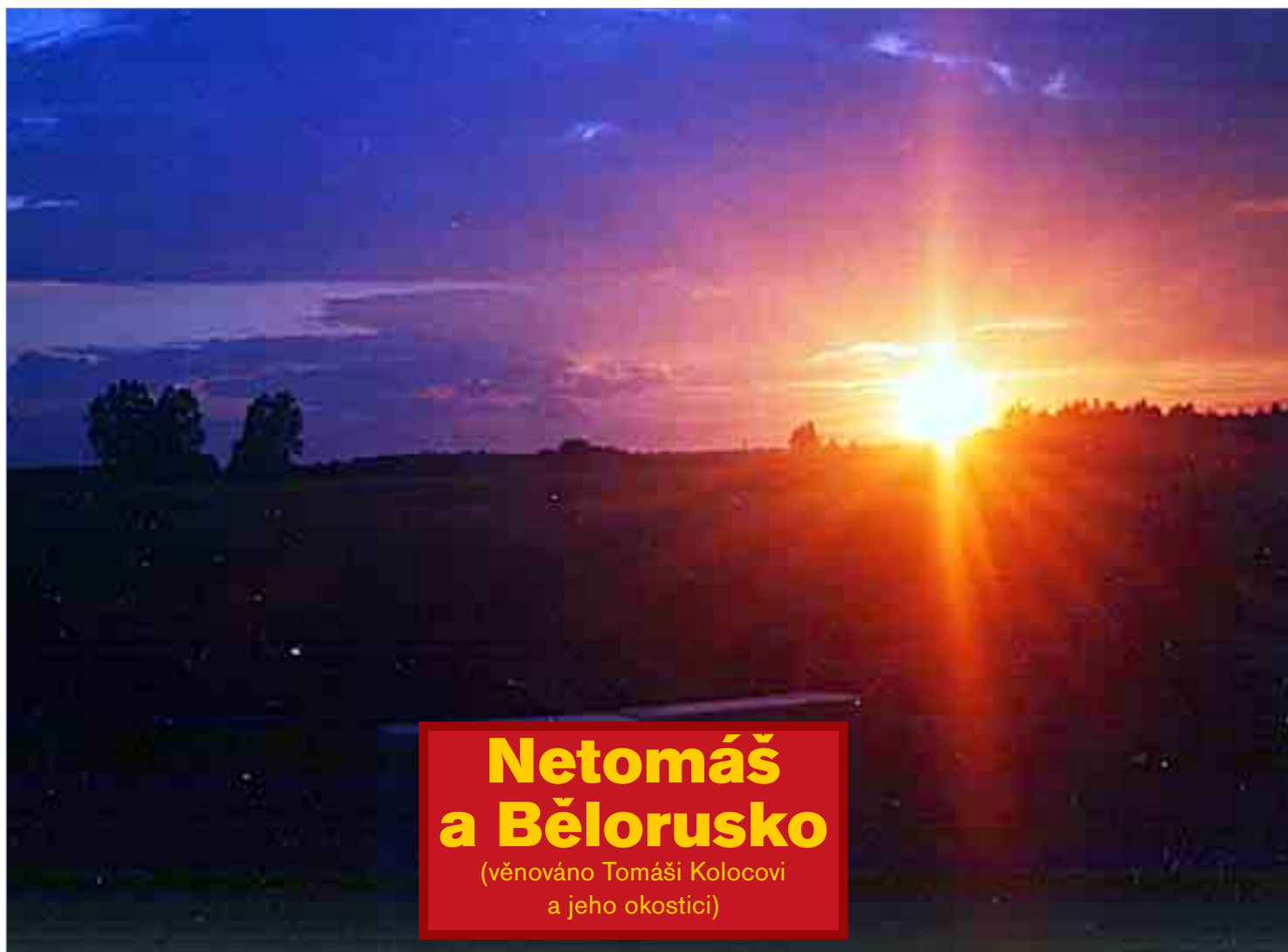
Po čtyřech vodkách umí rusky každý.

Večer se na pódiu koná soutěž Slovanská krasavice. Každá výprava vybrala tři slečny a jako vždycky, když se někde vybírá miss, jim i tady dává v kráse na frak půlka publika. V Rusku se říká, že krásná dívka je jako bříza. Bříza je tu nespočet, hezkých holek taky. Když se Ruska povede, tak vás vzpomínky na ni nezabaví ani vodka.

Není divu, místní břízy se snaží odmalička. Rusky se podobají Slovenkám v tom, že se nosí jako královny krásy už tak od tří let. V Rusku vlastně ani neexistují děti, jsou tu jen mladé dámy a mladí pánové. Za obvyklé oblečení dvanáctileté žáby by se nemusela stydět žába dvacetiletá. Humbert, Humbert z Lolity by se tu zbláznil.

Po soutěži pokračuje show a nakonec papalášové oficiálně ukončí tábor. Bělorusové slaví ještě dlouho do noci. dostanu postupně tři odznaky, dvě vlaječky a jeden ka-

Večer se na pódiu koná soutěž Slovanská krasavice. Každá výprava vybrala tři slečny a jako vždycky, když se někde vybírá miss, jim i tady dává v kráse na frak půlka publika. V Rusku se říká, že krásná dívka je jako bříza.



## Netomáš a Bělorusko

(věnováno Tomáši Kolocovi  
a jeho okostici)

I v Bělorusku zapadá  
slunce...

Pak prezidenti odletí,  
a národ se od  
monumentu přesune ke  
stánkům. Je v nich jen  
jídlo a pití. Kolotočáři na  
vedlejší louce mají  
autodrom i strašidelný  
zámek a jsou – můj ty  
bože – z Brna.

lendář, abych na tábor nikdy nezapomněl.  
Nikdy na tábor nezapomenu.

### Den 6. – Neděle

Od rána se tu všichni balí a rolují stany. V poledne má být u monumentu ohromné tradiční shromáždění lidu, na loukách kolem jsou prý stejně jako loni stovky stánků a kolotočů. Táborem jdou zvěsti, že letos poprvé mají na slavnosti přijet i prezidenti všech tří zemí.

Je to pravda. Vedoucí delegace nám rozdál trička a vlaječky, budeme dělat mávací průvod.

Kvůli prezidentům jsou zatím silnice zablokované zástupy vojáků, na cestách stojí rámy detektorů kovů, muži v šedivých kvádrech si podezíravě měří procházející. Lidi ze všech tří stran hranice se za detektory řadí do zástupů, aby na prezidenty vidě-

li aspoň z dálky, připravený je obrovský alegorický průvod a ještě početnější průvod uniformovaných a neuniformovaných milicí. Ochranka je všude, občas i před pionýry, kteří si u cesty nacvičují mávání pro Alexandra Lukašenka. Představuji si teroristického pionýra s náloží v mávátku.

Čeká se víc než dvě hodiny, tanečníci a tanečnice donekonečna opakují figury, pionýři mávají, odkudsi přišli i kostýmovaní chodci na chůdách a netrpělivě přešlapují. Pak přiletí první ze tří vrtulníků, oblétnou monument, aby se pokochal tím obřím lidským mořem dole, a přistane. Za ním další, pak poslední – co prezident, to vrtulník. Nejdřív se snesou všechny na jedno místo a po půlhodině dva poodskočí, aby každý prezident mohl přijít od své země.

Putin, Lukašenko a Kučma skutečně (ti lidé z televize existují!) napochodují k Mo-



Zleva Lukašenko, Kučma, Putin...

numentu Družby, potřesou si rukama a vystoupají po schodišti. Celý alegorický průvod se roztančí a rozezpívá. Jsem našťstí těsně za policisty, a tak vím, že jsem ještě nikdy neviděl tolik snahy, barev a krásy. Průvod trvá přes hodinu, mládí tří zemí dává prezidentům všechno, co má, a velkoplošné obrazovky ukazují tři obří zruděné tváře. Ty jedině, které může tohle všechno nedojmout. Největší vůdce z největšího stanu.

Pak prezidenti odletí, a národ se od monumentu přesune ke stánkům. Je v nich jídlo a pití. Kolotočáři na vedlejší louce mají autodrom i strašidelný zámek a jsou – můj ty bože – z Brna. Kdyby neměli tolik práce, pozvali by mě na kafe. Kdyby tu byl Tomáš, jel by s nimi do Ruska.

V domluvenou hodinu se scházíme s Bělorusy na táboře a odjíždíme do Gomelu.

Tam se loučím a dobíhám vlak do Brestu. Jízdenka je skoro o polovinu levnější než ta z Brestu do Gomelu a teprve ve vlaku pochopím proč. Jedu tou nejnížší lůžkovou třídou, nic jako kupé tu neexistuje a se mnou cestuje pár důchodců a atletický oddíl. Žádné špalíky se nedají použít a staví se každou chvíli. Přesto se o svoje věci nebojím.

## Den 7. – Pondělí

Nejhezčí milostné dobrodružství v životě se dá prožít za deset hodin. Napsané by se ale ztratilo, a tak těch deset hodin přeskočím a vystoupím v Brestu. Koupím si plánek a jdu na druhou stranu města než je centrum a pevnost, protože si namlouvám, že za ten půlden mezi vlakem a vlakem uvidím, jak žijí Bělorusové.

Na druhém konci města je hřbitov. Tam moc živých Bělorusů není, ale my funerální maniaci si hřbitov nenecháme ujít nikde. Zvlášť když jsou v Bělorusku hřbitovy tak jiné. Už jste někdy viděli pravoslavné kříže z trubek?

Na většině hrobů je tu fotka nebo podobizna umřelého. Třeba reliéf tváře. Překvapí mě spousta dětských hrobů, krátké intervaly mezi letopočty na hrobech dospělých a množství kytek – jsou všude. Kolem čerstvých hrobů se kupí hromady věnců, některé jsou černé, ale všechny výrazné. V Bělorusku se umírá dřív, ale s větší kytkoslávou.

Pokud jde o živé Bělorusy, tak je Bělorusko něco jako zanedbanější Slovensko. Vedlejší městské ulice občas nejsou dlážděné a leckterá omítka pamatuje největší slávu Sovětského svazu. Na druhou stranu tu nepotkáte podnikatelské baroko. Všude



# Netomáš a Bělorusko

(věnováno Tomáši Kolocovi  
a jeho okostici)

čes  
So  
(ne  
mlu

Překvapí vás ne-  
čekané množ-  
ství dětských  
hrobů...



Ve stáncích mají  
PepsiColu, ale  
nepotkal jsem  
jediného McDonalda.  
Obchody jsou chudší  
než u nás, noviny  
v neděli a v pondělí  
nevycházejí. Všechno  
je levné, i když podle  
počtu a cifer na  
bankovkách to tak  
nevypadá.

jsou billboardy oslavující 60 let osvobození země s usmívajícím se rudoarmějcem. Rudých hvězd, rudých nápisů a rudé barvy si tu člověk užije dost, stejně jako těch ohromných placatých policajtských čepic. Na druhou stranu si připadá mnohem bezpečněji, protože se nezdá pravděpodobné, že by si vás před těmi čepicemi někdo troufl okrást.

Ve stáncích mají PepsiColu, ale nepotkal jsem jediného McDonalda. Obchody jsou chudší než u nás, noviny v neděli a v pondělí nevycházejí. Všechno je levné, i když podle počtu a cifer na bankovkách to tak nevypadá.

Ti, co jsou tu doma, v téhle zemi kupodivu žijí stejně normálně jako my u nás. Domov je vždycky samozřejmý.

Odbavení při odjezdu je stejně bez problémů jako kontrola při vstupu. Hodná paní, která pomohla Tomášovi, je na nádraží i tentokrát, vyplní mi celní prohlášení a radí, kde mám zaplatit 5600 běloruských rublů (asi 70 korun), za které Lukašenko pouští cizince ze

země. Abych mu to vrátil, prováším do Polska pánovi, který mě polsky ukecal, karton cigaret. Jeden karton smíte, a když jich pán rozdělí po vlaku víc, vydělá na tom asi docela slušně. Nasýlil jsem dárky domů a na noc si koupil místní jablečnou limonádu. Až po cestě zjistím, že i v ní je šest procent alkoholu, a tak se mi celou noc spí opravdu dobře.

## Den 8 – Úterý

V šest ráno dorazí vlak na Hlavní nádraží v Praze. Dovážím krosnu na kolej a volám Tomášovi. Měl zánět okostice a kdyby zůstal v Bělorusku, tak mu snad uhnula čelist. Jedu do práce. Nejsem schopný pořádně odpovědět na jedinou otázku a vím, že nic, co jsem zažil, nebudu umět ani napsat. Celý den si všímám věcí, které normálně nevnímám. Cizina je rozrušení smyslu pro všednost.

**Štefan Švec**  
(fotografie též)







O  
čem  
se  
(ne)  
mluví



festivally

# Mok

na

ty

vaše





# O čem se (ne) mluví

Ilustrační fotografie jsou  
převzaty z oficiálních  
stránek Letních  
shakespearovských  
slavností



## Mor na ty vaše

Čas letí jako splašená herka a nikoho už nezajímá zápletky prvního aktu. Letní shakespearovské slavnosti na Pražském (ale taky Brněnském nebo Bratislavském) hradě jsou tu zas a nikdo snad už ani neví, jak vlastně začínaly. Na počátku byl totiž docela pestrý festival vždy několika českých, slovenských, ale i britských, amerických nebo japonských divadel. Dnes má celé léto ve své režii agentura Schok a původní pestrost krapet vymizela.

V roce 1999 letní slavnosti hýřily – vystoupilo divadlo ABC s Večerem tříkrálovým, Slovenské národní divadlo s Veselými paničkami windsorskými, Klicperovo divadlo s Learem Vladimíra Morávka (hrál Jiří Pecha), nechyběl ani Macbeth a Jak se vám líbí. Druhému ročníku dominovalo Zkrocení zlé ženy, Macbetha přivezl mim a loutkoherce z Japonska Nori Sawa, Bouře se hrála ve srovnání pražského CD94 a britské AandBC THEATRE COMPANY. V roce 2001 pořádající agentura Schok uvedla Marnou lásky snahu a Zkrocení zlé ženy, polský teatr Modrzejewskiej legnice zahrál své Jak se vám líbí, hradecké divadlo Drak s Japan foundation z Tokia připravilo Mor na ty vaše rody!!! Romeo a Julie, Činoherné divadlo publikum z Bratislavy a jihlavské Horácké divadlo dorazily obě se Snem noci svatojánské. Následujícímu ročníku už bez debat vládl Třískův Lear, i když ještě se pár představení našlo i pro Marnou lásky snahu. Pouhé tři večery dostal Kupec benátský Východočeského

**festivaly**





# Mor

na ty  
vaše



divadla Pardubice a třikrát taky Praha viděla Komedii masopustu od Moravského divadla Olomouc.

Je ten výčet únavný? Asi proto je s ním rok od roku méně práce. Přestavení i účinkujících souborů postupně ubývalo. V dalším ročníku slavností už se o diváka prali hlavně Lear s Hamletem; mladík vyhrál, a tak proti němu letos Schok nasadil Romea a Julii. Statovat kolem nich mohou už jen drobníčky jako večer pro Martina Hilského, Czechoslovak American Marionette Theatre nebo dva večery pro Divadlo F. X. Šaldy v Liberci. Inu, co naplat, akce se nám vybatolila z plenek a pro pořádající agenturu je výhodnější držet pěkně všechno ve svých rukou. Bohužel na úkor pestrosti festivalu.

**Martin Groman**

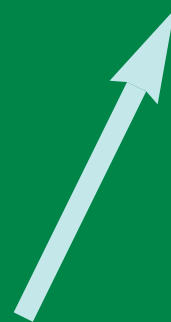


**festivaly**





# LITERATURISTICKÝ PRŮVODCE ŠTĚPÁNA KUČERY



Básnířka Sarah Marie

Schwarz si vymínila, že  
nebudu psát na úvod nic  
o jejím životaběhu;  
nechce, aby o ní čtenář  
věděl víc, než mu sama  
sdělí svými texty. Ale hned  
v prvním z těch, které mi  
svěřila, se líčí mnohem  
přesvědčivěji, než bych  
dokázal nějakým  
medailonkem.

**Myslím**

Mám hodně čaje, zatažené závěsy a rozsvícené svíčky. Jsem připravena strávit den se svými knihami, nebo s nějakou myšlenkou, která se tu zastaví. Z takového trávení času pravidelně chytám deprese. Když jsem dlouho jen sama se sebou, začne mi z toho hrabat. Když jsem dlouho mezi lidma, začne mi z toho taky hrabat.

Jsem normální, jsem šílená. Podle potřeby.

Myslím na kluka, co jsem ho potkala včera a co ho mám ráda. Ne takovým tím poblázněním, kdy si před spaním představujete, že on si před spaním taky představuje. Jen ho tak nějak ráda vidím. Je smutnej i když se tak vůbec netváří.

Myslím na holku, o které se mi zdálo. V roli Krista se se mnou přetahovala o kříž. Pak ji přibíli. Bojím se jít kolem toho kříže, abych ji neviděla s očima vyklovanýma od ptáků a s dírou v hrudníku.

Myslím na sebe. Myslím jen na sebe. Jsem sobec, co soucítí s celým světem naráz, ale s nikým konkrétním.

Myslím, že bych měla vylít ten čaj, pustit sem trochu světla a sfouknout svíčky (vždyť to vypadá, jako bych si z dlouhé chvíle uspořádala pohřeb).

Už zase moc myslím a málo jsem.

# S M A R A H S C H W E A R Z

## Zádušní mše za Vánoce

Dav se rve nahoru a nebo zase dolů. Jezdící schody končí v nedohlednu a Nedočkavá do mne vráží, že snad nemám stát vlevo. Vlevo je totiž ona. V tom je ta potíž.

Dveře se zavírají. Anděl. Alespoň jeden Anděl ještě existuje a přesně tam vystupujeme.

Pod mostem je benzínka. Sebevrah čeká, až ji zruší, aby se o ni nepotloukl. Ale ne každé. Možná jenom já. Pod mostem je hospoda U Skokana. Skočte si na panáka. Za pět dní budou Vánoce.

Nevím, proč jsme zpívali Internacionálu. A potom ten krásnej spirituál o dítěti, jehož jméno zná i král. A proč na ulici? Byla celá rozsvícená kometou z umělotiny a my byli tři jako králové. Pak najednou všude kolem mně megdonald a někdo chtěl čízburgry. Ve dvě ráno dva předražený mrtvý čízburgry. Zakusovala jsem se do nich stejně jako ostatní. Zpívej haleluja. Ukončete výstup a nástup. On bude vládnout na věky. Sídliště. Koupelna. Košile, džíny, ponožky, trenky a urvaná mašlička na kalhotkách. Tichá noc. Svatá noc.

Za čtyři dny budou Vánoce.

Výkladní skříně otevírají svoje chlípné náruče. Je libo ruskou bera-nici? Bábušku s xichtem Putina? Vrchol nevkusu v jakékoliv jiné formě? Jsme tu pro tebe, bejbi. Nakupuj. Dělej! Rychleji! Ještě! Che na mne mrknul z trika.

Checheche!!

Za tři dny jsou Vánoce.

Dav se rve na všechny strany. Metro sviští kolem. Imitace vánočního stromku je ověšená něčím, co nesnesitelně bliká. Barvy se mění ve zlomku sekundy a já jim nestačím. Imitace domácího cukroví

stojí o polovinu méně. Imitace úsměvu nezahřeje a imitaci života dnes seženete o 50% levnější. Speciální slevy!!!

Chci vypadnout. Zadarmo i za každou cenu.

Autobus staví na Zvonařce. Imitace Santa Clause mi chce podat ruku. Napal to do něj!

V parku je pusto. Zapalovač zablikal na cestu k jesličkám. Na Skleněnce jsou přesně tři volný židle. Já na jedné z nich. Sem na mě nemůže Santa, ani ten zatracený Che. Jsi tu ty. Jsi tu se mnou, víš to?

Za dva dny budou Vánoce.

Narodila se v 7:50. Terežka. Tři kila a něco přes půl metru. Další Marie je máma a někdo další dostal šanci spasit svět.

Zítra budou Vánoce.



LITERATURISTICKÝ  
PRŮVODCE  
ŠTĚPÁNA KUČERY



S M A R A H  
S C H W E A R Z

## Něčí oči

Nastoupily za mnou  
do noční tramvaje.  
Jely načerno  
a byly modré.  
Tak vypadá jaro.  
Napadlo mne.  
Dnes už se mne nepustí  
tahle neskutečná barva.  
Možná není jejich vlastní.  
Ale to by potom kouzlo  
padlo xichtem rovnou do bláta,  
což já nechci.  
Protože vím,  
že se mnou v noci budou spát.  
Jen oči,  
Bez toho, komu patří....

...

Absolutní ticho neexistuje.  
Když všechno, co bylo,  
Mizí ve vteřině pryč.  
Tak, jako voda z kohoutku  
V panelákový koupelně.  
Tisíc dveří,  
Co nikam nevedou.  
A nebo vedou kamkoliv?  
Co tu dělám?  
Stojím.  
Proč?  
Protože z kohoutku teče voda.  
O co jí jde?  
Mně už nejde o nic .  
Mám, co jsem tak chtěla.  
A vůbec...vůbec nejsem šťastná.  
Ty taky ne....

Ale přesto děkuju.

## Θ hovězím svátku

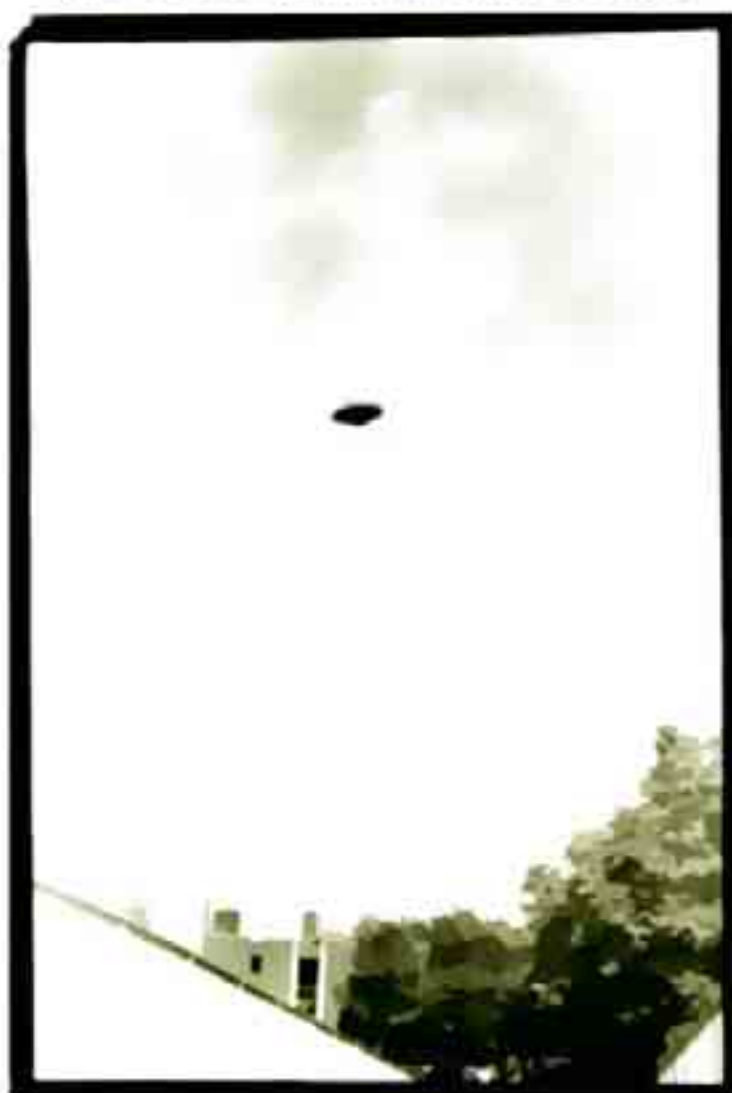
Žádám o povolení  
Na pět minut se do tebe zamilovat  
A napsat ti báseň.  
Dnes se to dělá,  
Já nemám komu  
Tak z titulu sobotní osamělosti  
Budiž ti věnována.  
Ostatně...  
Co je ti po tom?

## Na větvi

Viš,  
Jednou, až pochopím,  
Že jsem všechno stejně prohrála,  
Najdu nejvyšší strom v aleji.  
Takový, aby měl pořádně silné větve.  
Větve, které unesou moje svědomí,  
Chyby  
A těch tisíc lásek – všechny první.  
A taky koupím provaz.  
Panečku, ten nejsilnější, co bude na skladě.  
Mám totiž těžkej žaludek...  
A pak, až to všechno budu mít,  
Udělám si na tom stromě houpačku.  
Budu se houpat  
A houpat  
A houpat  
Smát se jako malá  
A mávat na kolemjdoucí.  
I na ty, kteří mne nikdy  
Neměli rádi...  
A oni se budou divit,  
Klepat si na čelo.  
A já?  
Viš,  
Já budu tak šťastná!

# obří broskev selfbrush

společný koncert těchto dvou mladých  
progresivních kapel proběhne



## 12.8. od 20:00

v pražském klubu

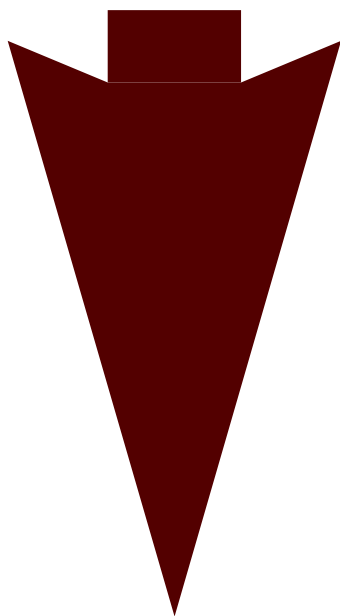
## Rock Café

[www.obribroskev.cz](http://www.obribroskev.cz) - [canny.obribroskev.cz](http://canny.obribroskev.cz) - [www.matomic.com](http://www.matomic.com) - [www.rockcafe.cz](http://www.rockcafe.cz)



# Ze vtipných emailů

(Anonymní autoři)



## Tentokrát básně:

### Skákal pes:

- >
- > Skákal pes přes oves,
- > přes zelenou louku.
- > Šel za ním myslivec,
- > péro na klobouku ...
- >
- > A jak by to (možná) pojal...
- >

### > .... Angličan:

- >
- > Sky call pas press O. Vass,
- > Press sell an awl okew.
- > Shells an yeem miss Lee Vetz,
- > Pear o'nack lob okew.
- >
- > Pays coon ash tsod yellash,
- > jazz tuck wessel stalley?
- > Greg Bikh wham navym sum,
- > Hop ask a cull dalley.
- >

### > .... Japonec:

- >
- > Šinesito Pej-san klasamažita,
- > ókolo niwa,
- > ótawa kušimusaha.
- > Zapatama samurai cokamizoluma
- > načepici našišato
- > perojako dekoraci.
- >
- > Ówinaši Pej-san, copato japato
- > Óduchakuchu den-coden?
- > Cotišibe?
- > Neporuči-pan janemohuto.
- > Netušito.
- > Šinesito zanašichatu wen.

> .... **Maďar:**

- >
- > Szkökal péz ovszöm
- > Loukaját zélényim
- > Sélzanyim miszli vécs
- > szpérem nacépicos.
- >
- > Pézkunás csogyölás
- > Zsösztakvészöl sztalä
- > gyölbyhvám névímszám
- > hópaszkákal dálö...
- >

> .... **Polák:**

- >
- > Piajszek przez ówosz się skokówał
- > czy przez łąke zielone
- > I dla niego chłop bardzo zielony wypochodował,
- > pjerko wpiścene w ćepycę zielonę.
- >
- > Piajszek nasz, czo że pan zróbiłem?
- > Dla czego że pan w permanencji szczastliwy tak?
- > Ja powiedziałem bym, ja niewiedziałem.
- > Hop i skokówał się dałę. Tak.

> .... **Ostravak:**

- >
- > Skače čuba přes obile
- > šibko hupe přes luku.
- > Za ňu chachar v kamizole
- > fájne brko v klobuku.
- >
- > Kaj se vališ, co se chlameš,
- > co se ščuřiš jako cip?
- > Prd ti řeknu, take zname
- > a zas vali do kajsik.
- >

> .... **Brňák:**

- >
- > Bere čokl glajze grýnó
- > hópe lúpink přes Kajzec.
- > Za nim kópe plótvé rýnó
- > plotňák jégr na Oltec.
- >
- > Co se pecní, těžké lohec?
- > Kvaltuj fligny, haltni valy.
- > Žádné ánunk, čokl borec
- > migne cemrem a de pali.
- >
- > *Helpka pro Švédy - doslovný překlad pro nebrňáky:*
- >
- > Utíká pes po zeleni
- > skáče salta brněnským Wilsonovým lesoparkem
- > Za ním si roší nohy příkopem
- > rodilý Brňák-myslivec směrem na Staré Brno
- >
- > Čemu se jen pořád směje, co ten veselý smích?
- > Přibrzdi s těmi legráckami, přestaň si z nás dělat švandu. Nemá
- > ani ponětí, pašák pes hodí pozadím a jde pryč.



# Nekorektní zápisník

Jiří T. Král

Hrozné zklamání však  
feministkám způsobují  
nejen muži, u nichž lze  
rezistenci vůči jejich  
myšlenkám  
pochopitelně  
předpokládat, ale  
i mnohé ženy, které se  
nechtějí vzdát svých  
předsudků.

Ačkoliv jsem z mistrovství Evropy ve fotbale viděl jen část našeho zápasu s Řeky, zřejmě budu muset zaujmout k této hře vášnivější postoj. Jinak se stanu nechtěným třetím pohlavím, které nebude mít žádný užitek z veřejných investic. Ministerstvo financí totiž obcím rozeslalo doporučení, aby se snažily své rozpočty spravedlivě rozdělovat mezi muže a ženy. To v praxi znamená, že pokud nějaké město investuje do fotbalového stadiónu, mělo by zároveň renovovat tělocvičnu, v níž se ženy věnují aerobiku. Jak upozorňují vládní experti, rozdělit se takto dají prakticky veškeré investice. Je to tedy snadné, stačí malé technické opatření a vida, spravedlivému uspořádání světa jsme zase o něco blíže. Drobné pochybnosti vzbuzují jen představy o tom, co potřebují muži a co ženy. Zatímco u mužů se zmiňují především různé sporty, u žen to jsou školky, hromadná doprava, dětská hřiště. Přihodíme-li na pomyslné váhy ještě investice do nemocnic a především do domovů důchodců a podobných zařízení, která vzhledem k nerovnováze v délce života využívají spíše ženy, mužskému šovinistovi po takovém výčtu začíná docházet blahodárnost nového nápadu. Pohlavně spravedlivé financování ho totiž konečně zbaví výčitek, že se investuje do jeho zábavy. Ženy

přece budou mít svá hřiště, školky a domy s pečovatelskou službou.

Kdyby předchozí glosa měla být poměřována idejemi (či spíše ideologií) autorek zprávy o rovnosti žen a mužů, která je vystavena na serveru feminismus.cz, zřejmě by musela být opatřena poznámkou, že nejde o správné genderové uvažování. Feministky totiž přicházejí do diskuse o rovnosti obou pohlaví vybaveny pozoruhodnou zbraní: každé tvrzení, které se jim nelíbí, je projevem genderového stereotypu, a tudíž je třeba ho z diskuse vyloučit. Pokud je řeč o mzdách, takovým stereotypem by byla například následující otázka: „Jsou ženy ‚nadměrně zastoupeny‘ v některých zaměstnáních proto, že jsou diskriminovány, anebo proto, že si vybírají zaměstnání, která jim dávají prostor pro výchovu dětí?“ Podle autorek zprávy (psát správně česky autorů, protože zprávu psalo šest žen a jeden muž, by bylo genderově nekorektní) totiž společnost vychovává ženy a muže k nerovnoprávnosti, čímž pádem ženy nemají zájem o vysoké školy zaměřené na strojírenství, zatímco muži se kupříkladu nehrnou do profese pečovatelek. Kdo by v tom chtěl vidět něco jiného než nespravedlnost, „nerozumí základním principům genderové diskriminace a mechanismům reprodukce genderových nerovností.“

# „Výběr reprezentace autorů (...) je součástí víceleté koncepce prezentace české literatury a její kritika je zavádějící, protože je vytržena z kontextu celého dlouhodobého projektu.“

Hrozné zklamání však feministkám způsobují nejen muži, u nichž lze rezistenci vůči jejich myšlenkám pochopitelně předpokládat, ale i mnohé ženy, které se nechťejí vzdát svých předsudků. Ostatně zmíněnou otázku položila americká ekonomka Linda Gormanová a podle její dikce je zřejmé, jaký je její názor.

Autorky zprávy jsou také posedlé čísly, zvláště početními údaji o ženách ve vedoucích funkcích, které nejlépe odhalují rozsáhlou diskriminaci žen. Což mne přivádí k poznámce, že významným kulturním periodikům v drtivé většině šéfují muži. Ovšem budme za to svým způsobem rádi, jinak bychom se zřejmě na jejich stránkách příliš nesetkávali s disciplínou, kterou lze pracovně nazvat „tahání trika“. Takový kritik píše recenze především proto, aby ukázal, kolik má načteno. Lámal jsem si hlavu, proč lze takové výkony nalézt občas i ve Tvaru, a hle, odpověď zjevily Lidové noviny. Šéfredaktor uvedeného čtrnáctideníku Ondřej Horák na jejich stránkách informoval o souboru irských povídek Faráři a fanatici. Čtenář – dosud prost informací o recenzentovi – se dozvěděl, že Ondřej Horák je seznámen s tím, kdo všechno překládal Jamese Joyce, zná práci překladatele Tomáše Hrácha, četl Život a názory blahorodého pana Tristrama Shandyho, českou antologii

irských povídek Ni králi, ni císaři z roku 1965 a nedávno vydané antologie norských, frankofonních či slovinských povídek atd., atd. Omámený rozsahem recenzentových znalostí zabírajících převážnou část referátu si pak s povděkem například přečte, že Mary Lavinová je v souboru zastoupena dvěma povídkami „vytaženými lehce z ‚popela‘ autobiografie dlouhými, hbitými prsty neokázalého vyprávění“, a hned je mu jasné, o čem recenzovaná kniha je.

Možná Ondřeji Horákovi křivdím a on chtěl irské povídky pouze zasadit do kontextu, nikoliv předvádět svou čtenářskou potenci. Před slovem kontext musí každý glosátor v pokoře stanout, neb nikdy není mocen pochopit danou věc v její celistvosti, jako to dokáží odborníci na slovo vzatí. Ví to i Bohumil Fišer z odboru umění a knihoven ministerstva kultury, který tvrzení, že na letošní knižní festival v Lipsku byli státem posláni autoři nepříliš kvalitní, oponoval v Literárních novinách takto: „Výběr reprezentace autorů (...) je součástí víceleté koncepce prezentace české literatury a její kritika je zavádějící, protože je vytržena z kontextu celého dlouhodobého projektu.“ Glosátor by se podivil, copak že to asi je za podivuhodnou koncepci, která jednou posílá na festival autory kvalitní a druhý rok grafo-

many, účta ke kontextu mu však takové otázky pokládat nedovolí.

Dalším slovem, před nímž každý oponent nějakého názoru musí složit zbraně, je výraz renomovaný. Ministr kultury Pavel Dostál v odpovědi na otevřený dopis týkající se zamítnutí jedné dotace v Literárních novinách nejprve věcně odpověděl, proč k tomu došlo. Jenže pak si neodpustil dodat (odpusťme mu přitom použití poněkud neobvyklé vazby „zpochybnit ze selhání“): „Zpochybnit však práci patnáctičlenné literární komise, která je poradním orgánem ministerstva kultury, z odborného a lidského selhání je velice tristní. Komisi tvoří (...) renomovaní odborníci a vysokoškolští pedagogové, podle mého názoru odborníci nejvyšších kvalit.“ V zemi, kde ministra financí zavřou za zpronevěru, v zemi, která na žebříčku Transparency International zaujímá „čestné“ 54. místo ohledně korupční atmosféry, kde je normální vzájemné „přihrávání“ všelikých grantů, kde je soudce Nejvyššího soudu (renomovaný, jak psaly Lidové noviny) stíhán za to, že opisoval odborné texty a vydával je za své, v takové zemi ovšem slovo renomovaný neznamená ve vztahu k poctivosti vůbec nic.

Pavel Dostál používáním slova renomovaný nic neriskuje, nad některými jinými



Livia Klausová se totiž stala patronkou devátého ročníku mezinárodního setkání krajkářek ve Vamberku na Rychnovsku, zatímco kancelář jejího muže dala výpověď Galerii Leica, která se na Pražském hradě prezentovala například velkou výstavou autora mnohých fotografických aktů Helmuta Newtona.

# Nekorektní zápisník

Jiří T. Král

Škoda, že nemůžeme  
Aleksovi Sierzovi dát  
vybrat mezi smrtí  
a sledováním  
kupříkladu Dialogů  
karmelitek od  
Georgese Bernanose.  
Hádejme, co by si asi  
vybral.

výroky však jednomu přijde líto, že je dobrák, který by kuřeti neublížil. Londýnský kritik Aleks Sierz, který napsal knihu o in-yer-face divadle (po česku coolness), nedávno v rozhovoru v Divadelních novinách zavzpomínal, jak na jeho přednášce vystoupily dvě mladé Polky: „Prohlásily, že jsou katoličky a nemají rády hry o násilí a sexu. Chtěly by vidět hry, které ukazují, jak dobrý je Bůh k světu. Já bych raději zemřel, než abych byl nucen vidět takové hry.“ Škoda, že nemůžeme Aleksovi Sierzovi dát vybrat mezi smrtí a sledováním kupříkladu Dialogů karmelitek od Georgese Bernanose. Hádejme, co by si asi vybral.

Lidové noviny ovšem nerozřešily pouze záhadu recenzí ve Tvaru, daly také odpověď na jednu z otázek, kterou časopis Týden pravidelně trápí umělce: „Patří reklama do umění?“ Zprávy o pomalovaných kravách, které zaplavily ulice hlavního města a jejichž hřbety kromě nicotných uměleckých výkonů zdobí rádobyvtipná reklama, totiž správně zařazují do rubriky Ekonomika, a ne do rubriky Kultura. Otázkou ovšem je, zda by se tato praxe neměla v českých dení-

cích stát nějakým setrvalejším trendem, který by skončil vytvořením rubriky Umění a peníze. Tím by leccos z obsahu současných kulturních rubrik konečně získalo smysl.

Letní Praha – to však není pouze umělohmotný skot na veřejných prostranstvích, ale i mnohé další kulturní akce, například výstavy Krajka inspirující, Kouzlo krajky či Osobnosti české krajky 2. poloviny 20. století. Pokud ovšem nemáte dost, lze zajít na krajkářské trhy či shlédnout krajky vystavené Židovským muzeem. Na jedno město se to zdá být trochu moc, autor těchto řádek však investigativně vypátral, že v budoucnu může být ještě daleko hůře. Livia Klausová se totiž stala patronkou devátého ročníku mezinárodního setkání krajkářek ve Vamberku na Rychnovsku, zatímco kancelář jejího muže dala výpověď Galerii Leica, která se na Pražském hradě prezentovala například velkou výstavou autora mnohých fotografických aktů Helmuta Newtona. Všechno tedy nasvědčuje velkému pravicovo-krajkářskému spiknutí, v jehož důsledku na Hradčanech příště uvidíme nahé ženy už pouze paličkované.

# Před S vrácenky 8 trží



ve dnech 6.-22. srpna (tak jsem aspoň aktuální). Články jsou masité a výživné. Zajímavá je také tiráž: obálku navrhl a graficky upravil Jan Kotík. Vytiskla tiskárna Dr. E. Grégr a syn v národní správě. Píše se rok 1950, něco se končí

a něco se začíná...

**J**e to takhle: Mám v jednom malém městě, kde jsem se něco nachodil s dřevěným kačerem, haldu knih. Ne stovky, ale tisíce. Tahal jsem je tam v taškách a pytlech celá 80. léta. A protože je více než zřejmé, že se do města svého dřevěného kačera vrátím na stálo v době, kdy si už nepřečtu ani informaci o době trvanlivosti játrové paštiky, je třeba ty sklady knih zlikvidovat. Nekompromisně... Pustil jsem se do té řezničiny, ale moc to nejde. Kupky vyautovaných knih byly malinkaté a v jakýchsi návalech jsem z nich ještě zachraňoval jednotlivé exempláře se slovy: *Tebe nemohu opustit, kolegyně přemilena*. Jak jste jistě pochopili, letošní rok vás budu informovat o ušetřených knižních životech, neboť co titul, to radost. Tak začínáme.

Jirásek – to bylo vždycky něco na mě. Už ten neobyčejný oblouk (za který ale Mistr sám nemohl). Za života skoro až modla národovecké pravice, v 50. letech naopak velký popisovač dějin, díky jemuž mohla Strana prohlásit, že komunisté jsou dědicové husitských tradic. Ono to do sebe tak pěkně zapadá. Dokonce kdybychom ty husity neměli, tak by si je Strana musela vymyslet (jako ostatně víc symbolů a mýtů).

S Jiráskem je spojena „jiráskovská akce“, v jejímž čele stál další neobyčejný mudrlec – profesor Zdeněk Nejedlý. S Jiráskem je spojen i Jiráskův Hronov. Sborník z roku 1949 jsem vylovil ze zášeří knihovny a dal ho ihned na stranu nicoty. Nicméně pak jsem se do něj bohužel začel a zvrátil jeho osud. Celostátní soutěž lidové tvořivosti proběhla

Tak co bychom si vybrali za dortíček? Třeba zkusíme tenhle, který upekla A. M. Brousil: *Dříve se tu do rána hlavně popíjelo. Letos se zde do rána především uvažovalo, rozmlouvalo, vychovávalo. Připíjení se při této práci nevyplulovalo. Při této práci se zde letos zrodila nová družnost z ducha nové práce. Celý Jiráskův Hronov se stal školou. Některým Hronovským a Hronovanům se dále zdá, že se zde usídlila politika, která dříve nebyla. Ve skutečnosti však uvědomělá političnost vystřídala političnost neuvědomělou. Paměť ráda klame. Vzpomínka často idealisuje. Jako by dříve neměly Jiráskovy Hronovy politického smyslu. Jako by tu dříve byla vládlá idyla. Jaký klam a blud!* (stať Vývoj a smysl Jiráskových Hronovů)

Nejvíce mě potěšilo ta věta: *Vzpomínka často idealisuje*. To je pravda. Je třeba zrušit vzpomínky a místo nich nabídnout prověřené dějiny. Jedině tak pravda zvítězí absolutně!

**Jakub Šofar**



# Strž (velký recenzní prostředek)

# Cela



**T**ransglobal Underground, „mnohonárodní“ kapela, ukázka aktivního přístupu k globalizaci, je sice vedená v kolonkách elektronika, ale její vliv na srůstání a zároveň rozšiřování různých hudebních směrů je neoddiskutovatelná. Možná že díky jí začalo mnoho fundamentálních rockerů poslouchat i jiná tempíčka. Zažil jsem to na posledním pražském koncertu zbytku *Zepelínů*, kde se *TU* zhostily role supportu neobyčejně kvalitně. Nejde samozřejmě jen o „vývoz“ takového produktu z Londýna nebo Středního východu do, řekněme, posluchačsky konzervativnějších částí Evropy, jde samozřejmě hlavně o tu fúzi - „high-tech“ prvky jsou smíchány se „sitarovými“ zvuky a nástroji tradiční turecké muziky (kdyby se atomovým vědcům dařila jejich „fúze“ tak, jako v hudební oblasti, svět už pár pátků neexistuje). Album *Rejoice, Rejoice* (1998) jsem zakoupil za poměrně slušných 279 Kč na Václavském náměstí v pasáži Jalta (pokud se to tak ještě jmenuje; vůbec by stály cenové rozdíly v jednotlivých bazarech a slevách za hlubší popis). Na 13 skladbách se podílela celá kapela. Některé byly na-

točeny v Budapešti, a jedna z nich (*Ali Mullah*) je věnována zemřelému pákistánské súfijské hvězdě *Nusratu Fatehu Ali Khanovi*.

Stavil jsem po cestách Prahou v Bon-tonlandu, ve slevách měli třeba tři různé *N. Youngy* za 299 Kč, ale to je pořád hodně. Tak jsem si aspoň koupil *Ivu Bittovou Divná slečinka* (1996), ale teprve až potom jsem zjistil, že je to jen reedice desky z r. 1991, které se jmenovalo *Iva Bittová*. Nevím přesně, jak to je, nicméně po dlouhé odmlce je teď Bittová zase na špici; v té době zrovna Slovenskem a Českem plul koncert *Richarda Müllera*, ze kterého jsou všichni štafj. A pomáhala mu přitom jeho kamarádka *Iva* - a je to jahůdka na dortě. Světová forma. Tahle deska za 149 stojí za to, už proto, že pod texty jsou podepsáni: B. Reynek, J. Olič, J. A. Pitínský, K. David, K. Hlaváček. I celé stádo Vondráčkových, Bartošových, Absolonových, Czákových, Bílých jsou jen sádroví trpaslíci...

Do bazaru Národní jsem jen tak nakoukl, takové mezipřistání mezi jízdou z jednoho břehu Vltavy na druhý, a hele - v příhrádkách za 180 leželo 5. řadové album **Ro-**

**xy Music Siren** z r. 1975. Tohle ještě stojí za to si poslechnout, případně ho doma chovat, i když už se pomalu odpoutaný prýt vrací zpátky k hlavnímu kmeni, jak by řekl básník. *Brian Eno* je už pryč, kapele šéfuje *Bryan Ferry* a druhou postavou je *Phil Manzanaera*. Po futuristicko-kabaretním výletě, včetně zastávky v glamrockovém výčepu, se vracíme zase zpět. Ale napětí je tam ještě cítit. 9 skladeb (zpěváka byste poznali i se zavřenýma očima). Byl takový někdo u nás? Marně přemýšlím... pokud to teda neotočím a neprohlásím, že naopak - taková byla u nás většina sociarealisticko-glampopového budování reálného socialismu janečkovsko-štáidlovského střihu. To jsem tedy pěkně zlej...

Na rychlých přechodech po matičce Praze stojí za to nakouknout taky občas do bazárku v Jazz clubu Železná (on už není - ale psal jsem to předtím). Tím, že tu jsou koncerty a že zde mezi návštěvníky najdete dost cizinců, tak je tu přece jen v nabídce poněkud jiná směska. Teď tu měli hodně klezmeru (ale tam jsem poměrně dobře saturován). Trošku jsem vytrestal polici se všehochutí, kam se většinou dávají výběry a kompilace.



# děsu

Tak za pouhých 199 Kč jsem koupil 2CD od Sony – **The best of alternative music! Volume 1**. Je zde dvakrát 19 skladeb z let 1991–1997, tedy 38 kapel dosti zvučných jmen a za ty kačky je to za maloučko. Co je na tom veselé, je ten název – „alternativa“. Co by tomu řekli opravdoví alternativci, pro které jsou třeba *Pere Ubu* komerční? A přitom si vůbec nemyslím, že jde o nějaký komerční, marketingový tah: pro tu obrovskou masu průměru může být opravdu většina téhle téhle muziky alternativní k tomu, co oni masť na svých přístrojích. Toto jsou ještě schopni sluchově vydržet – ale dál už ne. Proto je třeba se vždy ptát: alternativa, ale pro koho? A z toho jasně vyplývá, že ten název už dávno neznamená to, co obsahoval na začátku 80. let; byl vykraden a zneužit. Tak je to vždy. Pro ty „alternativní“ to znamená hledat jinou přihrádku (protože – bez přihrádky to nejde – pokud se chci alespoň trochu prezentovat směrem ven), z hlediska té většiny je to dobrá zpráva, že se něco zase pohnulo, že se mohou rozorat meze a hranice. Tak to v umění bylo, je a (snad) bude. Jo, abych nezapomněl, aspoň vzorek té so-

ňácké alternativy: *Blur, Urban Voodoo, Die Krupps, Biohazard, Terrorvision, Bad Religion, Korn, Moby, Prodigy, Waltari, Kula Shaker, Reef, The Bates...* Ona i *Moravanka* byla svým způsobem alternativa.

Parodie může dopadnout jakkoliv; někdy hodně trapně, někdy naopak přinese osvěžující vánek. Francouzská parta **Bidochons** si udělala v 80. a 90. letech legraci ze *Sex Pistols*, z *Beatles* nebo ze *Stounů*. V Levných knihách prodávali za 29 Kč cd *The Singles Collections*. Pod jmény *Kikif Ricard, John Lenine, Yoko Kono* nebo *Ringo Tare* tu chlapci připravili 15 skladeb. Tak třeba „broučí“ *Paperback Writer* je zde zpíván jako *Pas d#papier water*, stounovská *Angie* jako *Roger* nebo *God Save the Queen* od *Sex Pistols* se jmenuje *God Save The Gouines*. Že je to zahrané perfektně, o tom ani nepochybujte. Grafické zpracování (včetně papírového přebalu) vychází z cd *Rolling Stones – Rock and Roll Circus* (1995). Když do plných, tak se všim všudy. Takovéhle srandičky mně nevadí, naopak...

**Jakub Šofar**

## Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko  
a my chceme taky krmit zvířata)



hovězí roštěná

## Kniha

Nevím, jak vy, ale já chodím na internetové stránky knihoven, kde jsem registrovaný jako několikanásobný čtenář, nejčastěji v létě. Ne že bych si neustále něco přes web objednával nebo rezervoval. Spíš zjišťuju, kdy se zase brány vědění otevrou. Národní knihovna ([www.nkp.cz](http://www.nkp.cz)) hned na titulní stránce jasně oznamuje, že od 3. 7. do 1. 8. má zavřeno a nabídne přehled provozních hodin v srpnu, kdy zase trochu svá dvířka pootevře. Městská knihovna v Praze u své ústřední pobočky jen pro majitele Acrobat Readeru uvádí nějaký tajný kód kombinovaný nejspíš se zařikáním: „Od soboty 3. VII. do soboty 21. VIII. 2004; od úterý 24. VIII. normální provozní doba a provoz (vč. So 28. VI–II.)“ Uf, ale moudrý teda nejsem.

A tak klikám, a klikám a čekám, až mi knihovny prostě napíší, že zase můžu přijít (klidně vč. So, Út i St od 9 do 21, nebo Po a Pá od 9 do 16, nebo tak nějak). Ještěže vždycky, když chci na stránky Městské knihovny Praha ([www.mlp.cz](http://www.mlp.cz)), skončím na webu Masokombinátu Polička ZŘUD ([www.mkp.cz](http://www.mkp.cz)). Tam se dá v létě pořídit třeba hovězí roštěná za 107 káblí za kilo (pod kódem 21120). A hezky česky.

(mg)



## Další Nesnesitelná touha po vědě

úsměvnou  
pošetilostí  
je, jak  
autor

dokáže  
svou práci  
zmařit...

Petr Bakalář, jak asi většina čtenářů ví, neboť mediální humbuk okolo toho byl na české poměry srovnatelný s aférou Watergate, po veleúspěšné, ač z oficiálního projeje stažené knize *Tabu v sociálních vědách* vydal u téhož nakladatele (Votobie) svou další operu magnu s honosným, ale hlavně podbíživým názvem *Psychologie Romů*. Jak se předvedl tentokrát, pokusíme se stručně shrnout.

Tak předně název knihy. Představme si, že nějaký chlapík, původně třeba architekt holobytů, ztratil zájem o to, co dosud dělal, a nově se začne zajímat právě o chování Romů (každý máme svou úchylku). V knihovně si nechá zhotovit rešerši dostupné literatury a najde skvěle vyhovující titul *Psychologie Romů*. V duchu zvolá co si jako *Heuréka!*, knihu si vypůjčí, nadšeně s ní odkvačí domů, uvaří si kafe a patřičně natěšen se pustí do studia nově zvoleného obo-ru – a ejhle! Text se hemží samou sociologií, v případě druhé části

(Vybraných témat z psychologie Romů) ve velké míře i kulturologií. Buď to dotyčný postřehne, a je iritován, nebo to nepostřehne, a je mystifikován. Čtenář sám rozhodne, která varianta je lepší.

Bakalář může argumentovat tím, že sociologická fakta jsou pro jeho psychologické bádání nezbytná. Samozřejmě, ovšem měla by být posléze využita k psychologickým závěrům. Je-li autorovým záměrem pouhé konstatování výsledku hodnot, zjištěných jinými osobami, je jeho vědecký přínos přinejmenším zpochybnitelný. Pak ještě může nastat obzvlášť vypečená a pro Bakaláře nijak netypická situace, kdy na základě výsledků jiných výzkumů dojde autor k tezi, která nemá se zmíněnými výzkumy nic společného. Lehce nadneseno: na základě ověřeného zjištění, že rodiče Deža a Fera, kteří si spolu hrají na pískovišti, pracují ve stejné firmě, a tudíž mají stejné socio-ekonomické postavení, bude tvrdit, že se tito dva zachovávají ve stejné situaci stejným způsobem. To není psychologie a bůhví, že ani žádná jiná věda.

Sdělit nejnovější poznatky bez slangismů, které ještě nepronikly do jazyka širší veřejnosti, a hlubší terminologii používat jen v nezbytných případech, kdy by její absence byla na škodu, je vždy ctí vědce. Ne tak u této knihy. Bakalář se prostě cítí být vědcem, nebo lépe – touží po tom být uznán coby vědec. Jeho posedlost vědeckostí je však kontraproduktivní. Snaha všem ukázat, že je autor schopný, chytrý, učený a že zná danou problematiku proto, že se obeznámil s její terminologií, se většinou mívá účinkem. Terminologie je prostředek, a ne (jako v tomto případě) cíl. Autor připomíná chlapečka, který se snaží být dospělým, a tak začne kouřit.

V druhém apendixu, nazvaném *Jak chutnalo tabu*, jímž autor reaguje na recenze a kritiky svého předešlého díla, uvádí, že oponenti by měli dokázat doporučit knihy, které jsou objektivní. Patrně nepochopil, že problém není ve výběru použitých pramenů, nýbrž v autorově zacházení s fakty, úda-

## Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko  
a my chceme taky krmit zvířata)

## Na drbané

Moderátor, herec, zpěvák a textař Marek Eben má podobný osud jako třeba takový Karel Čapek. Tedy ne že by musel nezbytně umřít žalem při nejbližší mnichovské dohodě. Ale veřejnost ho taky vnímá jako milého, laskavého a inteligentního muže, se smyslem pro nedryáčnický humor. Hovno neřekl, ani když ho nacytala skrytá kamera. Je pravděpodobné, že v soukromí dovede být i jiný, než před kamerami; a vlastně by bylo děsivé, kdyby byl doma stejný jako na plovárně. Leckdy také jeho vystupováním, mezi jeho slovy, víc v Ypsilonce než v televizi, probleskne cynismus nebo sarkasmus. (Ostatně taky Čapek prý uměl být nelaskavý, když chtěl.)

Kdo ale má rád Ebena televizního, uhlazeného, šarmantního elegána slov a úsměvů pro toho vyšla knížka *Na plovárně* – výběr z rozhovorů, které usměvavý spíkr vedl se svými hosty mezi roky 1999



a 2002. Jsou to, jak říká spoluautor knižní verze Jiří Janoušek, hovory „po srsti“; své hosty Eben drbe za ušima, chvílemi se dopracovává k nadšení a pozitivnosti skoro přidalovské. Takhle se ovšem Eben někdy dostane dál, než kdyby kladl otázky konfrontačně. Třeba Jiřina Bohdalová už léta neposkytla takový rozhovor, tak upřímný a otevřený, jaký s ní Eben natočil.

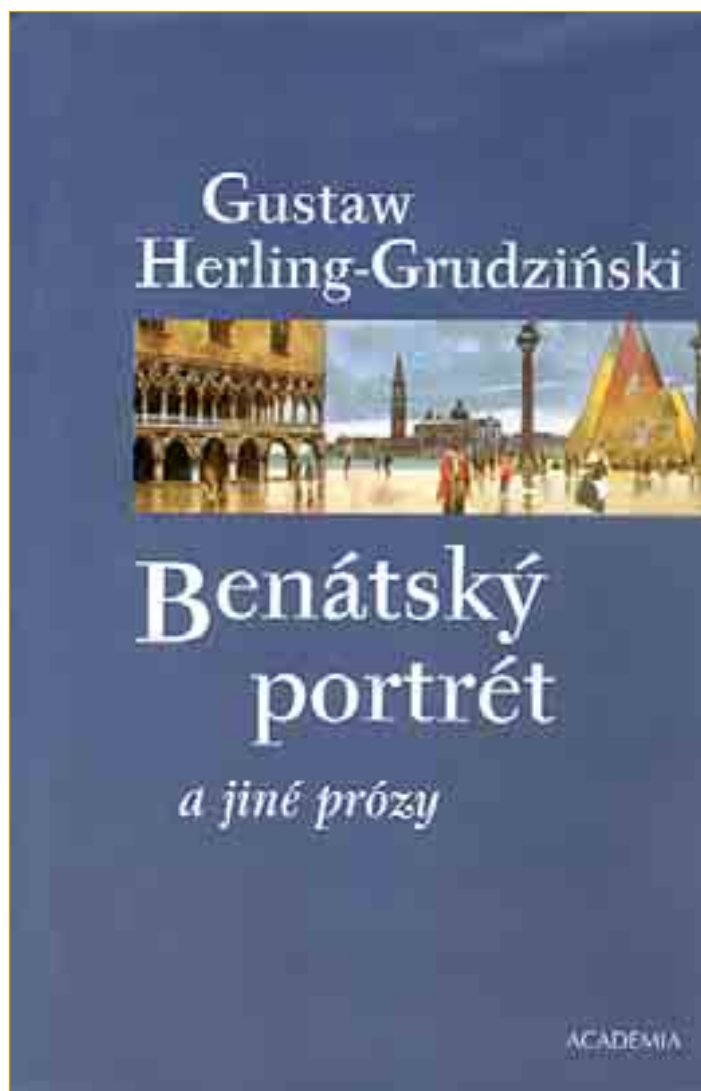
(mg)

ji a tvrzeními z nich získanými. Stejně demagogicky se ostatně Bakalář chová v díle nově předkládaném. Z použitých zdrojů uvádí pouze ty myšlenky, které zapadají do jeho koncepce, zatímco pasáže, které třeba jen zpochybňují jeho závěry, mlčky přechází. Mimo to je vcelku komická příčinná souvislost mezi uváděnými zjištěními z cizích zdrojů a závěry, ke kterým Bakalář na jejich základě dospěl – napřed uvádí všemožná fakta nejméně ze dvou zdrojů (to je přeci objektivní), načež v následujícím odstavci vyvodí takový závěr, že myšlenkové pochody, které k němu vedly, by nevysvětlil ani Freud. Autorova badatelská praxe se pak jeví asi takto: Bakaláře napadne, jestli náhodou by ta a ta věc nemohla mít nějakou souvislost s tím a tím. Najde si příslušnou literaturu a neshledá-li v ní údaje, které by jeho domněnku ne nepotvrzovaly, ale vyvracely, automaticky tuto domněnku povýší na pravdu.

Další úsměvnou pošetilostí je, jak autor dokáže svou práci zmařit naprostou nepoučeností. Celé jeho úsilí, které vypovídá o pracovitosti a také ctižádosti, či spíše touze po prosazení, je devalvováno neadekvátním závěrem. Tak např. v sedmé kapitole části B se zabývá romským humorem. Čtenář žasne nad „úžasným“ zjištěním, že jedním z jeho hlavních zdrojů je konflikt dvou protikladných světů (jako příklad uvádí bohaté vs. chudé a gádže vs. Romy). To však neplatí o humoru romském, nýbrž o humoru jako celku (evidentní je tato bipolarita třeba u vtipů zaměřených na rozdíly mezi ženami a muži). To, že vypravěč daný vtip předává ostatním, je většinou projevem jeho vymezení vůči opačnému pólu. Pak se také samozřejmě stává, že dotyčný svou historkou zesměšňuje „svůj pól“, a pak se mluví o sebeironii – tu Bakalář zmiňuje také, ale představuje ji jako klasický rys právě romského humoru. Kdyby si autor přečetl alespoň jednu publikaci o teorii humoru, což by při jeho smrtícím nasazení neměl být problém, věděl by o typologii anekdot víc a nemusel se ztrapňovat.

Takovýchto pomýlení a lapsů by se v nové „kontroverzní“ knize Petra Bakaláře dalo najít nepřeborné množství. Sám autor považuje svou publikaci (a nejen tuto) za otevření námětu k diskusi. Rozeslal desítky e-mailů, jejichž adresáti zaujali vesměs odmítavé, ba pohrdavé stanovisko. Není divu. Ta urputná snaha stát se součástí vědeckých kruhů za každou cenu (za cenu neumělé provokace) je odpuzující. Podobným způsobem se do nich nikdo nedostane nikdy. Nebudeme za to soudit autora knihy, toho spíš politujeme za marné vynaložené úsilí (zamýšlí-li směřovat ke svým cílům i nadále touto cestou, pak dvojnásob), naše katanské oko nechť spočine spíš na vydavateli. Vyvolat mediální vlnu ohlasů za účelem ziskovosti daného titulu je marketingový postup již značně omšelý, jakkoliv pořád účinný. Dělat to ale s podobnými slátaninami a navíc jmenuje-li se edice „Kontroverzní“, začíná tu být poněkud trapno.

**Pavel Voňka**



Ale ona  
ne-  
existence  
denního  
světla mě  
pobuřuje  
jen  
nepatrný  
okamžik...

Čas, kdy živí  
potkávají mrtvé  
(lyrická reflexe)

Některá místa si člověk zapamatuje, jiná paměť mine, na některá se vrací, a jsou místa, kde už znovu nechce být. A pak jsou taková, o nichž „ví“ dřív, než je navštíví, a zná je i tehdy, když se v nich nikdy neocitne.

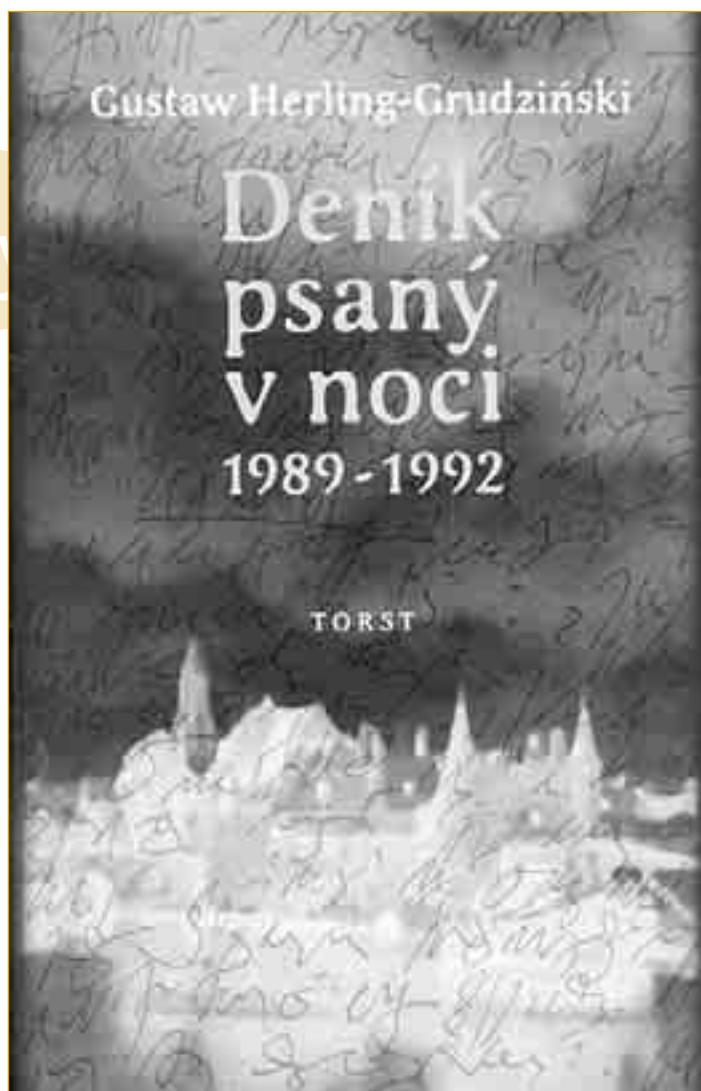
Okolnosti oné benátské cesty nejsou důležité, protože skutečnost vedoucí k těm několika dnům stráveným v Benátkách nijak nesouvisí s časem v nich prožitým. Okamžikem vystoupení z vaporetta na městskou „pevninu“ zmizela jakákoli chronologie i souvztažnost. Jenže to jsem měla po-

Ranní  
nebe  
bylo  
modré,  
domy  
kolem  
Canale  
Grande  
prosvítaly  
z mlhy,  
která  
tlumila  
ostrost  
planoucího  
slunce.  
A přesto  
jsem měla  
přivřené  
oči.  
Ale  
nebylo to  
jen kvůli  
slunečním  
paprskům.

chopit až později, až poslední noc... A tak, protože potřebuji své preludy, jsem se sveřepě držela za ruku Gustava von Aschenbach, hledajíc jeho stopy, ale zároveň jsem cítila, že je to jen zoufalý pokus, jen rozumová konstrukce, protože „nevím“, proč „tam“ jsem doopravdy. Litovala jsem své zapomnětlivosti, neboť by se alespoň dala najít čtvrt, o níž píše Gustaw Herling-Grudziński ve svém Benátském portrétu, ale místopisu jsem při četbě nevěnovala žádnou pozornost, a tak nebylo vlastně na co vzpomínat. Bude třeba nechat ty čtyři dny prostě uplynout...

Campo Dei Frari, jsem vězněm na Campo Dei Frari, neboť místnost ve druhém patře třípatrového starého (patrně bohatého) domu nemá okna, jen jakési zamřížované odvětrávací otvory u stropu. Ale ona neexistence denního světla mě pobuřuje jen nepatrný okamžik, chrámové přitlmí uvnitř se záhy stává jediným možným protihráčem absolutní nebeské záře vně. Všude po stěnách jsou obrazy, které jako by se jimi staly jen náhodou, dodatečně. Jejich výraz, jejich obsah, jejich sdělení žijí v minulosti. – Přesto chci nevědomě vzdorovat, vyrazím do benátských ulic a nechám se vést šipkami na domech, které jsou zcela jistě určeny turistům. Na Piazza San Marco v caffè Florian mi ale okamžitě dochází, že tyhle Benátky nejsou ty, do nichž jsem měla přijet. Vracím se chladnou letní nocí, otvírám vstupní dveře domu stojícího vedle kostela a vystupuji po schodišti ke dveřím, za nimiž je moje cela. Uléhám. Z náměstí je slyšet hlasy nočního života procházejícího kolem zdí. Nic jiného než hlasy...

Kdybych už nikdy nemohla vyjít ven, sestavovala bych si den i noc hodinu po hodině podle hlasů vystupujících po zdech vzhůru. Dny, týdny, měsíce, roky... Vytvářela bych si vazby a vztahy, o nichž by ten druhý nic nevěděl. Zнала bych příběhy bytostí, jejichž tváře bych nikdy nespatriřila, ale mohla bych o nich vyprávět, a nikdo by netušil, že stále naslouchám...



Vzbudil mě zoufalý pláč, snad ještě byla noc, nebo přesněji snad ještě nebyl den. Poslouchala jsem a snažila se dát hlasu podobu, ale bylo to tak děsivé, že se mi nedostávalo barev. A potom najednou z té šedi vylétli racci. Chechtali se mi do tváře a ostrými zobáky z mého těla odtrhávaly proužky svalstva. Tahle hodina nad ránem patřila jen jim, celé Campo Dei Frari jim patřilo.

Ranní nebe bylo modré, domy kolem Canale Grande prosvítaly z mlhy, která tlumila ostrost planoucího slunce. A přesto jsem měla přivřené oči. Ale nebylo to jen kvůli slunečním paprskům. Pohled na ráno nad Canale Grande mě vrátil do polosnu, z něhož jsem už neměla vystoupit. Labyrint úzkých benátských uliček, kanály, mostky a schůdky od dveří nořící se do vody, jejíž barva měla hustotu mléka. Nic z toho ale jako by nebylo skutečné, a nebyla jsem s to oddělit realitu od hry světla, a ani jsem se o to vlastně nepokoušela. Nebyl důvod. Protože do těchto Benátek jsem přijela. Do města morbidní krásy, do města oprýskané vznešenosti, do města divadelních kulis – do města vystupujícího ze záhrobí. Nezáleželo na tom, kudy a kam člověk šel, cesta vždycky vedla ke kostelu. Nebyla v tom ale zbožnost, spíš zvrácenost či vyzývavost. Jako by to množství kostelů chtělo zkrotit zpupnost paláců vzdorujících svým



zdivem nenápadnému a něžně ničivému objetí vod. Existuje to město vůbec? Nebo je to jen přelud? Bylo skutečné jako otevřené oči za nočního snění. Pocit nepatřičnosti v zalidněných místech vystřídal uvolnění v uličkách téměř prázdných. Čas od času kráčející usedl v bistru či kavárničce, a pak šel zas dál, odnikud nikam, místy, která poznával.

A v noci napjatě očekával své hlasy, a nad ránem usínal uklidněn chechtotem racků. A s modrou oblohou pak vycházel ven, aby si v baru na rohu vypil ranní kávu, než znovu půjde odnikud nikam městem, které zná.

Zdalo se mi, že není třeba zůstat déle, že těch Benátek, do nichž jsem měla přijet, jsem se již dotkla. A tak jsem povečeřela na Campo S. Barnaba a pomalu jsem kráčela úzkými uličkami, abych ve své cele strávila poslední spočinutí mezi snem a bděním. Bylo podivné ticho, hlasy prosvítaly jen neznatelně, jako by mizely temnotou, jako by se rozplývaly nočním světlem. Snad jsem odolala spánku méně než noci předešlé, snad jsem pro tu důvěrnost naslouchala nepozorněji. A potom, v hodině nad ránem, v hodině racků chechtavých nastalo absolutní ticho. Nepřiletěli. Ještě stále jsem čekala, ale zároveň jsem už cítila, že přiletět neměli. A jakmile jsem přistoupila na svoji samotu, vzdala jsem se naděje, ozvaly se hlasy. Zřetelněji než noci předcházející, a patřící jiným bytostem. Byl to nový, neznámý příběh. Jako by všechno to dosud se odehrávající bylo jen předobrazem tohoto představení. Tam dole se objevovali a potkávali všichni ti, kteří tudy kráčeli v běhu času, v plynutí staletí. Teprve nyní jsem naslouchala Benátkám, náhodný svědek v cele na Campo Dei Frari.

Druhý den jsem vypila poslední ranní kávu, prošla se přilehlými uličkami a odjela na letiště. Opouštěla jsem Benátky, i když jsem cítila, že teprve nyní jsem do nich měla opravdu vstoupit. Snad proto jsem doma otevřela knihu, abych se podívala, kterými místy procházel Herling-Grudziński. V kavárně na Campo S. Barnaba píval svoji ranní kávu a za rohem v Calle S. Barnaba bydlel.

Marně se snažím vybavit si jiného autora, jehož knihy bych měla tak ostře rozdělené na ty, které jsem četla se zaujetím, a na ty, které jsem zběžně prolistovala a vybrala v nich jen určité pasáže, nacházejíc ve větách sdělení. Jeho Deník psaný v noci bohužel zdaleka nevyšel česky celý. Myslím, že propojením povídkového příběhu s reflexí procházející skutečnosti autor sám sebe zastřel tam, kde jako člověk pocitového prožitku naráží, totiž v rozumovém vnímání a hodnocení.

Minulost evokuje současnost, ten časový přesah, respektive neexistence času je tak četná, že nemůže být náhodná. Nežádka vstupuje příběhem do minulosti, aniž by ovšem pro něj tento fakt měl nějaký význam. Totiž význam má právě tím, že ukazuje překrývající se minulost a současnost. Přitahují ho děje, místa a lidé nesoucí v sobě tajemství, ve smyslu jedinečného výrazu. Zachycuje okem

barevné body a skládá z nich obraz. Neklade je jeden vedle druhého, spíš je vrství či hromadí. Neboť viděné vně probouzí „vzpomínky“.

Tím, že v Deníku povídkové příběhy doplní právě se odehrávajícím či odehraným, dává čtenáři možnost odpočinku, nadechnutí před vplynutím do příběhu dalšího. Což v knize Benátský portrét a jiné prózy pak čtenář možná „postrádá“. Ale ono zřetelné uchopení konkrétního problému, pakliže se stává převažujícím, za sebou táhne nudu a vyvolává nepozornost. V okamžiku, kdy se odkloní od intuitivního prožitku, ztrácí jeho výpověď hloubku. Jakmile chce „pochopit, dopovědět“, dopouští se rozumové zkratky, která v případě umělecké prózy může stěží fungovat (Hodina stínů).

Tam, kde se Herling-Grudziński staví do role pozorovatele, který zprostředkovává viděné-čtené, tudíž vše i patřičně komentuje a vysvětluje, zdaleka se nedotýká

**Zdalo se  
mi, že  
není třeba  
zůstat  
déle, že  
těch  
Benátek,  
do nichž  
jsem měla  
přijet,  
jsem se již  
dotkla.**

## Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko

a my chceme taky krmit zvířata)

## Šém k vědecké kariéře

Chcete uspět v sociálních vědách? K tomu je třeba umět psát jako správný postmoderní guru a umět používat pojmy jako diskurz, paradigma, rizóma a kontext. Nechcete-li pracně zjišťovat, co znamenají (stejně to nikdo neví) a potit se se smolením nesrozumitelných textů, najděte si na stránce [www.elsewhere.org/cgi-bin/postmodern/](http://www.elsewhere.org/cgi-bin/postmodern/) náhodný generátor postmoderních textů. Udělá celou práci za vás a navíc rovnou v angličtině (takže se můžete stát slavnými mezinárodně). Od února 2000 vytvořil už víc než milion dvě stě tisíc postmoderních esejů, obdařil je neexistujícími jmény neexistujících kapacit neexistujících oborů z neexistujících univerzit a každý z těchto textů by jistě obstál i v náročném vědeckém sporu. Zkuste to, stačí pokaždé jen znovu načíst stránku.

(šš)

hloubky Herlinga-Grudzińskiego, jenž „nerozumí“, tápe a hledá, ale na cestě „za poznáním“ se sám stává účastníkem. Intuitivně cítí, že ostře se rýsující je nedůležité a že zastřené ukrývá podstatu. Nejasné události a útržkovitá vyprávění jej přitahují ani ne tak pro svoji tajuplnost, jako pro svoje uvnitř skrytá sdělení. Pozoruje lidi, místa a věci, vstupuje do dějů, a z toho, co vidí a cítí, vytváří obraz. Jestliže se dotýká hlubin lidské duše, vede ho k tomu pocit vnitřního přibuzenství, nikoli touha poznat, rozkrýt, obnažit. Jde po cestě, aniž by chtěl dojít k cíli, jde uhranut, fascinován jsoucím, neptá se po příčinách, neodhaduje následky, neodpovídá na otázku proč. I když se může zdát, že právě o tohle mu jde, neboť často sleduje objekt svého zájmu až s detektivní zaujatostí. Ale jeho „případy“ téměř vždy zůstávají nedořešeny, či přesněji mají více možných řešení. Ale ani z těch vlastně čtenáři nedává vybrat. Ponechává příběhu jeho vlastní život. Dotýká se jeho jedinečnosti u vědomí, že víc než dotknout se nelze. Ve tváři, ve vnější podobě hledá odraz duše, záznam skutečně prožitého, prožívaného a cítěného.

Asi proto jsem nehledala současné Benátky, ale jejich minulost. Proto jsem zůstávala v polosnu. Z vnitřního pocitu ohrožení, že ty současné by svojí banalitou rozmetaly moji iluzi. Netušila jsem tehdy, že Benátčané – živí i mrtví – si své přeludové město chrání. Rok co rok se setkávají na několik dnů ti, kteří jsou svázáni s tímto nereálným, fantazií stvořeným městem. Duchové, kterým je jinak propůjčována jedna noc v týdnu, přicházejí mezi živé, a jen sejmuté masky by ukázaly, čím tvář je už jen stínem.

**Zuzana Fialová**

*Gustaw Herling-Grudziński, Benátský portrét a jiné prózy, překlad Helena Stachová, Academia 2004, Deník psaný v noci, 1989–1992, překlad Helena Stachová, Torst 1995*

## Najít k tomu v domě u Kamenného zvonu plakátek!

(nenašli jsme... pozn. red.)

### Vladimír Boudník – mezi avantgardou a undergroundem

Velmi  
kontrastně  
proti  
jeho  
grafické  
tvorbou  
působí  
realistické  
obrazy,  
kterým se  
občas  
věnoval  
počátkem  
50. let.  
Ty  
však na  
výstavě  
nenajdete.

Kdo se alespoň trochu zajímá o české výtvarné umění druhé poloviny 20. století, jistě již slyšel o grafikovi Vladimíru Boudníkovi. A dalo by se říct, že, kdo se trochu zajímá o literaturu z tohoto období, zná toto jméno také. Boudník byl jedním z nejlepších přátel Bohumila Hrabala. Expozice, která představuje převážně Boudníkovu grafické dílo, je až do 12. září 2004 k vidění v Císařské konírně Pražského hradu. Výstava s podtitulem „mezi avantgardou a undergroundem“ by se klidně mohla jmenovat „mezi legendou a skutečností“. Expozice totiž obsahuje vyváženou směsici autorových děl ze všech zásadních tvůrčích období.

Boudník byl především grafik, ale nebránil se ani jiným technikám. Velmi kontrastně proti jeho grafické tvorbou působí realistické obrazy, kterým se občas věnoval počátkem 50. let. Ty však na výstavě nenajdete. Co ovšem vidět můžete, jsou fotografie z některých Boudníkových akcí nebo pouličních přednášek a krásné monotypy, které vycházejí z jeho grafické tvorby. Sám Boudník nepocházel z nijakých zvláštních poměrů a jeho institucionalizované školení v oblasti umění skončilo na Státní grafické škole. Později mu však okruh přátel, jako byli Hrabal nebo Jiří Kolář, zprostředkoval další potřebné informace. Kolář mu také nezřídka poskytl pomoc psychickou, ale i finanční, když přispíval na vytisknutí některých grafik. Hrabal na druhou stranu udělal z Boudníka legendu, která si ještě za života zahrála ve filmu sama sebe (Automat svět, režie V. Chytilová).

Kde se ovšem vzalo Boudníkovu tvůrčí vzepětí? Zřejmě to byly drastické zážitky z II. světové války, ale především obrovské tvůrčí puzení a obrovská představivost. Umělcův tvůrčí pud je spojen se základním rozmnožovacím instinktem, a jak vyplývá z dobových svědectví, bylo u něj toto spojení obzvláště úzké.

Stejně jako Kolář v oblasti koláží, byl i Boudník neúnavný experimentátor a inovátor v oblasti grafických technik. Všechny jím vynalezené techniky jsou na výstavě zastoupeny vždy v několika kusech. Stejně jako zpočátku při hledání obrazců na oprýskaných pražských zdech, na kterých demonstroval svůj „explosionismus“, představují jeho grafiky prostory pro naši fantazii, v níž si my sami máme vytvářet umělecká díla. Jsou to místa pro opakovanou inter-

pretaci. Tento intelektuální postoj Boudníka výrazně odlišoval od ostatních protagonistů tzv. strukturální abstrakce (jako byli Medek, Piesen, Koblasa, Janošek, Valenta a další). Pro většinu z nich totiž zdrsňený a zpravidla černý povrch jejich obrazů, grafik a soch představoval subjektivní pocity a nitro, na které denně útočila všednost a nepřátelství komunistického režimu. Jediný alespoň generálně blízký autor z tohoto okruhu byl Boudníkovi Mikuláš Medek, se kterým měl společný ještě i zájem o barvu. Jinak byl přístup těchto autorů k tvorbě a jejich umělecká východiska odlišná. Zajímavá byla přímá konfrontace Boudníkových grafik vystavených v Galerii Zdeňka Sklenáře na Smetanově nábřeží a Medkových obrazů, které byly na Medkově retrospektivně v Galerii Rudolfinum v létě 2002. Výstava v Galerii Zdeňka Sklenář byla zajímavá i tím, se jí podařilo představit reprezentativní soubor špičkových Boudníkových grafik ze soukromých sbírek na nesrovnatelně menším prostoru než současné výstavě.

Prvním autorovým vynálezem v oblasti grafiky byla tzv. aktivní grafika. Matrice pro tisk vznikala aktivními zásahy pracovními nástroji (kladivo, kleště, šroubovák atp.). Docházelo k narušování povrchu, takže některé jemné linie vznikaly nezdědká brutálními zásahy. Občas docházelo i k destrukci desky, a potom vznikaly tzv. nekonvenční formáty. Jeho druhou významnou inovací byla strukturální grafika, kdy se na desku pro tisk, která nemusela být vůbec kovová, naopak předměty (např. provázky, hadříky, písek, piliny) nanášely a připevňovaly. Výsledek mohl být upraven i nějakou tou „destrukcí“. Taková deska mohla sloužit i jako samostatné umělecké dílo. Ocelové piliny jejichž postavení na desce bylo upraveno magnetem, dalo základ magnetickým grafikám. Dále jsou vystaveny monotypy, které jsou vlastně jednorázovými otisky barev na papír. Boudníkovo používání barev bylo také revoluční. Nejen, že je na rozdíl od jiných jeho současníků používal rád, ale také se mu zejména u strukturálních gra-

fik dařilo tisknout najednou několik barev z jedné desky. Vzájemných přetíráním a zatíráním se mu podařilo vytvořit fantastické kombinace barev. Mnoho jeho grafik jsou tak vlastně monotypy, protože každá grafika se tiskla po zvláštním nanesení barev. Tímto způsobem vznikly jejich série s postupnými barevnými změnami.

Pokud vás toto načrtnutí zaujalo, stačí jen zajít na Pražský hrad a prohlédnout si díla v originále. Výstava určitě stojí za shlédnutí a neměl by ji vynechat žádný zájemce o moderní umění. Doprovází ji i první výpravná Boudníková monografie z nakladatelství Galery. Její cena, jak už to u publikací o umění, bývá, není nejnižší, ale vzhledem její velikosti, rozsahu a množství informací a reprodukcí, je přeci jen více než příznivá.

**Petr Jiška**

**Prvním  
autorovým  
vynálezem  
v oblasti  
grafiky  
byla tzv.  
aktivní...**

## Poslední Karel

Česká televize už poosmé za dva roky reprízovala dokument Jiřího Pernese Poslední Habsburk na českém trůně. Proč se televize k dokumentu o Karlu I. stále vrací? Karel I. se na obrazovky ČT vrací častěji než třeba taková komedie Jáchyme, hoď ho do stroje. Jednak letos je to 90. let od startu první světové války a s dokumenty o ní se roztrhl pytel. Jednak autoři mají na Kavčích horách dobré renomé a jejich práce se vysílají často.



## Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

**Tvar má Kulturní krmítko  
a my chceme taky krmit zvířata)**

Pro diváka je zajímavé, že už osmkrát z televizní obrazovky třeba Karlův syn Otto von Habsburk říkal, že Jan Masaryk byl (dokonce podle vlastních slov) ještě týden po vzniku Československa v roce 1918 oddaným a vyznamenávaným vojákem armády Jeho Apoštolského Veličenstva. Osmkrát tento výrok zazněl, ale prověřením ještě neprošel. Dějiny mají svá roztomilá klišé a nerady je opouštějí. Třeba to, že Jan Masaryk bojoval v rakouské armádě s odporem a že dělal vše pro to, aby nemusel plnit rozkazy. Že by syn TGM (toho „štváče“, jak o něm v dokumentu mluví poslední císařovna Zita) mohl raději poslušně sloužit a snažit se nevyčínat, když na otce byl vypsán trest smrti a sestra byla ve vídeňském vězení, to naše dějiny zatím nezaujalo. Třeba za dva roky, kdy si stejným dokumentem jistě ČT připomene devadesátiny od Karlova nástupu na trůn. Nebo za další dva roky, při devadesátinách konce války. Nebo v roce 2012, devadesát let po Karlově smrti. Nebo...

**(mg)**



## 39. mezinárodní

## filmový festival

## v Karlových

## Varech... (velký

## prostředek)

...vám zajistí

VIP lístek,

vstup na

párty, pokoj

v hotelu,

nebo

aspoň kdo

za vás

vystojí ranní

dvou-

hodinovou

frontu na

lístek

u pokladny,

nemáte na

jeden dva

dny

v Karlových

Varech

šanci.

...proběhl klasicky. Klasicky se vše odehrávalo kolem hotelu Thermal, Pupp, u Vřídla, u tržnice... Bylo klasicky divné počasí – střídavé pršení a horké slunce obšťastňovalo klasicky obrovské proudící davy lidí a klasicky se objevila spousta skvělých filmů. Klasicky festival navštívila spousta zahraničních osobností ze světa filmu, jako například Jacqueline Bissetová, John Cleese, Harvey Keitel, Colm Meaney nebo božský Elijah Wood – které normální smrtelný divák – a většinou ani ten v Karlových Varech – neuvidí jinak než na filmovém plátně. Jistotou a náplastí pro běžného návštěvníka – myšleno tím především „baťůžkáře“ z letošní festivalové znělky (tři kategorie návštěvníka filmového festivalu – baťůžkář, host a VIP frajírek) byly osobnosti české (jako třeba Jan Potměšil, Miroslav Donutil, Marek Eben, Petr Vacek, Dušan Klein a spousta dalších), které jste mohli potkat kdekoli – v sále, v restauraci v Thermalu, u záchodků, na kolonádě, v hospodě u Puppů i na trávě před kinem. Klasický byl i boj o vstupenku na jakoukoli filmovou projekci, boj akreditovaných i boj o pouhé místo na zemi 20 centimetrů před promítacím plátnem a hlavně o dobré místo ve frontě před pokladnou. Klasická byla i zmatenost „jednorázových“ návštěvníků – výletníků, kteří naprosto dezorientovaní přijeli na nějaký film a především nasát festivalovou atmosféru a odjížděli otráveni davem a nepoznáním ani jedním filmem. Takže organizační rada pro příští rok – pokud nemáte někoho, kdo vám zajistí VIP lístek, vstup na párty, pokoj v hotelu, nebo aspoň kdo za vás vystojí ranní dvouhodinovou frontu na lístek u pokladny, nemáte na jeden dva dny v Karlových Varech šanci.



Rostoucí zájem o festival byl snad na úkor všeho – jídla, ubytování, peněz i pohodlí. Jelikož jde o nezadržitelnou vzrůstající tendenci v popularitě a následně v návštěvnosti, je nasnadě, jaký bude další ročník.

Souvisejí s tím i vzrůstající ceny v čemkoli a hlavně v ubytování. Šikovní karlovarští občané se zapojili do festivalového šílenství a uskutečnily podnikavé kroky pro sváteční festivalové bezdomovce, například pronajmutím školy v centru. Novinkou byla spousta krádeží a nemyslím tím jenom velkou loupež v Puppě, ale především ty malé, v davu, v ubytovnách a dokonce i v chumlech u pokladen.

Podstatnou změnou v zaběhnutém karlovarském filmovém rytmu byl zásah zastupitelstva města Karlovy Vary v podobě přestavby celého města, což pro návštěvníky znamenalo tělocvik při přeskokování barikád při vstupu do obchodů (a to vůbec nebudu zmiňovat otázku estetickou a reprezentativní). Rozkopané ulice se návštěvník snažil vykompenzovat v pauze mezi filmy nějakým dobrým, levným a blízkým občerstvením, kterého mnoho zmizelo neznámo kam (včetně nočních barů a restaurací) což ovšem dobří pamětníci MFF hodnotili negativně hlavně kvůli zrušenému bufetu u Thermalu, který oplakaly asi všichni mazáci. Vyrostla spousta vietnamských obchodů a pochybných stánků s rusko německými nápisy, což ale k lázeňskému západočeskému městu dnes už asi patří neodmyslitelně.

Nejklasičtější ze všeho byla snaha pořadatelů skloubit mezinárodní filmový festival pro diváky obyčejné, filmové nadšence, filmové profesionály a VIP hosty s cílem nabídnout velké množství kvalitních filmů. Za to by měli dostat cenu v kategorii přínos české kinematografii i odměnu v podobě bouřlivého potlesku.

Irena Prázová

# Rozprava na obranu distribuce filmové, obzvláště dabované

Českými kiny se již nějaký ten týden prohání miloučká zelená zrůdička v pokračování (českým postmoderním slangem „v sequelu“) úspěšného animovaného filmu Shrek. Recenzí na tento filmový hit vyšlo nepočítaně. Ať už těch tištěných, nebo elektronických. Ambicí tohoto článku není dynamicky, rozšafně a sofistikovaně zhodnotit snímek, nýbrž skouknout, co o něm již napsáno bylo.

Snad všichni recenzenti od idnes.cz (Spáčilová) přes Nedělní svět (Bláhová) až po Filmpub.cz (Vyskočil) píší stejně: Shrek vás už sice nepřekvapí, ale je fajn, nabízí „dospěláctější“ humor, nejpříjemnější na Shrekovi je odhalování odkazů. blablabla. a škoda, že je tak málo titulkovaných kopií. U těch titulků zůstaneme.

V Česku koluje 31 kopií, ovšem pouze čtyři jsou titulkované, zbylých 27 je dabovaných. Všichni recenzenti do jednoho pláčí nad tím, jak je český divák-intelektuál ochuzen. Ty úžasné hlasy originálního znění: Mike Myers, Cameron Diazová, John Cleese, Eddie Murphy, Antonio Banderas. Poměr dabing/titulky je prý velice necitlivě nastaven. Inu, co se k tomuto nestoudnému pochybení českých distributorů dá říct?

Tak především – kolik Čechů umí tak dokonale anglicky, aby si titulkovanou verzi vychutnalo? Je opravdu skvělé slyšet Osla v podání Eddie Murphyho nebo Antonia Banderase coby Kocoura v botách, jenže jazyk, kterým mluví, není angličtina, kterou se naučíte na gymplu nebo ve večerních kurzech. Valná část diváků asi odhalí, že Shrekův jazyk je jaksi podivný, ti pokro-

čilejší mohou poznat „skotštinu“, ale jen minimum z nich to bude chápat jako mluvu Vidláka z Balíkova.

Dále je možné upozornit na fakt, že parodie, jimiž se Shrek 2 hemží, se dá udělat jen na notoricky známé věci – filmy, události nebo třeba pravidla etikety. Divák musí parodovanou scénu nebo osobnost důkladně znát. (Schválně, kdo z vás, vážení inženýři, IT manažeři, ženy v domácnosti a pracující lidé, pozná, co parafrázuje název tohoto článku?) Troufnu si říct, že sál bude buráčet smíchy, když robustní barmanka z putyky U Otráveného jablka promluví mužským hlasem, mizivé procento zabřichasopopadajících rozjařenců však postřehne, že onen hlas patří Larrymu Kingovi, ve Spojených státech snad nejznámějšímu moderátoru talkshow. (Škoda, že jej v české verzi nenahradil třeba Miloš Frýba, Antonín Přidal nebo Ota Černý.) Neznalost amerických reálií prostě brání pochopit spoustu vtipů a situací. Jedinou možností, jak českému divákovi zpřístupnit co největší část zábavného potenciálu filmu, je jeho adaptace na české poměry.

Tato adaptace by byla samozřejmě možná i otitulkováním. Jenže Shrek je plný scén založených na situačním humoru. Pokud neovládáte angličtinu skutečně bravurně a jste nuceni sledovat titulky, nemáte šanci rychlý sled replik pochopit. Příkladem je scéna, kdy se poprvé setkává královský pár a novomanželé, tedy Fiona a Shrek. Dva dialogy, které probíhají odděleně, ale vzájemně se doplňují. Pokud jste den před tím viděli dabovanou verzi, tak jako autor tohoto článku, a víte tedy, o co jde, můžete si samozřejmě vychutnávat hlasovou performanci plejády známých osobností. V opačném případě budete zmateně těkat očima ze strany na stranu ve snaze pochopit, o čem to ty úžasně animované figurky tak vášnivě debatují, a o to nejlepší přijdete.

Ze stejného důvodu vám uteče i přehršel obrazových citací. Už tak si můžete být

jistí, že dobrou polovinu neverbálních nárazek nepostřehnete, protože probíhají velmi často v pozadí. Proč se ještě zdržovat čtením titulků?

Český filmově kritický prostor je plný litaní a stížností na distributora. Otázkou však je, jde-li o intelektuální pózu, zbedněnost, nebo prostě jenom o propagaci sebe sama coby skvělého angličtináře. Distributor se podle názorů pisatele rozhodl dobře. Uvádí-li do kin dabovaný film, nemusí to být nutně jenom proto, že je kreslený, ale i proto, že je výborný. A když se povede i dabing, jsou všechny stížnosti zcestné.

**Pavel Voňka**

## Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar má Kulturní krmítko  
a my chceme taky krmit zvířata)

## Dobrá je dobrá

Slovo „dobrý, dobrá, dobré, dobří“ začíná přitahovat pozornost i těch nejvyšších pater našeho hospodářství. Václav Fischer, který znovu rozjždí svoje podnikatelské aktivity, vrhl do virtuální adresy, na které vám on a „jeho tým vyberou to nejlepší pro vaši soukromou i obchodní cestu“. Takže vítáme bratránka (či sestřenku): **www.dobradovolena.cz**.

Ale doufáme, že u toho nezůstane. Že se tu časem objeví i **www.dobrabanka.cz**, **www.dobrepotraviny.cz**, **www.dobrakniha.cz**, **www.dobrenoviny.cz**, **www.dobrastrana.cz**, **www.dobrypolitik.cz**, **www.dobracirkev.cz** a **www.dobryclovek.cz**. A to ještě poslední slovo neřekla paní knihkupkyně Dobra Bednářová z Celetné ulice 32, Praha 1.

(šof)

# Karla M. Dvorská

## Barvičky uvnitř nás

M.

Usínám zabalená do prázdných slov  
těch kolem mě,  
co si vždycky vědí rady.

Jenže rána jsou pořád stejná –  
tichá, protože cédéčko usnulo dřív než my,  
chladná, protože celou noc pršely naše doteky,  
prázdná, s maskou mrtvého klauna.  
A já neopouštím jen rozpadlé dveře,  
hrneček bez ouška nebo Tvou tvář,  
když usínáš.

Neopouštím jenom prach na háčkovaném ubruse  
a Tvůj svět, jak jsem si ho  
loni temperami namalovala.

Opouštím cestu vydupanou z ničeho,  
aby ji žár barev uvnitř mě do posledního krystalku  
spálil – i ten by totiž mohl  
svědčit proti Tvé vůni, která za tmavé noci  
dýchá z mojí kůže.

Kdy odložíme svoje masky?  
Kdy slíbáš umělou červeň z mých rtů?  
Kdy se spolu ztratíme v bílé touze hříchu?

Až koupím nové barvičky;  
stavím se – opět zazvoním u rozpadlých dveří. Jenom jednou.  
Víc šancí mi nedávej.  
Víc jich mít nesmím.

## Modré svítání nad Prahou

Ticho jako ocelová koule rozráží kuželky Čekání,  
které mi do cesty rozestavil čas.  
Stromy se navzájem dotýkají svých nahých těl a  
s bledě modrými proužky ve vlasech  
vyzývavě špulí rty, jako by chtěly něco říct.  
Nemohou - je příliš brzy.

Křik vyplašeného racka znásilní mrtvou samotu  
úterního rána a hladově  
se zakousne do usychajících květů uvnitř mě.  
Zůstanou jen dva otisky a kapky jedu,  
vytékající z očí.

Svítá.  
Město svlékne svůj modrý župan a  
v cudné nahotě vklouzne do trepek  
chladné rosy;  
otevřeným oknem se mi k nohám sypou  
lidské hlasy, které si spolu hrají na schovávanou.

Z trávy seberu pohozený modrý šál  
a na výměnu odevzdám do ranních otázek  
bílé kosti svojí Naivity.

29. 4. 2004

29. 4. 2004



# Představujeme Vám (nová jména české poezie a prózy)

## ‘V kupé s velrybí písni

Vlak hrkavě kodrcá a já čekám,  
kdy najedem na nějakou tu minu –  
jenže pořád nic;  
za oknem mi utíká svět, jen  
stromy nestydatě mávají zelenou ratolestí  
a ospalé slunce mžourá  
skrz svý červený brejle.  
Z hlavy mu trčí nedělní zacuchánky.  
Chce se mi spát.

Pak ji uslyším –  
nejdřív zní jak nesmělé zaťukání podobné  
tvému včerejšímu objetí,  
jenže já neumím zavřít ti dveře před nosem.  
Taky proto jsem se nebránila tvým polibkům.  
Z kouta naproti mně tiše brumlá  
a vlak dál hrkavě ukusuje tabulky  
železné čokolády.

Zní to jako píseň.  
Velrybí píseň,  
co se plíží po dně oceánu;  
po dně, kde mi klečíš u nohou a  
sešíváš starou jizvu na srdci.  
Taky to zní jako pláč.  
Velrybí pláč,  
co naivně prostupuje mojí kůží scvrklou solí, vzpomínkami  
a dotekem tvojí horké dlaně.

Vlak hrkavě kodrcá a za okny mi  
protéká život mezi prsty.

## Bahnem vlastních slov

T.

....se odcizuju jarní obloze, večerním polibkům  
svatojánských mušek i Praze vonící  
horkým asfaltem.  
Násilně navlečená do brnění  
chladných slov a vět, slepených do mrtvých snů,  
potácím se čtvrtěčným ránem a místo stop  
za sebou nechávám zrezivělá písmenka.

Slovy se bráním, slovy útočím;  
ze slov mám přilbici, slova trčí mi ze štítu,  
slova zastrčená za pasem místo meče  
tasím a slepě je vrážím do mužských těl.  
Horká krev z rány pomalu stéká  
na střep včerejšího večera,  
ve kterém se odrážely naše tváře;  
byly tak blízko, blizoučko –  
a přece jsem slyšela  
narážet vlny ticha a samoty na opuštěnou bójku  
uvnitř mě.

S tvými rty na těch mých  
padají všechna slova minulých dní  
do bahna neřesti –  
kupí se na hromádky a čekají.  
Čekají na nahý kotník, až se ranní mlhou propadne  
na dno – a pak se pořádně zakousnou.

Bahnem vlastních slov se brodím dál  
a doufám, že mou stopu neztratíš...

18. 5. 2004

19. 5. 2004

## Ve skalách mě nehledej

Jsou bílé.

Labutí šíjí nakousnutého rána,  
horkostí rozpáleného jižního pobřeží,  
hedvábnou kravatou, pod jejímž uzlem se vytrácí odvaha  
polknout poslední kapku tehdejšího mlhavého rána.

Jejich ticho naráží  
ve stříbřitě měsíčních vlnách do opilých barev  
podzimního listí –  
jedinkrát se nadechnu. Krystalky ledu mi  
ve starých tepnách vykouzlí tajemnou kresbu otázek  
bez odpovědí. A je to jen orel  
nahore nad jejich bílými vrcholy,  
kdo chápe nesmyslnost zmatených slov,  
přání, výčitek.

Pohádka ilustrovaná malbou znuděné duše  
a prázdná dlaň, ze které stékají kapky slunečního svitu –  
jenže tvoje slova mřila přesně.  
Zásah – nikdy se nemýlíš.

Na pranýři odsouzení měla bych klečet? Bořit se do písku  
v přesýpacích hodinách,  
dusit se vlastní hloupostí, naivitou, průhledností čokoládových očí,  
s provazem studu kolem zápěstí,  
s krví stékající po nahých kotníkách?  
Už brzo otevřeš okno –  
tam teprve vycítíš mou siluetu, tam teprve pochopíš.

Navlékneš další hvězdu na provázek snění,  
třeba se vydáš do skal,  
bílých jako sníh dnes ráno na parapetu.  
A bude pozdě.  
Pro oba.

## Na bárce touhy k tobě doplují

K.

Horký dech mi vypaluje do bílé kůže  
záchvěvy dnešní noci. Jako zkroucený pergamen popsaný písmem  
hříchu se tisknu na tvá nahá prsa,  
uvnitř kterých právě vyzvání večerní klekání.  
Pramen havraních vlasů hoří žhavými  
uhlíky tvých hladových rtů - spálené pavoučí nitky dopadají  
na špinavou palubu naší lodičky lásky.

Čekám,  
až si ráno ospale promne oči a vezme do dlaní kapky našich těl.  
Jsi daleko – žárem tvých doteků se rozpadám  
na tisíce střípků touhy,  
silou tvého objetí se zalykám zlatovlasými andělíčky.  
A přece jsi daleko!  
Pojď blíž! Ještě!  
Chci být v tobě!  
Chci plout po řece tvého já, zuřivě pádlovat, se žhavým kotoučem  
se rvát,  
doplout ke řvoucímu vodopádu a jím se nechat strhnout.  
V tobě se utopit, v tobě se opět zrodit.

Prostup mým tělem,  
prostup mou duší –  
teprve potom slunce svlékne smuteční šat,  
teprve potom zachytíš vločku v mých vlasech.  
Teprve potom to budeme my –  
my dva.  
My jeden.

23. 11. 2003

Karla M.

17. 11. 2003

# Představujeme Vám (nová jména české poezie a prózy) Ve skalách mě nehledej

## Výkřik našedlé gladioly

závěs u otevřeného okna se nepatrně pohnul –  
to zlatý vlas dopad' na leštěnou podlahu a uklouz' ostré světlo  
drže a hladově líbá její rty a tříští se o  
špinavou sklenici na krbu

padá

dva tu leží od včerejška – letící hvězda je strhla s sebou třetí se líně  
válí na hladině skotské čtvrtý  
padá teď šedivě jak úterní ráno mrtvé  
jako její doteky  
silou pološílené krysy dusící se ranním tichem svírá  
stříbrnou mříž

křičí

nehty za sebou nechávají hlubokou cestičku krev a kousky masa  
stékají na kůži ledního medvěda  
poslední šedivá bárka klouže vzduchem poslední šelest  
rozvlní hladinu hnijící vody  
a najednou nemají nic – nazí čekají  
až kolem proletí čmelák

5. 11. 2003

Jsou bílé.

Labutí šíjí nakousnutého rána,  
horkostí rozpáleného jižního pobřeží,  
hedvábnou kravatou, pod jejímž uzlem se vytrácí odvaha  
polknout poslední kapku tehdejšího mlhavého rána.

Jejich ticho naráží  
ve stříbřitě měsíčních vlnách do opilých barev  
podzimního listí –  
jedinkrát se nadechnu. Krystalky ledu mi  
ve starých tepnách vykoulí tajemnou kresbu otázek  
bez odpovědí. A je to jen orel  
nahore nad jejich bílými vrcholy,  
kdo chápe nesmyslnost zmatených slov,  
přání, výčitek.

Pohádka ilustrovaná malbou znásilněné duše  
a prázdná dlaň, ze které stékají kapky slunečního svitu –  
jenže tvoje slova mířila přesně.  
Zásah – nikdy se nemýlíš.

Na pranýři odsouzení měla bych klečet? Bořit se do písku  
v přesýpacích hodinách,  
dusit se vlastní hloupostí, naivitou, průhledností čokoládových očí,  
s provazem studu kolem zápěstí,  
s krví stékající po nahých kotníkách?  
Už brzo otevřeš okno –  
tam teprve vycítíš mou siluetu, tam teprve pochopíš.

Navlékneš další hvězdu na provázek snění,  
třeba se vydáš do skal,  
bílých jako sníh dnes ráno na parapetu.  
A bude pozdě.  
Pro oba.

17. 11. 2003

# Dvorská



*Motto:*

„Vyhráváš zdarma zájezd do rodného kraje“  
říká mi krásná dívka v moři mžitek  
a stříbrná spirálka, která se proplétá černou krajkou  
jí k tomu přikyvuje.

„Povolení pana starosty už mám!“  
raduje se dívka  
a líbá mě, překvapeného, na ústa

a zatímco vlak pode mnou ujíždí  
mezi dvěma létacími domy  
a oranžová prasátka traťových světel  
sjíždějí po vitrínce s hasicími přístroji  
do jezírka věčnosti

blíží se ke mně můj domov  
vonící po hnoji a po závisti obyvatel  
střecha nádraží je roubená sudetsky  
z perónu smrdí knedlo-vepřo-zelo a skořice  
a ta paní na peróně se mi zdá povědomá.

Možná je to družička, co mě učila ve školce  
možná vedoucí závodní jídelny JZD  
holčička vede pejska do kupé  
pejsek je zpocený jako můj osud  
uštval se snahou po svém spasení  
zatímco po celou dobu jeho snažení  
se ve vesnici vůbec nikdo nezměnil.

Lidi jsou všude malí, závistiví a chudí,  
ale tady ve stěnách domů, v trávě a v lese je skryté kouzlo mého dětství  
radost a pravda a hlazení  
a štěstí z výkřiku a okamžiku,  
dušení se, strach a návrat  
do domova v němž se mezitím umístila lež,  
rytmus první básničky a prvního řádku, které jsem obejmul v podzemí školní jídelny  
zatímco v kapse mi už tehdy harašil klíč od bytu, lístek na oběd  
a lék proti rakovině žaludku, který se mi už stokrát vzedmul žalem,  
že jsem se přibíil mezi zelenkavé emailové stěny zkázy  
Stojím na chodbičce zachmuřený strachem  
když vlastně nemám co bych ztratil  
a ten supící vlak mě žene vzhůru  
ke hvězdám které svítí štěstím  
a staniolem žluté barvy Vánoc  
a světlehnědým oceánem piva  
a modrající teplou barvou ticha

# Vymáchat se v pekle, potkat anděly

Jednou za čas, když zase všechno odpluje a já jsem jak balónek potácející se vzduchem, vždycky dlouho myslím na to, že bych se měl vrátit k tomu jedinému kořenu, kterej mě spojuje se zemí. Po dlouhým duševním váhání, jestli se vrátit nebo nevrátit někam, kde už mě patnáct let nikdo nezná, se nakonec nadechnu na všetatským nádraží teplýho šmíru, rozteklýho asfaltu na prochcanejch pražcích a snažím se chytit ten poslední roztřepenej koneček něčeho, co možná nikdy nebylo.

Když jsem do Všetat přišel, byl mi jeden rok, rok 1979. O deset let dřív přišel na všetatský nádraží z domova student Palach, a než sednul do vlaku, možná se naposled rozhlídl.

Když jsem odcházel já, byl už rok po revoluci a někdo položil pod život granát, kterej nás všechny odpálil na jih, pak na sever, na východ, každýho zvlášť a tak rychle, že jsme se s pšeničnejma polema nestačili ani rozloučit.

Hledám. Sedím v nádražní restauraci, která nikdy nebyvala tak nablýskaná, ale chlapi tam vždycky povídali o tom, jak co zraje a kdo kolik vypije. Stánek PNS je tu pořád. Přes časopisy Dáda, Rezidence a Leo vidím dětskýma očima denní tisk s exotickými názvy Moskovskaja Pravda, Neues Deutschland a Nagyvarszág. Budova nádraží vypadá pořád stejně: vyzděná stodola s prkennými přístěnky, kde blikají lampičky železničářů. Hospody zůstaly, ale obchody se změnily. V sokolovně, kde bejvávalo kino, jsem viděl první filmy: Byl jednou jeden Král a Hej rup. Naproti v parku nestála Masarykova socha.

Ulička, která vede za humna, je nablýskaná bouráky nejnovějšího střihu. Na jejím rohu stával krám, ze kterého byla cítit pronikavá vůně kysajícího mléka a na druhou stranu končila plotem s dřevou brankou zamčenou na zámek. Kromě mlíka to všechno zůstalo. Dírou se rychle protáhnu a skočím pod bezové keře na okraji pšenič-

ného pole, abych se tam zbavil zátěže, která mě zbytečně zrychluje v průzkumu ráje. Pak si lehnu na okraj pole a zírám na panorama ulice, která se rýsuje za ním. MOJÍ ulice s domem první paměti.

Z druhé strany sebou kýve padesátiletý muž v modráčích a tlačí před sebou vozík s klukem asi tak starým jako jsem já. Ležím přes cestu, a tak vstanu. „V klídku, mohs zůstat ležet.“ Jeho zarostlý syn nesrozumitelně pokřikuje a hryže si klouby, na kterých má ruce i prsty otočené do pravého úhlu. Výjev mizí v mezi. Doženu je.

„Nejste pan Šanda.“

„Sem. A ty si kterej?“

„Hádejte.“

Uhádne a řve radostí. Pan Šanda. Byl nejvýraznější figurkou našeho paneláku. Přivydělával si tam jako topič a nájemníci si neustále stěžovali na nízkou teplotu v bytech. Šanda jim nevěřil. Byl samozáhevny a měl u sebe neustále jednu láhev rumu. Jednou nám v hořkosti z výčitek prokoppl dveře bytu. „V sobotu, v neděli, v pondělí, v úterý, ve středu a ve čtvrtek budu vožralej, ale v pátek ti to, doktore, spravím.“

Na silnici na něj čeká manželka.

„Vona má dneska narozeniny, tak když sme byli na fotbale, dal sem si pár rumů, ale už nechlastám tak jako dřív. Jarko, víš, kdo je tohle?“

„Tomáš Koloců. Seš podobnej tatínkovi.“

Jejich syn Jirka mě zatím z vozíčku chytá za ruku a snaží se mi něco říct.

„Musíš k nám zajít na večeri. Tady se moc věcí změnilo. Doktor Fišera, co bydlel nad váma, se asi půl roku neobjevil, všichni si mysleli že vodjel, až mu něco začalo smrdět z bytu, a pak sme ho našli. K vám se nastěhovali Bližňákoví. Starej Novák už taky nežije. Šel s Nezbedou dělat záchranáře na povodně, podtrhlo mu to nohy a už nevyplaval. Pak umřela jeho žena. Radka sem vobčas jezdí – dělá sestřičku v Benešově.“

**Uhádne a řve radostí. Pan Šanda. Byl**

**nejvýraznější figurkou našeho paneláku.**

**Přivydělával si tam jako topič a nájemníci si**

**neustále stěžovali na nízkou teplotu v bytech.**

**Šanda jim nevěřil. Byl samozáhevny a měl**

**u sebe neustále jednu láhev rumu. Jednou**

**nám v hořkosti z výčitek prokoppl dveře bytu.**

**„V sobotu, v neděli, v pondělí, v úterý, ve**

**středu a ve čtvrtek budu vožralej, ale v pátek**

**ti to, doktore, spravím.“**

# Vymáchat se v pekle, potkat anděly

„Viš,

že mi tvoje

máma zachránila

život? To mohlo bejt tak ve

vosumdesátym třetím. Já hrál celej

život fotbal za Všetaty, ale nikdy sem nebyl

dobrej střelec, ten den sme hráli v Ovčárech

mistrák a já střelil tři góly za sebou. Tak hned ze šatny

sme se starym Novákem skočili na dva rumy. Když sme se

vraceli, tak už ani nevím jestli byla tma, ale ty tři kiláky nám trvaly asi čtyři

hodiny, co krok, to sme spadli na hubu a já v jednu chvíli šlápnul a válel

jsem se na betonu regulace v potoce. Crčela mi krev, bylo tak deset

večer a tvoje máma zrovna uklízela na středisku, vidí mě a povídá: „Pane

Šanda, co se vám stalo?“

Kolem našeho domu byla veliká louka, ale jestli tam byly nějaké stromky, tak jen malinké, vysoké jako tráva. Dneska dům stojí uprostřed smíšeného lesíka, který na něj v pozdním předletním večeru vrhá stín. Spolužačce Leoně, se kterou jsme si kdysi vyměňovali bonbóny a nalepovali si do památníku dopisy, které se měly otevřít až o našich osmnáctých narozeninách, se prý nedávno narodilo druhé dítě.

„Byl si někdy u mě ve sklepě?“

Byl, víckrát, ale jdu zas. Voní to tu fermezí a po všech zdech jsou rozvěšené lebky ulovených ryb. Svěrák, ponk, náradí. U nás ve sklepě nikdy nebyly.

„Nedávno sem to uviděl v jednom časopise, a řek sem si: To musíš mít!“

Mluví o plošině, na kterou se vozík s člověkem postaví a ona po spuštění vyjždí schody důmyslně sestaveným mechanismem z malých koleček.

„Ztloustnul sem, protože sem přestal topit, když namontovali plynovej kotel. Musím tě vzít do kotelny, mám tam lísky, a v těch pěstuju žampióny.“ Kotelny jsem se vždycky bál, protože pan Šanda o ní z nějakého důvodu šířil, že do ní ústí peklo. Podlaha z žampiónů a obrázky z erotických kalendářů, kterými jsou pokryté zdi. Voní močkou z briket: pachem dřívějšího pekla, o kterém jsem nevěděl, že je to vlastně ráj.

Pan Šanda. Pracoval v zeleném domečku pod naším panelákem. Bylo to středisko, řídící velký úsek našich železnic, které bylo dobře schované daleko od dráhy na úpatí kopce Cecemína. Že je to veřejná budova dobře prozrazovala hvězda visící nad vchodem.

„Jednou za mnou přišel tvůj táta s hromádkou žárovek a říká mi, pane Šanda, já



nevím, který z těch žárovek fungujou. Doktore, beze všeho. Vzal sem o-h-m-metr a říkám: tadle svítí, tadle ne, tadle svítí, rozdělil sem mu to krásně do dvou hromádek, von se na to chvilku tak divně díval, pak to zase shrnul do tý jedné hromádky a říká: Pane Šanda, až budete potřebovat vytrhat zuby, kdykoliv přidejte...”

Na louce (vlastně v lesíku) za domem, v ráji, ze kterého jsem byl vyhnán, se začíná stmívat.

„Víš, že mi tvoje máma zachránila život? To mohlo bejt tak ve vosumdesátém třetím. Já hrál celej život fotbal za Všetaty, ale nikdy sem nebyl dobrej střelec, ten den sme hráli v Ovčárech mistrák a já střelil tři góly za sebou. Tak hned ze šatny sme se starým Novákem skočili na dva rumy. Když sme se vraceli, tak už ani nevím jestli byla tma, ale ty tři kiláky nám trvaly asi čtyři hodiny, co krok, to sme spadli na hubu a já v jednu chvíli šlápnul a válel jsem se na betonu regulace v potoce. Crčela mi krev, bylo tak deset večer a tvoje máma zrovna uklízela na středisku, vidí mě a povídá: „Pane Šanda, co se vám stalo?“

Musela to bejt pro ní strašná cesta, protože mě prakticky nesla a já sem jí při tom ještě plácal po zadku. Eště k tomu měla ta-

kový bílý šatičky a když sme došli k baráku, tak už bílý nebyly. Zazvonila u nás u dveří a když mě dala Jarušce do ruky, poprvé sem zažil, že si mě předali dva andělé... Teprve žena mě důrazně upozornila, že mám na sobě nejenom krev, ale i hovna.

Druhej den sem vykládal v hospodě chlápům, že všechno chápu, ale proč ty hovna?

„A kam si myslíš, že teče močůvka z celý vesnice?!“ zařval předseda.

Tak sem střelil tři góly, vymáchal se v hovnech a potkal dva anděly za jeden den.“

„Dej si eště stehno, grilovali sme to včera u Labe. To bys mě urazil.“

Ve kotelně, kam ústí peklo je mezi lís-kami se skrývá důmyslná mrtvá schránka na obřadní flašku rumu. Pro všechny sousedy, když přijdou.

„Bejval si takovej nanicovatej parchant, a teď je z tebe dobrej kluk.“

„Myslel sem, že je to navopak. Pane Šanda, to s tou flaškou už existovalo tenkrát, když sem byl malej?“

„Jo.“

„A chodil sem tenkrát i můj táta.“

„Všichni chodili. Jenom vy děti ste nesměly, protože byste to vykecaly.“

Tak mám snad v ruce kousíček klidu z toho, že ráj a peklo ještě žijou, od Turnova je dvacet let stejný zpoždění a budky na nádraží hníjou stejnou plesnivinou.

**Tomáš Koloc**

„Jednou za mnou  
přišel tvůj táta  
s hromádkou žárovek  
a říká mi, pane Šanda,  
já nevím, který z těch  
žárovek fungujou.  
Doktore, beze všeho.  
Vzal sem o-h-m-metr  
a říkám: tadle svítí,  
tadle ne, tadle svítí,  
rozdělil sem mu to  
krásně do dvou  
hromádek, von se na  
to chvilku tak divně  
díval, pak to zase  
shrnul do tý jedné  
hromádky a říká...”

Prima (deprima.bloguje.cz) utichla  
už v polovině května, Haló noviny  
(sweb.cz/dehalo) mají poslední  
záznam (i když po značné odmlce)  
ze 4. července. Mezi bloggery se  
dokonce spekulovalo o tom, že na  
odhalení blogujícího redaktora  
HaNo najalo vedení listu  
detektivní agenturu.

# Letní mediální mrtvo. Plus soutěž.

Je strašlivě nevděčné psát v půlce léta o médiích. Na redakce uléhá dusivé nehybno (tedy aspoň obrazně, začátkem července se počasí moc letně netvářilo). Nuda panující ve veřejných událostech (zaplaťpánbůh za změnu vlády!) se přesouvá i na editorské stoly a zajímavější události aby jeden na mediální scéně pohledal.

Novináři – praktici se ve chvílích krajního zoufalství uchylují k fejetonistickým článkům o tom, jak už zase řádí okurková sezóna. Dokonce jsme mohli letos zaznamenat nevídaný metamediální jev, když časopis Strategie psal o tom, jak se deníky s okurkovou sezónou vyrovnávají. Ale k tomuhle tématu se vrátíme na závěr článku.

## Umírají blogy

Pokud se nechceme věnovat personálním škatulatům (z Respektu odešel Teodor Mjartanovič, z TV Nova Daniel Plovajko), jedním z mála výraznějších trendů poslední doby je zánik redakčních blogů. Konkrétně blogů redaktorů mainstreamových médií, jež se v první řadě věnovaly popisu redakčního zákulisí. Určité proslulosti dosáhly blogy TV Prima, Haló novin a především MF Dnes, jež blog několikrát změnil název a umístění (nakonec blog.lide.cz/mfvklidu), aby se nakonec definitivně odmlčel 25. června, přestože jeho autoři slibují, že „až začnou stíhat“, opět blog oživí. Prima (deprima.bloguje.cz) utichla už v polovině května, Haló noviny (sweb.cz/dehalo) mají poslední záznam (i když po značné odmlce) ze 4. července. Mezi bloggery se dokonce spekulovalo o tom, že na odhalení blogujícího redaktora HaNo najalo vedení listu detektivní agenturu. Že se tato pověst dostává až na stránky Dobré adresy jen názorně ukazuje, kam až okurková sezóna pokročila.

Musím ale říct: všech výše zmiňovaných blogů je škoda. Lidem mimo redakce poskytovaly originální způsob, jak se aspoň na chvíli cítit členy deníkářské komunity. Mediálním teoretikům sloužily jako nástroj pro zkoumání toho, jak novináři – praktici vidí politiku, sami sebe nebo konkurenční tituly. Běžní čtenáři se dozvěděli, jak „ve skutečnosti“ (ty uvozovky sem fakt patří) vznikaly causy zaplňující titulní strany. A v neposlední řadě blogy pomáhaly organizovat (mimo)pracovní sociální život udřených nádeníků pera.

Co stálo za koncem blogů? Důvodů může být víc. Na prvním místě asi nepřízeň shora, která byla zvlášť v případě Haló novin dost drsná. Ale ani ostatní vydavatelé asi neviděli blogování svých zaměstnanců rádi. Jednak to vypadalo, že se zaměstnanci v práci ulejvají, za druhé jejich upřímnost mohla podle názoru některých

poškozovat renomé titulu, a za třetí v tom mohla být i trocha prosté závisti. Zahraniční média totiž blogování redaktorů přímo podporují (odnedávna dokonce i konzervativní New York Times), zatímco naše tiskové koncerny ještě nepřišly na to, jak z této populární komunikační formy učinit nástroj na získávání dalších čtenářů, případně připoutání těch stávajících.

A že by za doblováním skutečně stál nedostatek času autorů? Vzhledem k jejich dosavadní produkci se tomu ani nechce věřit. Ale možné je vše.

Redakčním blogům by se asi šlo věnovat teoreticky a nedivil bych se, kdyby na některé z vysokých škol žurnalistického zaměření na podobné téma vznikla bakalářská nebo diplomová práce. V tuto chvíli ale převládá smutek, dojetí a naděje, že někdy bude zase líp. Blogy stály za to.

## Kampaně za kanálem

Pro ilustraci vám krátce povyprávím o jedné mediální skupině, která funguje ve Spojených státech. Její název zní FAIR, což znamená Fairness and Accuracy In Reporting, a věnuje se hlídání objektivitu (lépe řečeno vyváženosti a nestrannosti) televizních relací. Aktivisti FAIR sledují nejen zpravodajské pořady, ale i oblíbené politické talk show. Zaměřují se na tradiční problémy jako vyváženost různých názorů a zastoupení mluvčích v diskusních pořadech (převažují republikáni, nebo demokraté?) nebo například sledují, zda určité televizní stanice systematicky neopomíjejí jeden nebo víc aspektů problematických událostí (např. války v Iráku).

Na tom by ještě nebylo nic zvláštního. Specifikem FAIR ale je, že usiluje o zlepšení „media performance“. Abonentům rozesílá své studie jednotlivých případů; na závěr vždy připojí kontakt na příslušného za-

městnance toho kterého média (např. na ředitele zpravodajství) a vyzve všechny, aby mu hromadně psali či telefonovali a žádali nápravu situace. V řadě případů už dosáhli toho, že se například ředitel programu omluvil a stanice odvysílala na dané téma novou reportáž.

O smyslu takové činnosti lze pochopitelně polemizovat. Opakovaná reportáž, natožpak e-mailová omluva pana ředitele příliš nezmenší dopady, jaké měl na diváky původní pořad. Také zveřejňování kontaktů na příslušné zaměstnance televizních stanic mohou někteří striktní vykladači mediální etiky odsoudit. FAIR však zveřejňuje pouze pracovní telefony a e-maily dotýčných. Nehrozí tedy podobná situace jako v případě britských bulvárních deníků, které uveřejnily adresu a soukromý telefon švýcarského sudího Meiera, který (podle nich špatně) pískal utkání Portugalsko–Anglie.

Proč se o FAIR vůbec bavit? Zajímalo by mě, jestli by i u nás někdy mohlo vzniknout podobné sdružení zastřešující „občanskou nespokojenost“ mediálních konzumentů. A kdyby vzniklo, jaké reakce by přicházely ze strany médií. Obávám se ale, že ani veřejnost, ani novináři nejsou na podobný kvalitativně vyšší způsob vzájemné komunikace připraveni.

## A soutěž na závěr

Jak jsem sliboval v úvodu textu, na závěr vám navrhuji malou soutěž. Po celý zbytek léta pečlivě sledujte tisk, rozhlas i televizi a zapisujte si příspěvky, které jsou podle vás typicky okurkovosezónní. V září uděláme hitparádu a vyhlásíme nejlepší. Nezapomeňte si evidovat i médium a datum svých úlovek.

A to je vše. Hezký zbytek léta, jehož způsob zdá se zatím býti přinejmenším podivným.

**Miroslav Cingl**

Také zveřejňování  
kontaktů na  
příslušné  
zaměstnance  
televizních stanic  
mohou někteří  
striktní vykladači  
mediální etiky  
odsoudit. FAIR však  
zveřejňuje pouze  
pracovní telefony a e-  
maily dotýčných.  
Nehrozí tedy  
podobná situace  
jako v případě  
britských bulvárních  
deníků, které  
uveřejnily adresu  
a soukromý telefon  
švýcarského sudího  
Meiera, který (podle  
nich špatně) pískal  
utkání  
Portugalsko–Anglie.



# Svět podle Pawlowského

V celé západní Evropě je  
seriózní nedělník běžnou  
součástí týdenního informačního  
cyklu. Při vyslovení názvů jako  
World on Sunday nebo Welt am  
Sonntag si snad každý vybaví,  
že už cosi podobného zaslechl.  
Ani v českých zemích není  
nedělník pojmem neznámým.  
Leč jakmile vydavatelé  
zaslechnou toto slovo, nejspíš  
prožívají hodně rozporné chvíle.  
Na jednu stranu nedělní trh  
s tiskovinami u nás není ani  
zdaleka naplněn, na stranu  
druhou všichni, kteří se o něco  
podobného pokusili, až na  
jednu výjimku krutě dopadli.

Některé chyby se zapomínají, aby se opakovaly, a některé, aby se napravily. Na našem mediálním trhu se právě objevil projekt, který se chtít nechtít bude muset do jedné z kategorií zařadit. Tisková stáj Sebastiana Pawlowského, profilovaná asi především časopisem Týden, se po předložném představení týdeníku lehčího žánru s názvem Instinkt opět rozrostla o titul, tentokrát s názvem Nedělní svět (Týden sice píše o Nedělním Světě, ale list sám se nazývá Nedělním světem, respektujme to!). O jeho periodicitě snad netřeba více se rozepisovat.

## Co předcházelo?

V celé západní Evropě je seriózní nedělník běžnou součástí týdenního informačního cyklu. Při vyslovení názvů jako World on Sunday nebo Welt am Sonntag si snad každý vybaví, že už cosi podobného zaslechl. Ani v českých zemích není nedělník pojmem neznámým. Leč jakmile vydavatelé zaslechnou toto slovo, nejspíš prožívají hodně rozporné chvíle. Na jednu stranu nedělní trh s tiskovinami u nás není ani zdaleka naplněn, na stranu druhou všichni, kteří se o něco podobného pokusili, až na jednu výjimku krutě dopadli.

Tím prvním nedělníkem a zároveň onou čestnou výjimkou, která se na stánkách objevuje dodnes, je Nedělní Blesk (vydává Ringier). Poprvé vyšel před jedenácti lety, a i když v polovině svého dosavadního života procházel zle vypadající krizí, přežil do dneška a se svými třemi sty tisíci výtisky zcela ovládá nedělní trh. Jeho zaměření je stejné jako u jeho denního bratříčka. Spousta obrázků, drby ze společnosti, informační hodnota minimální. V tomto duchu se nesl i Nedělní Super. Ačkoli vycházel přes rok, nikdy nepředstavoval pro Nedělní Blesk skutečnou konkurenci, stejně jako tomu bylo u denních vydání. Nedělní Super skončil zároveň s deníkem.

První pokus o český seriózní nedělník učinil opět Ringier, když 17. října 1999 vyšlo první číslo Nedělních novin. Život tohoto projektu byl ještě „jepiččejší“ než v případě Nedělního Superu. Přes poměrně velkou reklamní kampaň v médiích vycházely jen v několikatisícovém nákladu (uvádí se okolo dvaceti tisíc) pouhý rok. Od té doby se nikdo o solidní list na neděli nepokusil. Až teď přichází Mediacop, který s Ringierem již teď soupeří na poli zpravodajských týdeníků. A i když Nedělní svět nebude přímým konkurentem Nedělnímu Blesku, alespoň co se cílové skupiny týče (tedy doufejme!), nebude to mít ani jeden z nich jednoznačné. Nováček se bude muset uchytit, zatímco nestor nebude chtít svůj revír opustit.

## Co přichází?

První číslo NS vyšlo 18. dubna tohoto roku v úctyhodném nákladu 500 tisíc výtisků. Distribuováno zdarma. Pochopitelně, jde o nulté číslo, propagační vydání. Jedni, jako např. týdeník Ekonom nebo ve své době časopis klubu Planeta Nova Ano, nabízejí dvě tři čísla na objednávku zdarma s tím, že případné předplatné si čtenář může rozmyslet. NS s tím nedělá cavyky a volně vydání tlačí na trh celoplošně. Inu, proč ne? Každý se mohl přesvědčit, zda je titul zajímavý a je dobré nadále si jej kupovat, případně si ho předplatit, nebo zda má zbytečné archy bezcenného papíru věnovat bezdomovcům – přestože bylo jaro v plném rozpuku, nad ránem ještě přece jen občas zastudilo.

Nový titul vyšel ve skvělé době. Těžko říci, do jaké míry to byl marketingový tah, ale rozjíždět časopis (nota bene formátu, který tu chybí) právě v době, kdy se celá mediální pozornost stáčí k hokejovému šampionátu, by mělo přinést ovoce. Nechybí nápad, s jakým tématem začít, a vzhledem k tomu, že mistrovství není jednodenní záležitost, je na nějakou dobu vystaráno.

Naproti tomu zjetí a pozdější propuštění českých novinářů v Iráku nejspíš nebylo dopředu objednáno, své místo si však našlo. Nebylo tedy možné tvrdit, že první číslo bylo dlouhodobě připravováno a pilováno jako celek, až vyšlo jako dílo krystalicky čisté a zářící kvalitou a profesionalitou. Právě aktuality ze sobotního dění by mohly být jistou devizou v souboji s konkurentem. Lidé, kteří mají rádi čerstvé informace, nikoli přetištěné agenturní zprávy pod hlavičkou „Bleskem“, sáhnou asi spíš po NS.

Zajímavé je také členění listu. Celkem čtyři části: úvodní zpravodajská, Sport, kde si na své přijdou i příznivci motorismu, Pohoda, zaměřená spíš na životní styl a společnost, a Scéna, zprávy z kultury, recenze, křížovky, soutěže. Taková všehochuť, řeklo by se. Jen jestli je dobře vyvážená! To asi bude záležet na gustu každého z nás. Jen jedno se na jazyk stále dere. Čekal bych více analytických rubrik, shrnutí týdenního dění, dlouhodobější přehledy apod. Místo vyhrazené názorům se ale o jedinou stránku dělí s ekonomickým zpravodajstvím, v prvním čísle byla navíc valná část zaplácnutá editorialem.

## Co přijde?

To se teprve uvidí. Podle prvních čísel se dá doufat, že NS vykročil správným směrem. Chybičky jsou, jistě. Někdy až olbřímí, ale jedno se povedlo. Nedělní svět je lehce vyvážený, každou chvíli může spadnout do nějaké přehlídky celebrit, nebo naopak do suchopáru strohých informací, ale nestává se to moc často. Potěšitelné je, že ačkoli celobarevný (oproti NB), neztrácí zatím nic na kvalitě. Vnější podoba opravdu příliš nevyjadřuje charakter. Čtenáři, kteří mají rádi nějakou úroveň, ale rádi se i pobaví, mohou jen doufat, že grafická podoba nebude obsah určovat ani v budoucnu.

**Pavel Voňka**

Taková všehochuť,  
řeklo by se. Jen jestli je  
dobře vyvážená! To asi  
bude záležet na gustu  
každého z nás. Jen  
jedno se na jazyk stále  
dere. Čekal bych více  
analytických rubrik,  
shrnutí týdenního dění,  
dlouhodobější  
přehledy apod. Místo  
vyhrazené názorům se  
ale o jedinou stránku  
dělí s ekonomickým  
zpravodajstvím,  
v prvním čísle byla  
navíc valná část  
zaplácnutá editorialem.

# Den žen

**D**louholeté spory se vedou o to, zda 8. březen ještě stále je, či už není, nebo už zase je dnem žen. A je-li, je-li to svátek národní, nadnárodní, mezinárodní, celosvětový či celovesmírný anebo svátek komunistický, kapitalistický či prvobytně pospolný. Já si však za svůj osobní den žen tímto stanovuji 8. červenec.

Snad za to mohla Venuše, která se přehnal přes zářící Slunce v 10.22 středoevropského času, tedy v době, kdy právě vyjížděl osobní vlak 59077 z Třebešic směrem na Hlízov. Snad to způsobil nízký tlak přepočtený na hladinu Azovského moře či vysoká teplota přepočtená na stupně Celsia. Nevím. Onen den jsem však mohl ve 23.58, jen s pramalou pravděpodobností, že se to ještě zvrtné, konstatovat toto: všem děvčatům, všem slečnám, ženám, paním a vůbec veškerému lidstvu ženského pohlaví, co jsem toho dne potkal, to neobyčejně slušelo. A nejen to. Všechny zmíněné kategorie, s nimiž jsem strávil alespoň pět minut jakéhokoliv hovoru, se navíc chovaly nadmíru příjemně, přívětivě, zkrátka přinejmenším jedna radost.

Začalo to ráno příchodem do práce, kde mě přivítala usměvavá ředitelka oddělení a ve stejném usměvavém duchu se nesla i komunikace s dalšími kolegyněmi. Přispěly k tomu i telefonické instrukce typu „pošlete mi k tomu krásný, promiňte, krátký mail...“ a podobně. Nejinak to pokračovalo ve škole. Mé už dříve zářící spolužačky záři-

## Honzy Hanzla

Sex!

Vraždy!

Plyšáci!

Podobrazník...

ly na obzvlášť intenzivních vlnových délkách, až zrak, sluch a další smysly (raději to nebudeme dále rozebírat) přecházely. Rovněž profesorky mě za mé zkouškové výkony poslaly (zaslouženě) do příslušných míst způsobem nanejvýš elegantním: „Bylo tam řečeno všechno, co má být – má to jen droboučký háček. Neumíte anglicky.“ Což, přiznávám, je u zkoušky z angličtiny podstatná závada. Za to se ale na ně člověk zlobit nemůže.

Korunu celému dni nasadila (mimo smějících se teenagerek vybírajících v jedné ulici postupně peněžní příspěvky na pomoc slepým, hluchým, rakovinným, tělesně postiženým a mentálně zaostalým sirotkům) má bývalá láska, kterou jsem po letech potkal. Slušelo jí to mnohem víc než za starých dobrých mladých časů (za což jsem si musel hned pochválit svůj vkus) a nekrákala mě za uši, když jsem si dal grog.

Takových dní, kdy na nás, muže, budou všechny ženy mimořádně hezké, totiž hodné, a přitom mimořádně hezké, by mělo být víc. Ale ne zase moc, to by také nebylo k vydržení. Co bychom si počali s tolika věčnými anděly, když ještě nejsme v nebi?

(Pokud měl někdo ten den podobné zážitky, může se k mému osobnímu svátku dne žen přidat. Samozřejmě pokud někoho z vás, vážení čtenáři, letos 8. července nějaká žena zbila, nakopla, shodila ze schodů, znásilnila či zavraždila, nebudu se zlobit, že se nepřipojíte.)



# Canny

# She is a witch



# Canny is a witch

## She

Sice jen z koupelny na  
chodbě, přesto šlo  
o náročný úkol. No,  
dnes ještě ne, zítra,  
nebo pozítří. Opláchl  
si obličej a chlemtal  
vlažnou vodu. Pak se  
vzepřel na rukou  
a neohrabaně se  
postavil. Přeskákal ke  
dveřím, otevřel je,  
prosmýkl se skrz  
a zamknul za sebou.

Baron se vybelhal po schodech nahoru do třetího patra. Funěl námahou, tak jak funěl vždycky, když musel své zmrzačené tělo vytáhnout z ulice ke dveřím svého bytu. Zašpiněné tričko se mu lepilo na odulou hrud a pot se mu lil po zádech a stékal mezi půlky. Ke všemu je dneska ještě tak strašné vedro. Křečovitě svíral sloupek zábradlí, pak se odhodlal a vrhnul se do prázdného prostoru chodby. Zachytil se protější zdi a jen tak tak neupadl. Ulepenýma rukama zanechával na šedivé omítce špinavé fleky. Už jich tu byla pěkná řádka. Stejnou cestu totiž Baron absolvoval každý den v roce už více než deset let. Od šestnácti, kdy matka nepřišla z nákupu. Než mu došlo, že se už asi nevrátí, čekal v jejich umrněném bytě skoro týden. Málem posel hladu. Pak se poprvé vydal ven ze dveří. Pěkně v noci. Baron byl sice kripl, ale nebyl to hlupák. Věděl, že by ho obyvatelé baráku asi nevětali s otevřenou náručí. Tušil, že o něm sice vědí, ale že když jim nebude lézt na oči a včas zaplatí činži, nechají ho snad být. Ještě za tmy se dostal na roh domů o pět bloků dál, tam se usadil a počkal, až začnou chodit první lidé. A pak začal zpívat. Nastavil oranžový umělohmotný lavorek a začal zpívat. A lidé mu házeli. Kovové pětikoruny, desetikoruny, někdy i pajdu. Baron totiž zpíval tak, že přinutil lidi, aby se na chvilku zastavili, aby si ho všimli. Šedivého rance z kostí a šlach a přebyčného tuku, který zpíval chvějící se fistulí do šedivé ulice. A každý večer, po setmění, se vydal na zpáteční cestu. Pět bloků zpátky a tři patra nahoru. Po cestě, vyznačené ulepenými otisky dlaní a do hladka obroušenou omítkou, jak se o ni otíral svým trikem. Snažil se stát na své jediné noze, vrávorat, po tmě hledal klíč. Konečně ho vydoloval z kapsy, odemkl dveře a padl do svého kutlochu. Ode zdi ke zdi byly kusy

natrhaných, špinavých a zasmrádlých pokrývek a polštářů, v rohu lednička. Jedna místnost s jediným oknem ve stropě, kterým nakukovaly hvězdy. Těch pár, co nezakryl temný masiv Nuselského mostu. Převrátil se na záda a nastavil tvář jejich konejšivému světlu. Začal potichoučku zpívat. Tady pod střechou bydlel už jen slepý a silně nahluchlý stařec, kterého Baronův zpěv nerušil ani v nejmenším. Tenoučký vysoký hlas se nesl vzhůru a slabounce rozechvíval okenní tabulky.

Do rána bych po ulicích volal tvoje jméno  
Kdybys si ho ovšem ještě pamatoval

Do rána bych po ulicích volal tvoje jméno  
Kdybys ovšem nějaké měla  
A tvůj obraz rád bych namaloval  
Kdybys si jen vzpomenu

Jak vypadáš  
Černou tužkou nakreslil bych tvoji tvář  
Kdybys někdy nějakou měla

Měkká záře hvězd jej ukoľébala k spánku. Občas se ve snu pohnul, zavrtal se mezi hadry, setřel si z čela kapičky potu. Jak tak ležel na zádech, připomínal velikou, neohrabanou a bezmocnou želvu.

Ráno se probudil přesně v pět, tak jako vždycky. Přesně půl hodiny před tím, než vychází slunce. Vyškrabal se na kolena a doplazil se tak k oprýskanému kýblu, v kterém byla trocha vody. Už jen málo. Bude muset nějakou donést. Sice jen z koupelny na chodbě, přesto šlo o náročný úkol. No, dnes ještě ne, zítra, nebo pozítří. Opláchl si obličej a chlemtal vlažnou vodu. Pak se vzepřel na rukou a neohrabaně se postavil. Přeskákal ke dveřím, otevřel je, prosmýkl se skrz a zamknul za sebou. Na chodbě bylo teď trošku chladněji. U stropu svítila žárovka oslepená pavučinami. Zezdola od sklepů stoupal zatuchlý chlad až sem, do třetího patra. Doskákal k zábradlí a opatrně se začal spouštět podél něj tam dolů. V tu chvíli vrzly v přízemí velikánské plechové dveře.

Zastavil se. Tak moment? Takhle brzy ráno? Ohlédl se. Nahoru už se asi vrátit nestihne. Ale stojí to za pokus. Baron se k smrti nerad setkával s lidmi. Strašně nesnášel blízkost těch dokonalých těl. Nedokázal jim pohlédnout do očí, když zpíval na ulici, měl hlavu skloněnou k zemi, mastné vlasy shrnuté do obličejů. Ten někdo dole začal stoupat do schodů. Třeba ne až sem, přál si v duchu Baron, ale měl takový pocit, že se mu jeho přání nesplní. Otočil se a začal se silnými pažemi přitahovat po zábradlí nahoru. Okamžitě se znovu zpotil. Dlaně mu podkluzovaly. Ty kroky se ozývaly čím dál blíž. Lehké cvakání podpatků. Je to žena, možná spíš děvče, uvědomil si Baron, zatímco se vytáhnul o schod výš. Na ulici se naučil naslouchat zvukům nohou kolem. Poznával typy lidí podle chůze, podle její rychlosti, podle rytmu. A tohle je mladé, lehoučké děvče. Přitáhnul se o schod výš. I tak by ale mohly začít nepříjemnosti. Mohla by se ho leknout a udělat kravál. Byl už skoro na vrcholu schodiště, když se ohlédl, jak je za ním daleko. Byla ve druhém patře. Ještě jej nemohla spatřit. To ohlédnutí se mu ale nevyplatilo. Hmátl rukou do prázdna, nejspíš těsně vedle zábradlí. Druhou ruku už ale přesouval nahoru a tím pádem se jí nepřidržel. Ztratil stabilitu, chvíli zůstal stát na místě, jak se ještě snažil zachytit. A pak se pomalu, pomaloučku zřítíl z těch dvaceti schodů do druhého patra.

Probral se trochu, když uviděl její šatečky. Krátké, letní šaty. Mihly se mu hlavou, jejich červená barva se mu okamžitě spojila s bolestí. Když se nad ním sklonila, ztratil vědomí. Ze tmy jej rušily jen občasné zášlehy té červeně, která mu vystřelovala do celého těla. A ta píseň, ta nekončící píseň v jeho hlavě. Znovu se probudil asi za půl hodiny. Svítalo. Pokusil se zvednout se na loktech a málem znovu omdlel. Celé tělo měl pomlácené, v zápěstí levé ruky jej nesnesi-

telně bolelo. Přesto se začal po schodišti vytahovat nahoru. Spěchal. Takhle ho tu nesmí nikdo najít. Pravou rukou se rychle přitahoval po zábradlí. Zatnul zuby, aby se alespoň trochu obrnil proti bolesti. Hrany schodů se dotýkaly potlučenin a několikrát měl dojem, že ho to připraví o rozum. Znovu ty šarlatové záblesky, bolest, která se teď usadila v jeho hlavě jako velký černý krkavec. Schod, další, bolest, schod, bolest, další schod. A najednou byl nahoře u svých dveří. Do levé ruky, která už začala opuchat, si vzal klíče, na pravé se vzepřel, ale nepodařilo se mu zasunout klíč do zámku. Pravačka mu povolila a on se s zaduněním svalil zpět na podlahu. Zkusil to znovu. Těsně předtím, než znovu spadl, se mu povedlo zastrčit klíč dovnitř alespoň z části. Potřetí už dveře odemkl, ty se otevřely a on vpadl dovnitř. Dnes nedokáže nikam jít. Navíc už je pozdě. Venku se tma proměnila v šero, lidé vycházeli do práce, auta rozechvěla dlažbu ulic. Zkroutil se na podlaze a rozbřečel se dlouho zadržovanou bolestí. Levačku má buď naraženou nebo zlomenou. Bez ní se ale nedostane nikam. Byl zvyklý pohybovat se po jedné noze, jako jednohohý se narodil. Ale naučil se důvěřovat svým silným pažím. A pokud by jedna měla být na čas znehybněná, bude odkázán jen na svůj pokoj. Opatrně si zápěstí prohmatával. Znovu mu vyhrkly slzy. Bolestí. A trochu ulehčením. Zlomené to nejspíš není. Ale naražené tedy pořádně. Přitáhl si kyblík s vodou a ruku do něj namočil. Trošku to pomohlo. Padl na záda na místo, kde ještě před půl hodinou spal. Ruku ve vodě, zbrocený potem, pomlácený. Pomalu se mu zklidňoval dech, celé tělo mu chladlo a utichalo.

A v té chvíli uslyšel zpěv. Okamžitě se mu spojil s jejími červenými šatičkami i s těmi zášlehy bolesti. Její hlas, rytmizován právě utrpením, které bezesporu prožívala, se nesl přes zeď z bytu slepého starce. Pri-

mitivní píseň, kterou se některé ženy naučí zpívat brzy, některé nikdy, ale o které všechny vědí, že existuje. Nápěv bolesti i extáze dohromady. Baron zůstal koukat do stropu a poslouchal. Starcovo funění a kletby nevnímal, ani nárazy postele na jeho zeď. Jen ten její křišťálově vysoký a čistý hlas, který se mu jako ta nejostřejší břitva zařezával hluboko do mozku a někde uvnitř cosi probouzel. Baron se znovu začal potit. Prsty zaryl do příkrývek kolem a ani bodavá bolest v levačce jej neprobrala. Jen ta píseň, která se odvedle nesla. Stále se zrychlující rytmus, stále vyšší tóny. A pak smrt. Píseň se zlomila a pomalu vytratila. Za chvíli bouchly vedle dveře, na chodbě se znovu ozvaly její kroky, prošly kolem jeho dveří a zmizely někde dole na schodech. Baron ležel na zádech a v hlavě mu zněl její hlas. Přešel den, setmělo se. Hvězdy nahlédly do pokoje.

Ráno se vzbudil v pět. Celé tělo ho bolelo, levačka byla napuchlá a promodralá. Měl sice hlad, ale dneska nikam nepůjde. Musí počkat, až se ruka alespoň trochu uzdraví. Přesunul se k lednici. Otevřel ji a do tváře mu zasvítilo světlo. Přivřel oči. Šmátral rukou v lednici. Vytáhl plato s vajíčky. Koupil je minulý týden. Ještě tu čtyři byla. Podíval se na zem vedle lednice na elektrický spirálový vařič a na kastrol se spečenou krustou na dně. Pak se rozhodl a dvě vajíčka vypil. Ve skleničce je ještě zbytek marmelády. Vytáhl ji ven, zavřel lednici a posadil se se sklenicí na zem. Prstem nabíral marmeládu a jedl. Dole bouchly dveře a její drobné krůčky se vydaly na dlouhou cestu do třetího patra. Položil sklenici na zem vedle pahýlu své nohy. Poslouchal. Pomalu, klap, klap, klap, klap. Sledoval ji schod po schodě. Když byla přibližně v místech, kam včera dopadl, přitáhl se ke dveřím. Otevíraly se tak, že panty byly ve směru, kterým přicházela. Malilinko pootevřel



# Canny is a witch

Tak takhle zněl jeho  
vlastní hlas? Jak  
dlouho vlastně  
nemluvil? Měsíc?  
Nebo už rok? A nebo  
deset let?  
Nepamatoval si, že by  
někomu něco řekl od  
té doby, co se matka,  
ta stará ucouraná  
čůza, nevrátila  
z nákupu.  
„Neschovávám se.  
Prohlížím si tě.“ Mluvil  
pořád ještě do dřeva  
dveří, protože je  
nedokázal znovu  
otevřít.

dveře a přitiskl se k mezírce. Žárovka na stropě pomalu umírala, přísahal by, že ještě včera svítila víc. Ale ty červené šaty zářily jejím odraženým světlem, proletěly chodbou a zastavily se u dveří starého muže. Dlouhé, tmavé vlasy jí skryly tvář, když se naklonila, aby zaklepala. Dlouho se nic nedělo a proto po chvílce zaťukala na dveře znovu, tentokrát o něco hlasitěji. Zevnitř se ozvaly šouravé kroky. Pak zarachocení klíče v zámku, dveře se otevřely, děvče vklouzlo dovnitř a cvak, západka zapadla na svoje místo. Po chvíli zavřel dveře i Baron. To děvče chtěl. Snad nikdy před tím nic tak silně nepotřeboval, nechtěl auto, nové knihy ani větší byt. Netoužil po penězích ani po chybějící končetině. Opřel se o práchnivé dřevo dveří. Jediné, co opravdu chtěl, je ta malá kurvička v červených šatech, která chodí do bytu vedle tak, jako on chodí zpívat na roh. V červených šatech, které znamenají bolest, s tmavými vlasy, a ty jsou strach. A pak znovu zaslechl, jak zpívá.

Baron ji tak poslouchal mnohokrát. Než se mu ruka alespoň trošku uzdravila, trvalo to další tři dny. Snědl marmeládu, vypil další vejce. V mrazáku našel ještě dvě rajčata zmrzlá na kámen, počkal, až rozmrznou, a snědl je také. Pak se znovu vydal na roh. Zpíval, kupoval v koloniálu méně jídla a víc peněz si dával stranou. Občas, když bylo moc zima nebo lilo jako z konve, poslouchal ten zpěv odvedle a dlouho do noci pak potichoučku zpíval sám. Chodila vedle každý den, brzy ráno, ještě než vyšlo slunce. Baron přemýšlel proč. Napadlo ho, že možná chodí na osmou do školy. Nebo do práce. Několikrát zahlédl její obličej. Bledá, pihovatá úzká tvář s velkánskýma očima. Opravdu spíš dítě. Věčně vyplašená, nejistá. Přitisknutá k starcovým dveřím, když čekala, až se přišourá, až ji milostivě pustí dovnitř. A Baron se na ni díval, stejně nejistý, napjatý a vyděšený. A čekal, přemýšlel, jestli se někdy odváží ji oslovit. A co jí řekne? a co udělá ona? A tak utekl měsíc.

Baron se probudil v půl páté. Jen zív, protřel si zalepené oči a posadil se ke dveřím. Pootevřel je. Čekal. Chvilku se nedělo nic. Pak s tichým lupnutím zhasla žárovka. Praskla. Chvilku poté vrzly kdesi dole plechová vrata. Ozvaly se její kroky. Pomalu stoupala nahoru, klap, klap, klap, klap. První patro, klap, klap, klap, klap, druhé patro, klap, klap, klap. Zastavila se na schodech k třetímu patru. Baron přemýšlel, proč to asi udělala. Tma. Má strach z té tmy, když tu nesvítí žárovka. Dívka stála na schodech a nehýbala se. Pak, najednou, rychle vystoupila tři poslední schody, spíš proběhla než prošla chodbou kolem jeho dveří. Zastavila se u starcových dveří a několikrát na ně zaklepala. Zrovna dnes však staroch nemínil vylézt tak brzy. Zaklepala podruhé. Pak, jako by se vzdala, svěsila ramena a opřela čelo o dřevo před sebou. „Proč mne tady pozoruješ? Co po mně chceš?“ Baron odtrhl obličej od té mezery ve dveřích. „Samozřejmě, že vím, že se tam schováváš.“ Slyšel její hlas. „Neschovávám.“ Tak takhle zněl jeho vlastní hlas? Jak dlouho vlastně nemluvil? Měsíc? Nebo už rok? A nebo deset let? Nepamatoval si, že by někomu něco řekl od té doby, co se matka, ta stará ucouraná čůza, nevrátila z nákupu. „Neschovávám se. Prohlížím si tě.“ Mluvil pořád ještě do dřeva dveří, protože je nedokázal znovu otevřít. „Co je na mně tak zvláštního?“ mluvila docela laskavě, přešla k jeho dveřím a sehnula se k němu. Cítil, jak se pod ní lehounce prohnula podlaha, jak dýchá na druhé straně. „Jsi hezká.“ Usmála se. „Vážně?“ „Vážně.“ „Proč se schováváš?“ „Nechci, abys mne viděla.“ „Už se stalo. Když jsi spadl ze schodů.“ „Já vím.“ Lehounce zatahla za kliku. Nedržel dveře, takže se otevřely. Díval se jí do obličeje, ale nezaznamenal ono vyděšené rozšíření očí ani pozdvihnuté obočí. „Bydlíš tu sám?“ Jen kývnul hlavou a dál si ji prohlížel. Usmála se. „Jak se jmenuješ?“ zeptal se jí nakonec, když ona výměna pohledů trvala moc dlouho. „Není to jedno?“ Najednou natáhla ruku a pohlá-

dila Barona po slepených vlasech. Pak jemně zatlačila na dveře a ty se zavřely. Baron sebou plácl mezi hadry a s očima upřenýma ke stropu začal zpívat.

Volal bych po ulicích tvoje jméno

Kdybys ovšem nějaké měla

Namaloval bych tvůj obraz

Kdybys někdy měla tvář

Napsal bych o tobě píseň

Kdybys prošla kolem

Dal bych ti cokoli

Kdybych tě někdy znal

„Má tolik peněz, že je nemůže nikdy utratit. Nevím, kde je sehnal, ale každý ráno vytáhne z takovýho kufru prachy, zaplatí mi a pak mne vyhodí ven. Je to jedno, protože za chvíli stejně pode mnou pojde, je vážně strašně starý a vůbec.“ Baron pokyvoval hlavou. Existují nějaké důvody, proč by se měl ostýchat ublížit nějakému jinému člověku? Syn čubky a bůh ví koho, zrůda ze třetího patra prastarého činžáku, podstřešní zpěvák. Kdo ho vůbec bere ještě jako člověka? Možná ona. Možná. Teď, když tu sedí, on ji hladí po vlasech a ona kouká do prázdná a vypráví s tou vůní cibule na rtech, vypráví mu pohádky o hladu, pohádky o zabíjení. „Mohla bych přestat a žít někde sama. Mohla bych si koupit něco na sebe, mohla bych. Mohli bychom spolu někam odjet.“ Věděl, že nejspíš lže. Byla krutá, ale nedokázal si pomoci. Vždycky, když měl pocit, že se bez ní dokáže úplně obejít, že už na ni příště nebude naléhat, aby u něj zůstala, vždycky v tuhle chvíli přišla a udělala něco tak hezkého a spontánního, že mu to vyrazilo dech. Navíc jí viděl na očích, že ona ví, že on ví, jak ho obelhává, jak si ho obtáčí kolem prstu. Cítil z ní, že ji takhle hladilo po vlasech hodně mužů, cítil i jakousi tichou sounáležitost s tím davem, který měl pocit, že pro tu malou mrchu něco znamená, a který se tak moc mýlil. Tohle všechno Baron věděl. Přesto jí nedokázal nikdy neotevřít, když zaklepala na jeho dveře před, nebo po návštěvě u starce vedle. A i přesto, že se teď nechal přemlouvát, věděl, že se

k ní přidá. Už kvůli tomu příslibu, který mu dala, jakkoli lživý byl. „Zůstaneš tu?“ zeptal se jí. Přikývla. Ráno se probudil ve čtyři. Poslouchal, jak venku sílí vítr. Pak dole vrzly dveře. Tiché, nervózní kroky, klap, klap, klap, klap.

Přichází po špičkách

Letí na křídlech stínu

První patro, klap, klap, klap, klap

Nosíš ji na srdci

Cítíš ji minutu

Před probuzením

Jak zatíná dráčky

Druhé patro, klap, klap, klap, klap, klap Otevřel dveře a čekal, až přejde tu temnou chodbu pod zhaslou, dávno mrtvou žárovkou.

A jednou ráno

Ti bude stát ve dveřích

Zasekne žiletky

A ty se neprobudíš

Vklouzla k němu do pokoje, tělo promrzlé od prudkého větru, štíhlounká, drobná, nebezpečná jak vystřelovací nůž. Stulila se k němu, on přes ni přetáhl deku a svůj obličej jí přitiskl do jamky pod krkem. Poslouchal její srdce, cítil tep krve, která mu duněla v uších. Na chvílku dřímali v pevném objetí, ona trošku roztávala, cítil, jak se ohřívá, jak z něj vytahuje jeho teplo. Chvilku usínal, chvílku bděl, pořád tu byla s ním, pevně ji držel kolem ramen a procházel se mezi snem a bděním. A někde v krajinách spánku zaslechl, jak nějaký mladík volá, „Kláro? Kláro.“ Pak se s lehkým trhnutím probudil. Ona mu hleděla do obličje, zkoumala jeho rysy. „Nejmenuješ se Klára?“ Byl to stín strachu, co zahlédl na jejím čele? „Ne.“ Políbila jej na čelo. „Půjdu.“ Zvedla se, přešla ke dveřím, vyšla na chodbu a zavřela za sebou. Poslouchal, jak jde k starcovým dveřím, tentokrát jak ťuká hlasitěji hned poprvé. I tak však musí klepat ještě několikrát, než se ozvou šoupavé kroky slepce. Baron poslouchá, slyší, jak se dveře otevírají, jak pak klepnou o zámek. A správně slyší, jak nezacvakne západka.

Čeká. Ještě chvíli. Drží se v klidu silou vůle, poslouchá, jak mu v hlavě duní krev. Pak se zvedne. Rychle doskáče ke dveřím, otevře je, přeskáče několika odrazy chodbu. Tam se zastaví. Opře se o starcovy dveře, ty se potichu otevrou. Baron se chytí veřejí a tiše skočí dovnitř. Dveře za sebou zavře.

Jednoho rána

Ti bude stát ve dveřích

Zasekne dráčky

Slyší, jak stařec hlasitě funí. Tichoučce se přitáhne dál a už nahlíží do místnosti. Slepce je přivázan k posteli, ona se nad ním sklání, červené šaty shrnuté z ramen. Jeho vrásčité ruce se setkávají na jejích nahých zádech nebo bloudí kolem. Baron přeskákal k posteli. Stařec snad ucítil, jak se zachvěla zem, ale Baron mu z pod hlavy vytrhl polštář a přitiskl mu ho na obličej.

A ty se neprobudíš

A tak ho zabili. Nandala si šaty zpět na ramena, přejela si rukou vlasy a nervózně se na Barona usmála. Pak se sklonila pod postel a vytáhla odtamtud velký kufr. Otevřela jej dokořán a vytryskly jí slzy. Kufr byl plný bankovek a mincí, skleněná krabička se zlatými hodinkami, které stále šly, stříbrné prsteny v mahagonové truhličce, dvojce zlaté náušnice. Nepředstavitelné bohatství. Baron stál za ní a viděl, jak se jí ramena otřásají pláčem radosti, pak pohlédl na starce, který měl hlavu stále ještě pod polštářem. Přešel pod střešní okno a pohlédl nahoru. Celý výhled zakryl masiv mostu. Proto je tu taková tma. Přešel k příborníku, vytáhl odtamtud příborový nůž a vrátil se k ní a kufru s penězi. Když bylo po všem, zahodil nůž do kufru s penězi a rozplakal se. Venku se zatáhly mraky. Posadil se na zem vedle ní, uchopil ji za ruku, ještě horkou, políbil tu ruku, znovu a znovu. Slzy mu stékaly po napučeném obličejí, kapaly na její štíhlounké prsty. „Zůstaneš se mnou, víd?“ otázal se jí. „Zůstaneš se mnou, slib mi to.“

Neodpověděla. Sklonil hlavu, bloudil očima po věcech v kufru. Všiml si, že se hodinky zastavily. Pak ji políbil do vlasů.

# Canny is a witch

## Is

Od patnácti.  
Vzpomínal na slova té  
modlitby. Dokáže to  
ještě? Déšť zeslábl na  
pouhé mženi. „Modlím  
se za moji maminku, ať  
je zdravá a v pořádku,  
modlím se za tátu,  
i když s náma nebydlí,  
modlím se i za tetu  
Lucii, i když ji máma  
nemá kvůli tátovi ráda,“  
takhle si povídal  
v posteli sám pro  
sebe, tiše pohyboval  
rty, po kterých teď  
stékaly kapky toho  
deště nedeště.

Is stál opřen o zábradlí ve školní aule a poslouchal děkana, jak mluví k ostatním, a přitom neslyšel jediné jeho slovo. Když se to dozvěděl, neplakal, jen měl pocit, že by asi měl. Nešel už ten den na žádnou přednášku, sednul si do čajovny na Malostranském náměstí a jen seděl, přemýšlel o Michalovi, o jeho práci, o tom, co mohli a chtěli ještě dělat. O tom, jak se viděli naposledy před týdnem, když Is spěchal na autobus za Karolínou a Michal na něj zavolał před školou. Kolik hodin mu asi zbývalo? Kolik dní? Neměl sílu se děkana ptát, neměl sílu se vyptávat kamarádů, nebo spíš neměl chuť? Vlastně tedy nevěděl, kdy se Michal zabil, nezasáhla ho tento týden žádná duševní krize, žádný náhlý záchvat bolení hlavy, nic. Teď jen tak seděl. Michal lžičkou v čaji, který chutnal jako kouř a který mu na patře zanechával slabou pachut. Jako podzimní list? Kdyby ho Michal slyšel, asi by ho poslal do prdele. Nesnášel tyhle příliš profláknuté výjevy, ty tuctové obrázky. Is mu nedokázal vysvětlit, že se za tím klišé, za tou banalitou od pohledu, někdy skrývá další rozměr. Neshodli se s Michalem skoro v ničem, co se týkalo umění. Michal poslouchal vážnou hudbu a z Isovy náklonosti k rockovým kapelám si dělal legraci. Chodil na Antonioniho a Is na Burtona či Lynche. Ale byla to zábava na celé dny, ty jejich spory, které končily většinou tím, že se poslali do háje a šli si sednout do hospody. Dělal si ze sebe navzájem legraci, ale když se Michal rozešel s Julií, byl Is první, za kým zašel, komu to řekl. Docela ho to tehdy vzalo, chodil s ní třetím rokem a vypadalo to dost na vážno. Ale dostal se z toho, nenechal se ani vyhodit ze školy, když mu všichni prorokovali, že bude letět. Obhájil svou postupovou práci u zkoušek a spolu s Isem prošel do druháku. A bůh ví, kolik věcí ještě zvládnul. Byl přece sakra dobrej. A pak to s autem na-

sere někde do stromu. Napadlo ho, jak asi musel vypadat, v té chvíli, když... Skoro se teď otřásl, protože se mu v hlavě až nepřijemně přesně vybavil obrázek jeho červené škodovky šikmo visící v příkopu, předeek pomáčkaný od stromu, za předním sklem je vidět Michalova svěšená hlava. Jako na policejních fotkách. Několik rychlých záběrů, rozostřených obrázků se špatným světlem a kompozicí k zblití. Dopil zbytek čaje, zaplatil a vyšel ven. Dalo se do deště. Trochu jej to osvěžilo, trochu mu to vyhnalo ty morbidní obrázky z hlavy. Šel domů pěšky hustým deštěm a přemýšlel, co teď bude dělat. Asi zavolał Karolíně do Plzně. A? Bude se za Michala modlit? Už dlouho se nemodlil. Od patnácti. Vzpomínal na slova té modlitby. Dokáže to ještě? Déšť zeslábl na pouhé mženi. „Modlím se za moji maminku, ať je zdravá a v pořádku, modlím se za tátu, i když s náma nebydlí, modlím se i za tetu Lucii, i když ji máma nemá kvůli tátovi ráda,“ takhle si povídal v posteli sám pro sebe, tiše pohyboval rty, po kterých teď stékaly kapky toho deště nedeště. A nyní už mluvil pro sebe i tady, na ulici. „Modlím se za Karolínu, ať se mnou zůstává a ať jí neubližuju, modlím se za to, ať se dostanu do třetáku a ať dokážu bejt šťastnej. A modlím se za Michala.“ Teď přišla ta chvíle, kdy se rozhodlo, jak všechno dopadne. „Prosím.“ Čekal. Pak se odkudsi z hlubiny v jeho hlavě ozvalo slovo. Nikdy si nebyl jist, nakolik ho vytváří jeho vlastní představivost, ale ono znělo tak reálně. „Dobře,“ odpověděla ta bytost na druhé straně, či spíš to stvoření uvnitř jeho hlavy. „Děkuji,“ zašeptal. Odpověď přišla téměř okamžitě: „Není zač.“ „Dobrou noc.“ Dlouho se nic neozývalo. Zastavil se. „Dobrou noc.“ Ještě chvíli zůstal stát. Byl rád, že se ten hlas vrátil. Báł se ho sice, trošku ano, ale to nevadilo. Mohl se spolehnout, že bude zítra klidnější. Ten pocit, že za něj hlavní tíhu odpovědnosti nese někdo jiný, je přeci jen ulehčující. Rozešel se znovu



a za chvíli už odemykal dveře svého domu. Pršelo až do rána a pak ještě týden.

Netrvalo ale dlouho a Is zjistil, že se sám dostal do pasti, z které nemůže ven. Jeho modlení nebylo v pořádku. Byl to zlozvyk, jako kouření, jako pití, jako příliš častá masturbace. Bylo to stejně ponižující, stejně neřešitelné, stejně zneklidňující. Bůh ví, kdo mu to odpovídá na druhé straně. Přestal s tím jednou, v době, kdy se seznámil s Michalem. Před pěti lety. Trošku se za to před ním styděl, nikdy mu o tom nevyprávěl. A pak toho prostě nechal. Najednou, prostě mu to nechybělo, prostě to zvládal. Možná proto se tak lehce vrátil. Neměl strach, že by to všechno mohlo znovu začít. Ale začalo. Po necelém týdnu poprvé zauvažoval, že je to hloupost. Ale v mysli se mu okamžitě objevilo varování. „Co kdyby se něco stalo Karolíně? Nebo mámě? Jsi si jistý, že bys to necítil trošku jako vinu?“ Jistý si nebyl. Nebo možná byl. Určitě by to jako vinu cítil. A v tu chvíli se mu vybavily všechny ty strachy minulosti. Ještě v patnácti se takhle každý večer „modlil“. Za neúspěchy vinil sebe, za úspěchy děkoval jemu. Komu vlastně? Ještě v patnácti, když si chtěl prohlížet otcovy pornografické časopisy, které schovával na skříní v ložnici, kde s Lucií spali, házel si korunou, jestli smí, či nesmí. Jestli, když to udělá, nestane se něco špatného. Jak to bylo ponižující. Ale pak se potkal s Michalem. S pragmatikem, s člověkem, o kterého se sice také bál, ale který měl tolik jistoty sám v sebe, že mu pomohl všechny tyhle strachy překonat. Jednoho večera se nepomodlil. A pak čekal, jako pes, který udělá louži a ví, že když si jí pán všimne, zbije ho. Ale nic se nestalo. Naopak. Ten rok dostal poprvé na gymplu vyznamenání, s Michalem jeli na prázdniny na brigádu do Německa k Michalovu strýci a ten rok se také Is poprvé zamiloval a miloval. Ale vždy, když prošel jezerem myšlenek až sem, napadala ho myšlen-

ka neodbytná jako bolest zubů. Země mu zmizela pod nohama a on hleděl do hlubiny pod sebe. Co když Michal zaplatil? Bylo to přehnané, trošku moc zahleděné do sebe. Ale vážně to bylo neodbytné. Nedokázal se toho zbavit. Co když právě tohle je ten trest. Bylo to iracionální. Ale to byla celá ta hloupost s modlitbou. Pořád však někde zůstávalo ono malinké Co kdyby? Co když to tak je? Nebylo by to geniální?

Ležel a zíral do stropu. Bylo už dlouho po půlnoci. Nemohl spát. Uplynul měsíc od Michalovy smrti. Za tu dobu ta hlavní bolest malinko odezněla. Už nebyla tak intenzivní. Karolína mu hodně pomohla celou tu věc zvládnout, zůstala dokonce na víkend v Praze, šli do kina, hodně courali po městě, večer se milovali.

A když vedle něj usínala, napadlo ho, že by se měl ještě pomodlit. Jenže co když už bylo pozdě? Neměl se zeptat, jestli se s ní může milovat? Neměl si jít hodit korunou? Na tváři se mu usadil nepřijemný úšklebek. Co je sakra komu do toho? Škleb však pomalu zase zmizel. A co když je? Co by mohl být trest? Chvilí mu v hlavě myšlenky zmateně vířily. Mohlo by se Karolíně něco stát? Mohlo. Mohla by být těhotná. Co třeba tohle? Uvažoval. Bere prášky, ne? Ano. Ale co když si jeden zapomněla vzít a neřekla mu to? Nebo? Nebo co když selhal účinek jedné z těch pilulek. Do prdele. Vztekla se zvedl a odešel do kuchyně, kde si potmě, aby nevzbudil rodiče, udělal čaj a seděl tam až do dvou. Podobně jako dneska. A stejně jako tehdy přemýšlí i o tom, zda Karolíně tenkrát tu noc neudělal dítě. To by byl přece trest. Jenže trest za co? Že spal se svojí holkou? Modlil se. „Modlím se za Michala. A za to, aby Karolína nebyla těhotná. Ať dokončím školu. Ať jsem šťastný.“ Posadil se na posteli a rozsvítil. Vzal si do ruky knížku a začal si číst poznámky k dějinám literatury. Zkoušet spát teď nemělo cenu. Stejně jako včera. A před týdnem.

„Michalova smrt na tebe určitě silně působila,“ pronášel vlídným hlasem ten příjemný mužík za stolem. „Ale nemělo by to na tebe takhle doléhat. Většina tvých pocitů, že za to neseš zodpovědnost, pramení, nebo spíš může pramenit z celé řady věcí.“ Is si poposedl. „Z kterých, to ti teď nepovím, protože přesná diagnóza by asi vyžadovala o něco delší návštěvy tady. Každopádně takové myšlenky nejsou v pořádku.“ Is nevěděl, co na to říci, a tak raději mlčel. „No,“ usmál se na něj povzbudivě muž. „Zkusím ti na to předepsat nějaké prášky. Snaž se vyvarovat se těch svých, řekněme, hmm, rituálů, tyhle pilulky,“ ukázal mu bíložlutou krabičku, „ty ti pomůžou jen trošku v tom, že se nebudeš cítit tak nejistý. Pokud by se to ale nezlepšovalo, určitě se tady zastav a zkusili bychom něco jiného.“ „Kolikrát, kolikrát denně bych si měl ty prášky brát?“ zeptal se Is nejistě, protože si nebyl jistý, zda to nepřeslechl. „Á, vidíš. Jednou denně. Večer. A zkus na ně nějak moc nepít.“ Is si od něj vzal krabičku a pořádně se podíval na svého společníka určitě pro pár příštích týdnů. „Hm, tak díky.“

Půl třetí ráno. Jedna jeho část jej nutila podlehnout, pomodlit se a usnout sice s podivnou pachutí (tlejícího listí?) na patře (na třetím patře?), ale relativně v klidu, bez pocitu zodpovědnosti za životy a štěstí ostatních. Druhá část mu ale radila neustoupit. Mluvila k němu hlasem Michala, který ho posílal do hajzlu, jestli se vzdá, který se mu vysmíval, že je slaboch. Paradoxně to byl Michal, kvůli kterému to všechno znovu začalo. I když Is věděl, že to vůbec vlastně nebylo kvůli Michalovi. Ani kvůli Karolíně. Prostě špatný návyk z mládí. Jako dloubání se v nose. Ve čtyři vstal a šel si potmě do kuchyně udělat kafe.

Nic. Ticho po pěšině. Čekal, co to bude. Byl nervózní, nemohl spát, nedokázal se soustředit. Když Karolína po víkendu přij-

# Canny is a witch

la, skoro se vyděsila, když se setkali. Během pár dní se z něj stala bleďá rozcuchaná karkatura toho Ise z dřívějšíka. Jeho pocity ponížení byly nic proti téhle nejistotě. Šla s ním domů, ptala se ho, jestli mu něco není, jestli se něco nestalo. Chtěl jí to všechno vyprávět, od těch modlitbiček před spaním přes tátovy pornografické časopisy až po Michalovu skloněnou hlavu na policejním snímku, který nikdy neviděl... Tohle všechno jí chtěl vyklopit, přiznat, jako to nejčernější tajemství. Ale neudělal to. Přesto ji vyděsil. Děkala si o něj starosti, nebyla si vůbec jistá, co se děje. Bolelo ji to. Cítil vinu,

že ji jen tak vydal na milost a nemilost, jako pokusného králíka. Jen na radu nějakého doktora, který má stejně vlastních problémů víc než dost. A který nemusí mít pravdu. Oddechl si, když konečně odešla.

K tomu doktorovi se vrátit nechtěl. Nevěřil mu. Nechtěl přestat brát ty prášky. Neuměl si představit, jak by to mohlo být ještě horší. Půl čtvrté ráno. Zatraceně.

Ráno zavolał Karolíně, že je nemocný a nemůže přijít na smlouvanou schůzku. Omluvil se jí za to podivné chování, ale rozmluvil ji návštěvu. Mohla by se nakazit, a to teď, poslední týden před zkouškovým obdo-

## A witch

Když ji Jan poprvé přivedl na kolej, měl Marek pocit, že je to hloupá, intošská píča. Mýlil se nejméně ve dvou věcech. Klára nebyla ani hloupá, ani píča. Občas se chovala trochu afektovaně, když mluvila o svých malbách či povídkách. Používala taková ta spojení, jako je například: O tom to není, tohle je tolik opravdový nebo tohle má duši. Ale když tak mluvila o Markových pracech, nevadilo mu to tolik, jako když tímto způsobem mluvil někdo jiný. Nejdřív z ní měl dokonce trošku legraci. Vždycky si vážil Honzova dobrého vkusu, ale teď měl dojem, že jeho kamarád z pokoje trochu přestřelil. „Mám uvařit čaj?“ nakoukl z kuchyňky. Honza, jednu ruku kolem Klářiných ramen, pokrčil rameny. „Jak chce Klára.“ Přikývla. Bylo by hezké, kdybych mohl napsat, že už tehdy zahlédl v jejích očích ten záblesk pochopení. Nebo sympatií. Nebylo tomu tak. Nalil vodu do rychlovarné konvice a zapnul ji. Do hrnků nasypal čaj, pak ho zalil vroucí vodou. „Už se to nese,“ zavolał dostatečně hlasitě, aby ho bylo slyšet. Když vešel do pokoje, Klára si plochou dlaně urovnávala záhyby krátké sukně a Honza se usmíval do dlaně. Postavil hrnky na stůl. „Můžu si půj-

čit nějaký tvoje povídky?“ promluvila Klára do toho ticha, které už už přerůstalo v pauzu. „Jasně,“ kývnul hlavou. „Sladší?“ „Ne.“ Podal jí hrnek s neoslazeným čajem a Honzovi do něj už ze zvyku nasypal tři lžičky. „Koukala jsem se do nich, když jsme tu byli minule, ale Honza mi říkal, že nemáš rád, když se ti v nich někdo hrabe.“ Marek si z jejich slov vybral spíš tu informaci, že tu není prvně, protože to ostatní už slyšel v různých obměnách víckrát. Řekněte někomu, jehož práci jste viděli, řekněte mu hned poprvé, že se vám nelíbí. Přinejhorším mu povíte, že je to „zajímavé,“ a to už Markovi pěkně dlouho nikdo neřekl. Protože Marek psal dobře. Věděl, že píše dobře tak, jako věděl, že umí hezky číst nebo rovně chodit. Nebylo to takhle vždycky, ale poslední dobou se mu dařilo čím dál lépe. „Klidně si můžeš všechno vzít, mám je stejně ještě doma v počítači.“ „Dík,“ usmála se Klára a Marka znovu napadlo, že tentokrát, tentokrát to Honzovi vážně trochu nevyšlo.

Pak se s ním rozešla Alena. Jestli někdo mohl poškodit Markovo sebevědomí, byla to právě ona. Zakládal si na ní, nebo spíš na tom, jak ho díky ní vnímalo okolí. S Alenou působil dojmem trošku výstředního mladého muže, který je podporován krásnou a in-

Přikývla. Bylo by hezké, kdybych mohl napsat, že už tehdy zahlédl v jejích očích ten záblesk pochopení. Nebo sympatií. Nebylo tomu tak. Nalil vodu do rychlovarné konvice a zapnul ji. Do hrnků nasypal čaj, pak ho zalil vroucí vodou.

bím nemůže ani v nejmenším potřebovat. Byla trošku smutná, ale uklidnil ji. Zůstal skutečně celý den doma, snažil se alespoň učit nebo psát nebo něco, aby zapomněl na tu úzkost, na ten strach, který mu svazoval mysl jako ostnatý drát. Večer čekal, kdy přijdou ty největší pochyby. Otevřel si v pokoji lahev vína a celou ji za noc urazil. Strach se k němu nedostal. Ráno se probudil s šílenou bolestí hlavy. Ale to fyzické utrpení mu pomohlo nemyslet na bolest psychickou, pomohlo mu se soustředit na něco jiného. Vydržel to do večera. Karolína mu zavolala ze školy, dnes mají hodně práce, bohužel se

nebude moci stavit. Večer ležel na posteli a zíral do stropu. Čekal, až se strach přihlásí. Usnul.

Ráno se probudil svěží a odpočatý

Vůbec netušil, čemu vděčí za tu změnu, snad kombinaci utrpení, očisty v podobě opilosti s následnou kocovinou, snad času, který dokáže alespoň trošku ztupit to, co v angličtině tak hezky zní – PAIN (cítíte ten význam ze zvuku, z toho jak to slovo vyslovíte). Ty pochybnosti, ta nejistota, to vše se zdálo alespoň trochu ustoupit. Zavolal Karolíně na kolej. Ještě byla na pokoji a po chvíli ji přemluvil, aby se vykašlala na školu a při-

šla k němu. Ani to netrvalo moc dlouho. Ve dveřích se objali, pak se políbili. A víc.

Venku se zatáhly mraky a zvedl se vítr. „Budu muset jít.“ Oznámila mu, když přišla ze sprchy, tak šťastná, že je to za ní, tak spokojená. Slušelo jí to. Doprovodil ji na metro. Na stanici Vyšehrad se políbili, ona nastoupila do vlaku, který mířil přes Nuselský most do centra Prahy. Vlak se rozjel, ještě mu zamávala. On jí. Nad město se přihnala bouře. Is odcházel po nástupišti a pak uslyšel ten zvuk, to zadunění hromu, které se neslo nad městem. Ohlédl se a během několika krátkých vteřin zešílel.

teligentní dívkou. Takže na něm muselo být něco opravdu zvláštního. Ale teď měl Marek pocit, že působí „jen“ dojmem výstředního mladého muže. Možná trošku více výstředního, než je zdrávo. Neměl ani tak strach z toho, že by si o něm ostatní mysleli, že je blázen. To by mu konec konců ani tolik nevadilo. Ale jednou se na poště setkal s mladým úředníkem, který seděl ve své kukani v černých brýlích na zpoceném nose a kterému zpod rozhalené košile koukaly chlupy na prsou. A Marek z něj cítil tu upachtěnou snahu nějakým způsobem se odlišit od ostatních, upozornit na sebe. Takový maloměstský Jim Morrisson. Vyprávěl o něm Aleně, ona ho hladila po vlasech, pak ho políbila, pak spolu spali. A Marek měl pocit, že teď musí ve svém tmavém oblečení a vysokých botách, s řetízkem na krku působit podobně. Teď, když ji vedle sebe nemá. Teď, když se courá po Praze sám. Nemluvě o tom, že mu ve skutečnosti také chyběla.

S Klárou se setkal až na pařbě k ukončení semestru, kterou pořádalo pár pokojů dohromady. Jako obvykle měl málo peněz a tak koupil jen láhev vína, ale jako obvykle se těch lahví vína sešlo víc, než stačilo deset lidí v pohodě vypít. Takže se (jako obvykle) všichni ztřískali jako prasata. Vypadnul

z pokoje a šel si do koupelny přes chodbu opláchnout obličej. Mohl si vodu sice natočit i v kuchyni, ale potřeboval na chvíli vypadnout někam do ticha a klidu. Otevřel dveře a vpotácel se do koupelny, která patřila k celé chodbě. Na zemi naproti umyvadlům seděla Klára, kouřila a koukala před sebe. Ani neotočila hlavu, když vešel. Opláchl si obličej a cítil, jak se na něj dívá. Mokrá voda mu trochu ochladila rozpálené čelo, ale další hrst už tolik neosvěžila. Při třetí a čtvrté ho napadlo, jestli mu náhodou všechna voda z dlaní nevyteče, než je donese k obličej. Pak to ale zkusil s otevřenýma očima a zjistil, že to tak není. Jen kůže si zvykla na ten chlad. Nebo je prostě už moc opilý.

Obrátil se ke Kláře a přešel těch pár kroků, které je od sebe dělily. Kleknul si k ní. „Ahoj,“ zamumlal. „Čau.“ Z tónu jejího hlasu získal nepříjemný dojem, že je naprosto střízlivá. „Co je?“ zeptal se. „Nic,“ pokrčila Klára se smutným úsměvem ramen. „Žetady tak sedíš.“ „Nechce se mi tam bejt.“ „Je ti blbě?“ Sednul si na paty. „Ne, jenom se mi tam nechce bejt.“ „A můžu tady bejt s tebou?“ Znovu pokrčení ramen. Sedl si vedle ní ke zdi. „Vy ste se s Honzou pohádali?“ „Možná.“ Ani se na něj nepodívala. Mluvila do vzduchu před sebe. Marek si

matně vybavoval, že viděl Honzu, jak sedí s nějakou černovláskou na horní palandě, jak má ruku kolem jejích ramen. Nebo to byl někdo jiný? Nevěděl. Bylo mu to jedno. „Honza tě má rád,“ řekl. Tentokrát na něj otočila hlavu. Ale mlčela. Podíval se na ni. „Fakt.“ Znělo to ještě méně přesvědčeně, než ta poslední věta. Jen se otočila zpět a upřela svůj pohled znovu do prázdna. Zavěsila svůj pohled, napadlo Marka. Začal si vážně připadat docela trapně. „Hm, já pudu zpátky.“ Zvedl se na nohy. Pokrčila rameny. Vypadl ze dveří na chodbu a čekal, jestli za ním nepůjde. Třeba. Sám nevěděl co. Ale čekal. Nepřicházela. Sesunul se podle zelené zdi a dosedl na lino. Chvilí tak seděl a motala se mu hlava. Nepřišla. Zvedl se na nohy, chvíli přemýšlel a pak se vydal zpátky do sprch. Když vešel, ohlédl se. A trošku pozvedla obočí? Hm. Snad. Znovu se sesunul vedle ní. Nepromluvila. Ani on nic neřekl. Seděli. Opřel hlavu o zeď a zavřel oči. Cítil ji teď jen nosem, voněla, asi nějakým parfémem, trošku tak, jako voní všechny holky. Těšil se vědomím, že jí kousek krade a ona o tom neví. Dýchal ji, zhluboka nadechoval nosem. Žaludek se mu usazoval, hlava se už tolik nemotala. Dýchal ji, zmocňoval se té trošky, kterou si nemohla uhlídat.



# She Canny is a witch

**Začalo zkouškové období. Raději než v Teplicích se učil v Praze. Celý den nic nemusel – uklízet, chodit se psem. Nemusel jíst v přesně stanovený čas, a když toho měl všeho plné zuby, prostě se sbalil a vypadl do hospody nebo ven. Honza byl doma, v Českých Budějovicích, jezdil jen občas na zkoušky, takže ho nikdo nerušil.**

Nádech, trošku vydržet, výdech. Slyšel, že i ona dýchá a přemýšlel, jestli ho také nadechuje, jestli ho také takhle vnímá. Ráno se probudil na studených dlaždicích ještě za tmy. Sám. Zvedl se na nohy a odešel do pokoje. Ještě zaregistroval, že s Honzou v posteli leží ta tmavovláška, a pak sebou plácнул na postel a téměř okamžitě usnul.

Začalo zkouškové období. Raději než v Teplicích se učil v Praze. Celý den nic nemusel – uklízet, chodit se psem. Nemusel jíst v přesně stanovený čas, a když toho měl všeho plné zuby, prostě se sbalil a vypadl do hospody nebo ven. Honza byl doma, v Českých Budějovicích, jezdil jen občas na zkoušky, takže ho nikdo nerušil. Vlastně zjistil, že má tyhle chvíle o zkouškovém období rád. Zalil si kafe horkou vodou, mohutně osladil. Někdo zaklepal na dveře. „Čau,“ hlesla Klára. „Ahoj, Honza tu není.“ „Nevíš, jestli dneska přijede?“ Pokrčil rameny. „Fakt nevím.“ „Mohla bych tu na něj zkusit počkat?“ „Jak chceš,“ uvolnil jí dveře. Vešla dovnitř, tašku pověsila na věšák. Byl sice začátek léta, ale zrovna tenhle týden bylo docela chladno. Vzala si jen tričko s krátkým rukávem a Marek si nemohl nevšimnout, jak jí pod ním vystupují prsa. Zavřel dveře. „Chceš čaj, nebo kafe?“ zeptal se jí, „právě se mi dovařila voda.“ „Čaj, dík.“ Zůstal v kuchyni, aby připravil a zalil čaj. Ona vešla napřed do pokoje. Přinesl oba hrnky, tak jako minule. Klára seděla na posteli a prohlížela si povídky, které napsal minulý týden doma. Zvedla k němu oči. „To je šílený,“ řekla takovým tím tónem, kterým vám intoši vždycky oznamují, že na ně něco opravdu zapůsobilo. Možná dobře, možná špatně, určitě však úplně šíleně. „Co?“ zeptal se, když stavěl hrnky na stůl. „Tady to, v té tvé povídce.“ Naklonil se nad ni, aby si mohl přečíst, co má na mysli, přestože to vlastně věděl. „Tohle jsem já, to je ten večer v té sprše.“ „Hm,“ zamručel, „a co?“ „Jak o tom všem můžeš takhle psát? To budeš psát všechno, cos prožil, všechno takhle předhodit někomu ke čtení. Jak to můžeš dělat?“

„Autentický psaní,“ posadil se zpátky na postel. „Prostě se mi to tam hodilo, tak proč to nepoužít.“ Chvilí se na něj koukala. Pak znovu sklonila pohled do papírů. Listovala v nich a části si četla. „A kdo je tohle?“

Alice zvedla prudce hlavu. „Prostě tě už nemůžu ani cejtit, ty slizkej chudáku. Vlez mi na záda se všema svejma kámošema, se všema svejma kurvičkama a komplexama méněcennosti.“ Práskla za sebou dveřmi. Petr vstal z kanape, zastrčil si košili zpátky do kalhot. Chvilí vypadal, že za ní poběží. Pak si ale sednul zpátky na postel a opřel si hlavu do dlaní.

„Kdo by to byl?“ pokrčil rameny, jako by nic, i když věděl, že nějak vycítila tu přetvářku. Radši přiznal barvu. „Moje bývalá holka,“ dodal. Hlas se mu ani nezachvěl. Pořád se na něj dívala. „Stýská se ti po ní?“ v tu chvíli mu začalo docházet, že možná není tak úplně hloupá a střelená, jak si zpočátku myslel. Možná je prostě trochu citlivější? Možná. „Stýská. Dost.“ „Proč jste se rozešli?“ „Přečti si to,“ kývnul jí k papírům, které měla na kolenu. Skopla si boty a natáhla se na Honzovu postel. Marek ji ještě chvíli pozoroval, pak si vzal učebnici a zkusil se chvíli učít.

Setmělo se. Šel vylít lógr do umyvadla v kuchyni a na cestě zpátky si uvědomil, jaké je v pokoji šero. Rozsvítil. Klára ležela na posteli a četla. „Chceš ještě čaj?“ Zavrtěla hlavou. Posadil se k ní na postel. „Neuděláš to, vid’?“ zeptala se těsně před tím, než ji pohladil po vlasech. Nechal toho. „Promiň.“ „To nic.“ Zvedl se z postele a šel znova do kuchyně. Bylo mu s ní teď v jedné místnosti docela trapně. Zaskočila ho. Přezvala. Podcenil ji? Umyl všechno nádobí a uklidil ho do polic. Teprve pak se vrátil. „Honza asi dneska nepřijede,“ poznamenal ve dveřích. „Mám jít?“ zvedla hlavu. „Ne, nemusíš, já myslel, že spěcháš třeba domů.“ Sklonila zase hlavu k papírům. Chvilí ještě postával ve dveřích, ale pak se natáhl pro učebnici a šel se učít do kuchyně.

Přestalo ho to bavit asi v jedenáct. Znovu vešel do pokoje. „Hele, já jdu spát. Jestli

chceš, můžeš tady přespat, ale já už dneska končím.“ Zvedla oči. „Mohla bych?“ „Co?“ „Tady přespat?“ Pokrčil rameny. Docela ho to překvapilo. A potěšilo. „Tak se převlíkni, já se dojdu zatím osprchovat. Nebo chceš se vosprchovat první?“ otočil se ještě ve dveřích. „To je dobrý, já se v poledne koupala.“ Vzal si ze skříně ručník a vypadl na chodbu. Ve sprše si pustil vařící vodu a drhl se, až mu kůže zčervenala. Co kdyby, napadlo ho, ale hned se tu myšlenku snažil zapudit. Vlastně není ani moc hezká. A spíš bude skutečně jen afektovaná intoška. Je to daleko pravděpodobnější než cokoli jiného. I když, to její chování. Pokrčil rameny alespoň v duchu. Před zrcadlem si do podpaží nastříkal deodorant. Old Spice. Dostal ho k Vánocům od Aleny. Už se mu několikrát stalo, že někoho nesprávně odhadl, a proto se ve svých soudech držel raději zpět. Raději ji připustil, že je Klára skutečně jen omezená „holčička“, než by jí přiznal větší výjimečnost, než by doopravdy mohla mít. Oblékl si tričko na spaní, znovu si hodil ručník na rameno a vrátil se do svého pokoje.

„Pokaždý, když o mně napíšeš, vezmeš mi kousek duše. Až o mně napíšeš všechno, nic ze mě nezůstane a já budu muset umřít.“ Myslel si, že už spí. Mlčeli do tmy skoro hodinu, ale ona přesto promluvila s takovou jistotou, že jí naslouchá, až ho to překvapilo. A teď jen ležel, koukal do tmavého stropu a přemýšlel, jestli je to další výkyd snobského mozku, nebo, jestli to přeci jenom nemyslí vážně. A jestli to tak náhodou třeba není. Zmatek. Zmatek. Neodpověděl. Probíral se dál tím bludištěm ve své hlavě, otevřel zavřené komnaty a probouzel věci. A pak usnul.

„Dobrý ráno.“ Rozlepil oči a Klára stála ve dveřích kuchyně. „Chceš udělat snídani?“ Pozvedl obočí. „Jak se ti chce.“ Pak sebou prásknul zpátky do postele. Asi zase na chvíli usnul a znovu ho probudilo, až když na stůl položila talíře s chlebem, vajíčky a nakrájeným rajčetem. Vymotal se z dek. „Ty jsi úžasná, vůbec jsem netušil, že

máme ještě nějaký rajčata.“ Usmála se na něj, „no a vidíš, máte.“ Sednul si ke stolu tak, jak byl, ve slipech a tričku na spaní. „Vezmeš si se mnou?“ zeptal se jí, když se zakousl do prvního chleba. S úsměvem ho pozorovala, pak zavrtěla hlavou. „Budeš tady čekat ještě dneska?“ „Nevím, možná. Tedy pokud by ti to nevadilo.“ Zafuněl s pusou plnou rajčete něco, co mohlo být cokoliv, měl však na mysli – zůstaň tu, jak dlouho chceš. Klára to pochopila. „Chceš ještě nakrájet chleba?“ Polknul ten kus rajčete. „Ne, díky.“

Celý den si četla a večer, když se šel vysprchovat, zmizela bez rozloučení. Posadil se na postel a chvíli koukal do prázdna, tak ho překvapil pocit ztráty, který jej celého naplnil. Pak se natáhl na záda a s rukou pod hlavou ještě koukal do stropu.

O víkendu v Teplicích psal. Počkal, až se všechny ty listy vysoukají z tiskárny, připravil si je do tašky a vyrazil ven. Zašel si sednout do hospody, kam často chodili s Aleninými spolužáky. Potkal ji tam. Asi ještě s nikým nechodila, ale byla uprostřed hlučné party a na něj znovu padl spleen z toho, jak je najednou sám, jak najednou působí ztraceně a osaměle. Dal si pár panáků becherovky a čekal, až na něj ta kořeněná sladkost zapůsobí. Nemusel vyčkávat dlouho. Když se trochu probral, byla Alena i její parta pryč a v hospodě sedělo už jen pár posledních štamgastů. Zvedl se a vyrazil na dlouhou cestu domů

Když přijel do Prahy, zjistil, že Honza má v úterý zkoušku, takže tu celé pondělí bude. Docela ho to otrávil. Pondělí procoural venku, už se oteplilo. Tři hodiny se učil na Kampě, pak jel lanovkou na Petřín a než se vydal ke kolejím, zastavil se na místě s úžasným výhledem na Prahu. Sledoval ta mrňavá autíčka dole v ulicích, ty spěchající černé tečky, co se hemžily po nábřeží. Přemýšlel o tom, jak asi on vypadá z takového výšky. Taky je jen takový bod, který se ztratí mezi ostatními? Poznal by někoho on, kdyby si dal opravdu záležet? Zkusil to.

Myslel na Kláru a snažil se ji očima najít. Jeho pohled pomalu klouzal ulicemi, po nábřeží, po terasách a špičkách věží. Zasmál se pro sebe tomu bezděčnému verši. Možná by měl začít psát poezii.

Na kolej se vrátil až za tmy. Honza se dlouho do noci učil, svítil a Markovi to strašně lezlo na nervy. Pořád balancoval na té tenké hranici mezi spánkem a bdělostí. Ve zmatených myšlenkách, které se mu honily hlavou, jej napadlo, že když se bude člověk dlouho pohybovat na téhle čáře mezi světem reality a světem snění, může zešlehtat. Zešlehtat z toho, že se setká s něčím, co by ho ve spánku nemohlo ohrozit, ale co mu dokáže skutečně ublížit v bdělém stavu. Převaloval se na posteli, až se kolem třetí ráno Honza uráčil zhasnout a Marek konečně usnul.

Ráno ho probudilo klepání na dveře. Sáhnu do tašky pro desky s textem, který napsal o víkendu, a šel ke dveřím. Otevřel, dal Kláře do ruky desky a objal ji. Cítil, že ho obemkla pažemi kolem pasu, hlavu mu zabořila do ramene. Chvilí jen tak stáli, pak trochu zaklonil hlavu a ona, protože ten pohyb cítila, udělala to samé. Byli obličejem proti sobě, velmi, velmi blízko. Cítil její vůni tak, jako tehdy ve sprše, jen mnohem intenzivněji. Nadechnul ji, podržel v sobě. Jako když si dáš prásk z ganjy o kterou nechceš přijít. Pak ji políbil. Nejdřív jen tak, na sevřené rty. Lehce. Měl strach, aby ho teď neodstrčila, aby se jí nezhnusil tak, jako předtím Aleně. Ale Klára sama lehounce pootvřela rty, a pak ho nadechla do sebe a s ním i zbytek jeho zdravého rozumu.

Honza se vrátil ze zkoušky brzy po poledni. Našel je, jak sedí v pokoji a probírají se Markovými povídkami. Oba na něj hleděli trochu se soucitem, ale i se špetkou pobavení v očích. Honza to napětí, tu vazbu sil, vycítil, znervózněl. Sbalil si věci a s nejasným pocitem neklidu vypadnul. Seděli dál u stolu, Klára četla Markovy povídky a pila čaj. „Ukrajuješ mi z duše každým slovem.“ Podívala se na něj modrýma očima, vážně, skoro smutně. Už se mu ale podařilo

alespoň trochu dekodovat způsob, kterým komunikovala, takže získal dojem, že jí rozumí. Že chápe, co mu chce říci. Klára používala abstraktní pojmy pro konkrétní věci. Jeden z mála lidí, kteří opravdu vědí, co vlastně říkají. Nebo ne? Možná se mu to jen zdálo. Ale pokud se s ní bavil o umění a pozorně poslouchal všechny ty věty, které už slyšel stokrát, zjistil, že jí to dokáže věřit. V noci spala u něj v posteli. Objímala ho, líbali se, přitom si však tak nějak dávali pozor, aby se jeden druhého nedotkli až moc. Až moc. Usnuli, ani si neuvědomil, kdy přešel do snění, zdálo se mu o ní, cítil její vůni, přes tu hranici přelétl jako černý kůň.

V ranní rozespalosti zaregistroval, že se zvedla a odešla. Nedokázal se zvednout, nedokázal tomu zabránit. Vzbudil se až k polednímu. Ramena a krk měl poškrábaná jako kdyby se s někým popral. Vstal a celý den strávil v polospánku. Snažil se studovat na další den, na jednu z posledních zkoušek, které ho ještě čekaly. Měl ale pocit, že mu vůbec nic neleze do hlavy. Usnul někdy brzy zvečera a ráno se probudil s pocitem, že si ze středy vůbec nic nepamatuje. Zkoušku složil za tři a prvním autobusem odjel domů do Teplic.

„Nazdar, Honzo.“

Čau!?

„Prosím tě, něco bych od tebe potřeboval, ta tvoje známá, ta... Klára?“

„No?“

„Nevíš, kde bydlí? Půjčil jsem jí nějaký práce, a máma mi je vymazala na počítači a já je teď docela nutně potřebuju.“

„Hm, nevím.“

„A nevíš alespoň přibližně...nebo ..“

„Někde v Nuslích snad.“

„A nebo, kdo by to moh vědět.“

„Fakt nevím. Možná. Možná říkala, že bydlí přímo pod Nuselským mostem. Ale fakt, no víc asi nevím.“

„Hm, tak dík, čau.“

Marek zavěsil, pak se vrátil po chodbě do svého kolejního pokoje.

„Kláro, potřebuju, aby ses tu ukázala.“

„A nezdá se ti to tak trochu teatrální?“

„Co přesně myslíš?“

„To, jak se opájíš zvukem svého hlasu v tý prázdný místnosti?“

„Nikdo mě neslyší.“

„Já tě slyším. Proč chceš, abych přišla?“

„Ukradl jsem ti zase kousek duše. Nechceš si přijít přecíst, co jsem s tebou o víkendu udělal?“

„Měla bych?“

„Jo.“

„Proč?“

„Chybíš mi, chci aby ses vrátila.“

„Vážně? (tichý smích) Umřeš, když se k tobě vrátím.“

„Tohle je teatrální. Neumřu. Budu v pohodě, ty budeš taky v pohodě. Potřebuju tě tady.“

„Kláro?..“

„Kláro?..“

Ve chvíli, kdy se ozvalo zaklepání, už nevěřil, že opravdu přijde. Otevřel dveře. „Ahoj.“ „Ahoj, pustíš mě dovnitř?“ Ustoupil ze dveří. „Takže s mě slyšela?“ Klára se na něj překvapeně podívala. „Cože?“ „Chceš říct, žeš přišla jen tak náhodou?“ ušklíbl se Marek. Klára si přestala zouvat své vysoké boty s vysokou podrážkou a postavila se s hlavou mírně nakloněnou na stranu, do obdélníku dveří. „Cože?“ Marek sraštil obočí. „To nic, chceš kafe?“ Klára se zase začala zouvat. „Ne, víš, že kafe nepiju. Ale dala bych si čaj.“ Marek došel jako v mráкотách do kuchyně a nasypal do hrníčku čaj. Pak dal vařit horkou vodu. Klára kolem něj prošla do pokoje. „Kde bydlíš?“ Zavolala na něj odpověď. „Tam to asi znám,“ poznamenal, když naléval vodu do hrnku. Seděla na jeho posteli. Postavil hrnek na stůl a kleknul si mezi její nohy. Měli obličeje asi ve stejné výšce, když on klečel a ona seděla. Políbila ho poprvé ona. Pak stáhla pokrčené nohy k sobě, takže mu přitiskla paže k tělu. Nemohl se ani pohnout, jen jí odpověděl, když jej vdechovala, oplácel jí tím samým. Trochu povolila sevření svých nohou, ale jen natolik, aby si dokázal vyprostit ruce a aby ji mohl obejmout.

Obloha nad městem se zatáhla a rozběhly se po ní husté mraky. Nastalo šero a lidé raději zavřeli okna před blížícím se deštěm. Lampy se začaly rozsvěcet, auta zapnula světla. Temnota se prohloubila a nebyly žádné hvězdy, nebyl žádný měsíc a nebylo ani slunce. Jen ten šedivý přísvit, který se ztrácel a rozpouštěl a mizel.

Ležel vedle ní pod tenkou dekou ve své posteli. Naklonila se až k podlaze a ze zadní kapsy tmavých kalhot vytáhla žiletku. Vytáhla se zpět na postel a podívala se na něj. „Ukradls mi zase kousek duše, vid’?“ Kývl. Cítil se zemdlelý a unavený. Podala mu žiletku. „Řízni se! Chtěla bych to vidět.“ Zvedl ochablou ruku s žiletkou nad svou levou paží. „Tady ne,“ opravila ho něžně a pak se naklonila a jazykem mu přejela po zápěstí: „tady.“ Markovi došlo, že tohle už nejspíš nebude úplně v pořádku, že si s ním ta holčička dělá úplně co chce. Pak si ale uvědomil, že už jen fakt, že si jejího působení všiml, jej staví do pozice silnějšího. Teď, když to ví, má možnost volby. Může se skutečně rozhodnout, jestli bude hrát dál tuhle hru. Podíval se na ni. Vycítila to, uvědomila si, že ví. Měl pocit, že si tím získal určitý respekt. Jen tím, že si to dokázal uvědomit. Políbil ji na ústa a ona se na chvíli převrátila na záda. Nastavila mu své bílé břicho pod napnutým tričkem a on, stále vdechující její vůni, stále vdechován do ní, sevřel prsty kolem žiletky a prořízl napjaté svaly, šlachy a žíly na svém zápěstí.

Kdesi v nuselských ulicích, v jednom domě, přímo pod mostem, se v temné místnosti, v kufru s penězi, zastavily pozlacené hodinky s ošoupaným zapínáním. O několik vteřin později několik vagónů metra propadlo v jednom místě z nitra Nuselského mostu a bezpečně zastavilo hodinky v celém domě. Z těžkých mraků se konečně spustil déšť a do zanesených stok spláchl všechnu špínu, krev i šílenství tohoto světa.

3.-10. 7. 1998

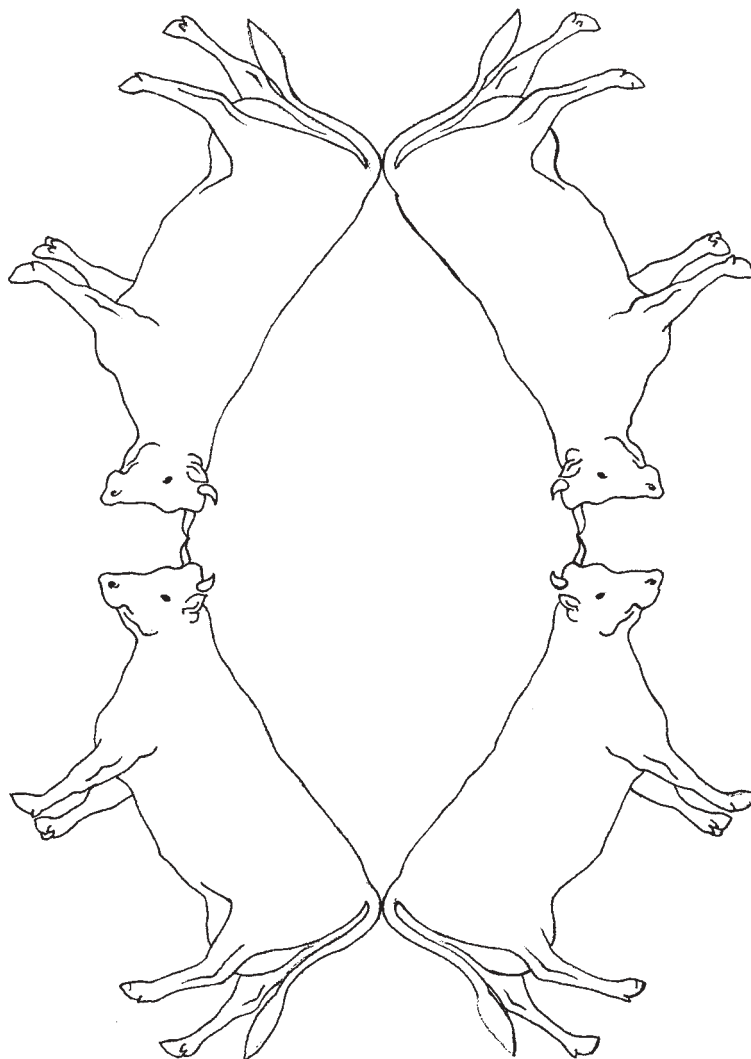
Karlovy Vary



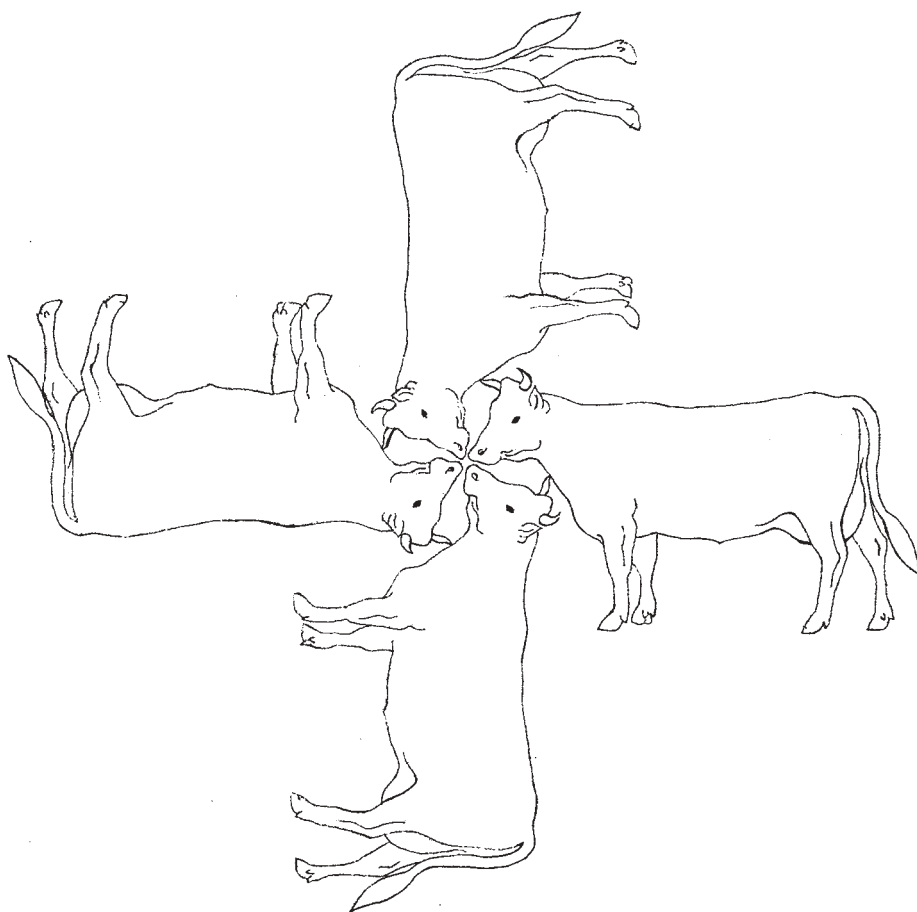
Stano Masár: **Part**  
Stano Masár: **Part**  
Stano Masár: **Part**  
Stano Masár: **Part**



Figury I



Figury II

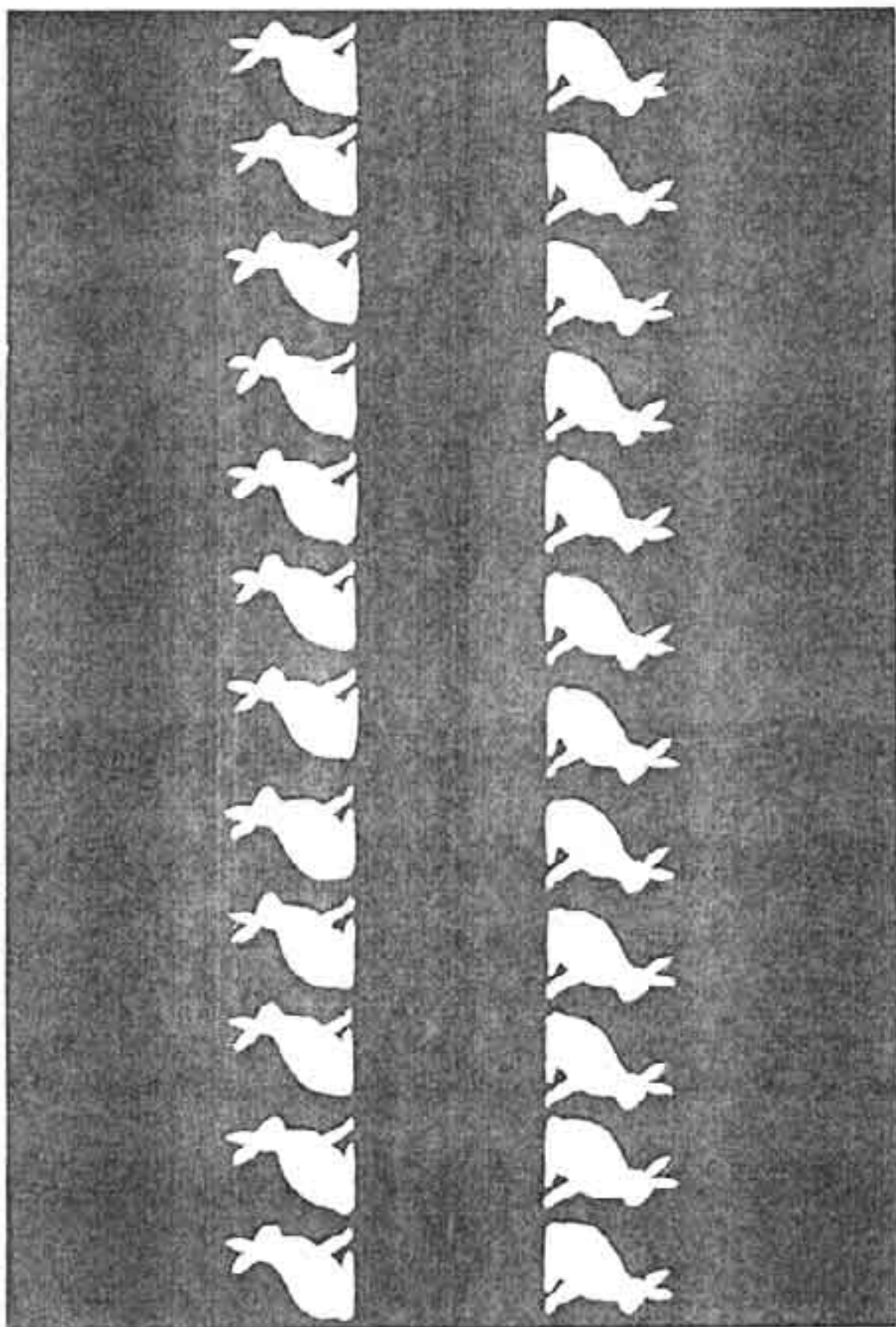


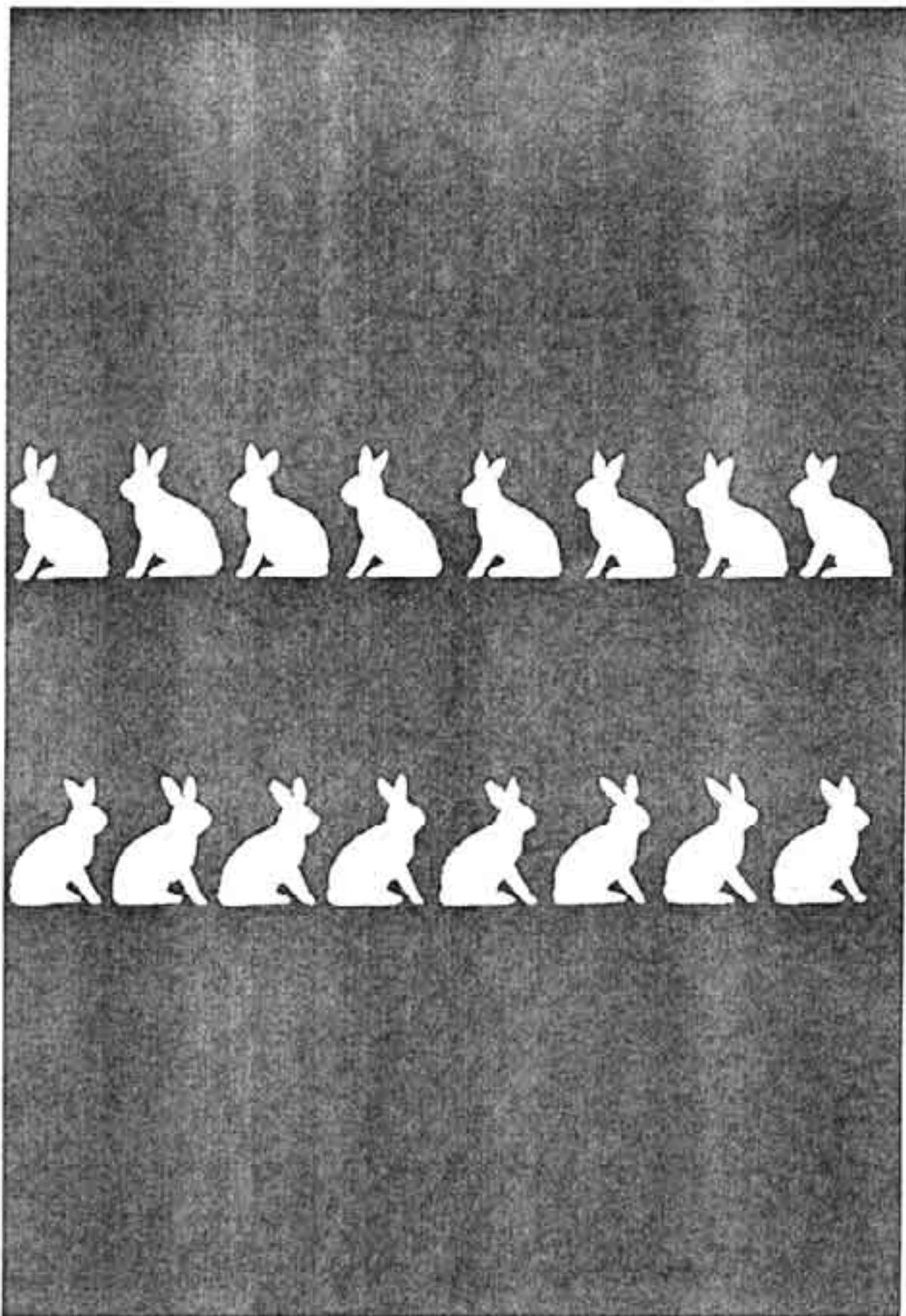




Krav(in)ky I.–XVI.

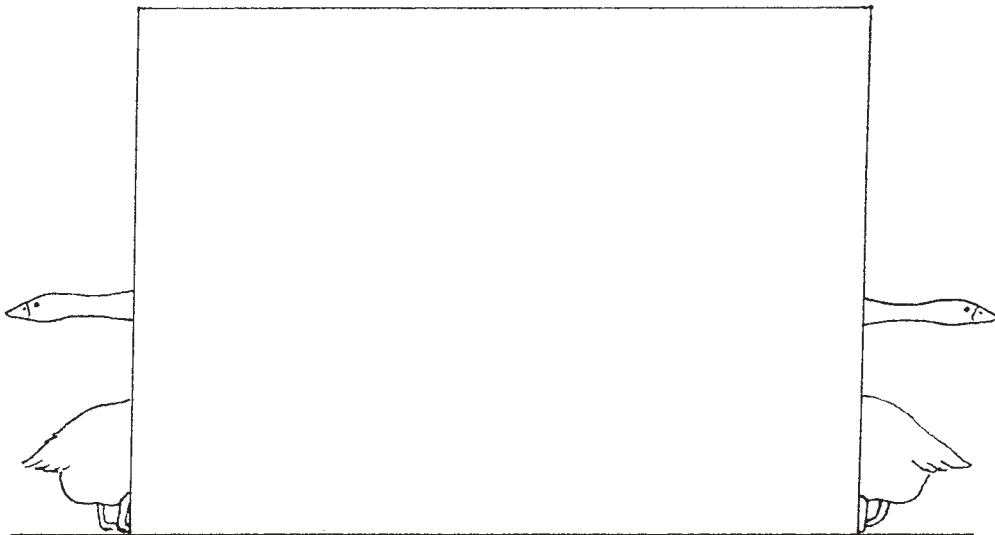
Hore – dole





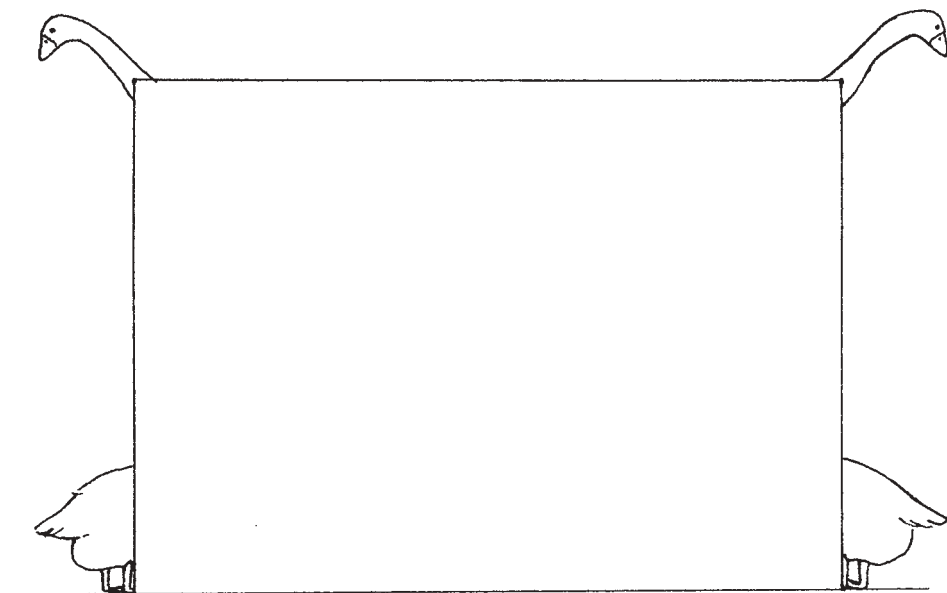
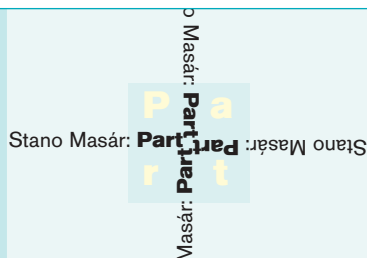
Sem – tam



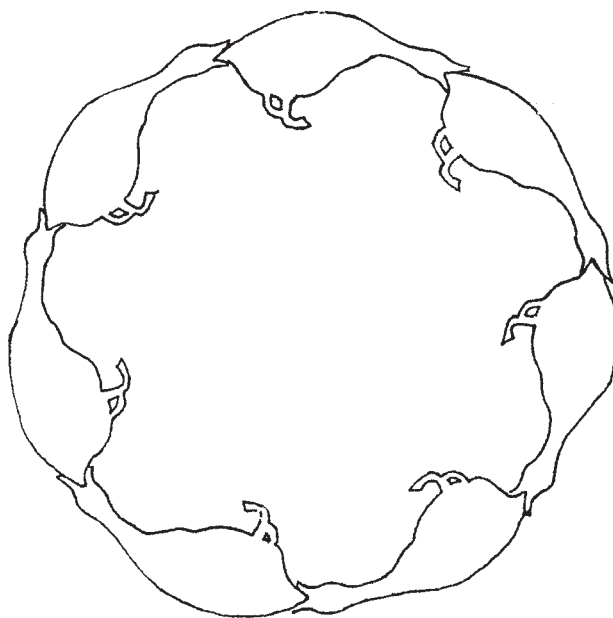


Husacie gagy I

Husacie gagy II





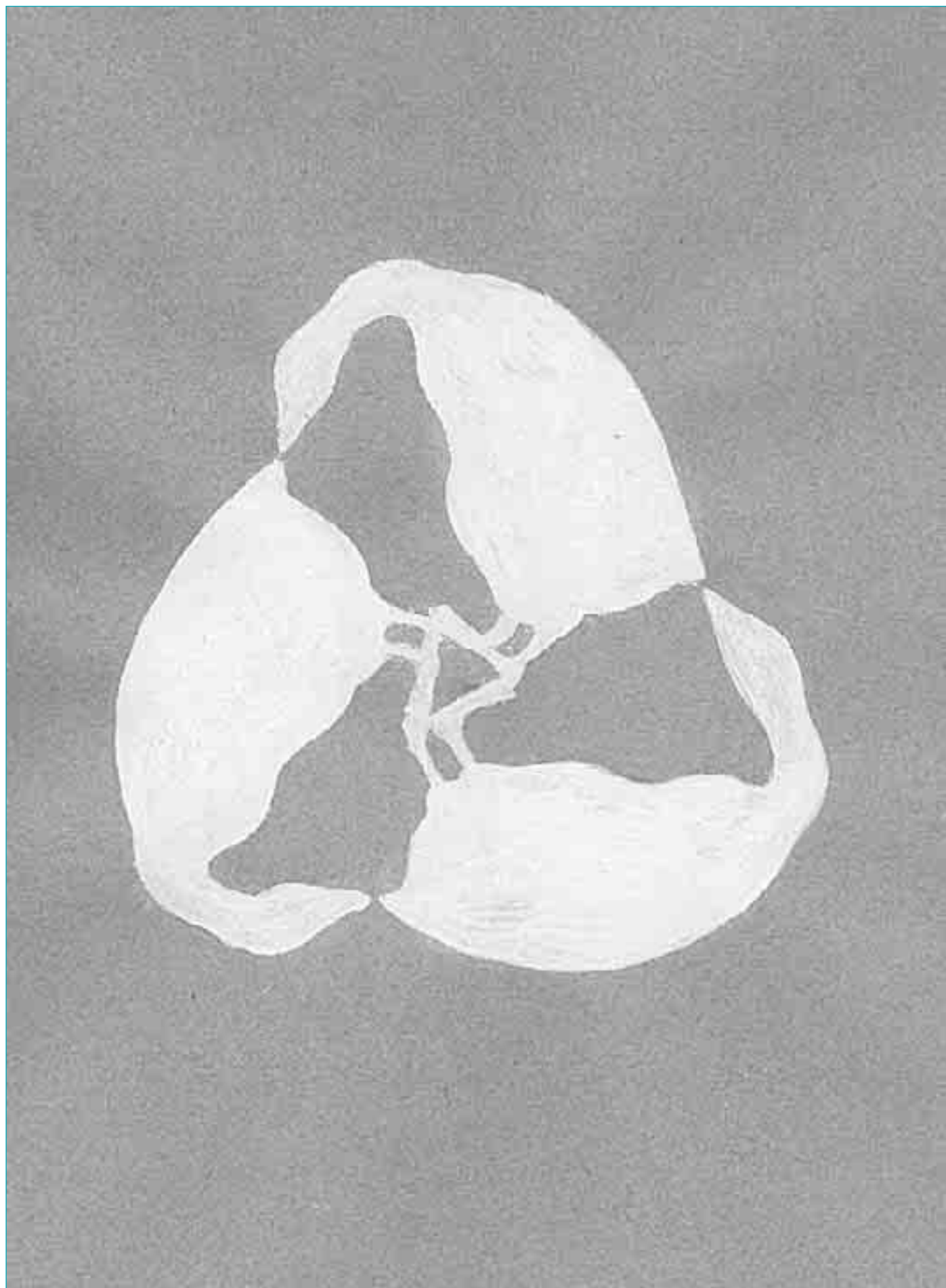


Spojeni



Do kruhu

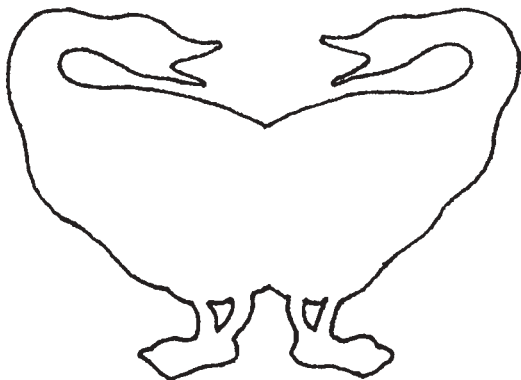


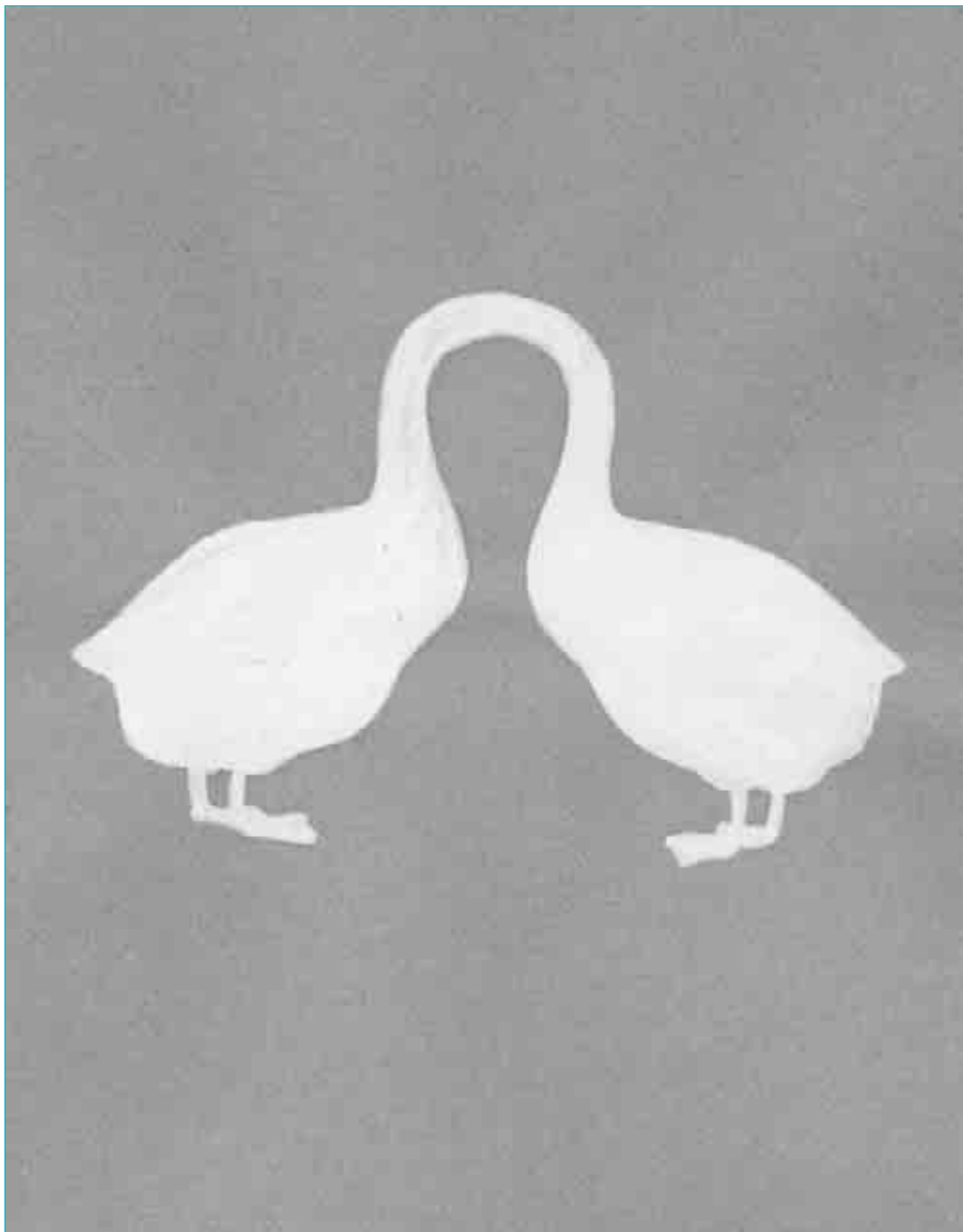


Recyklovani



Anonie







Bez názvu



Bez  
názu

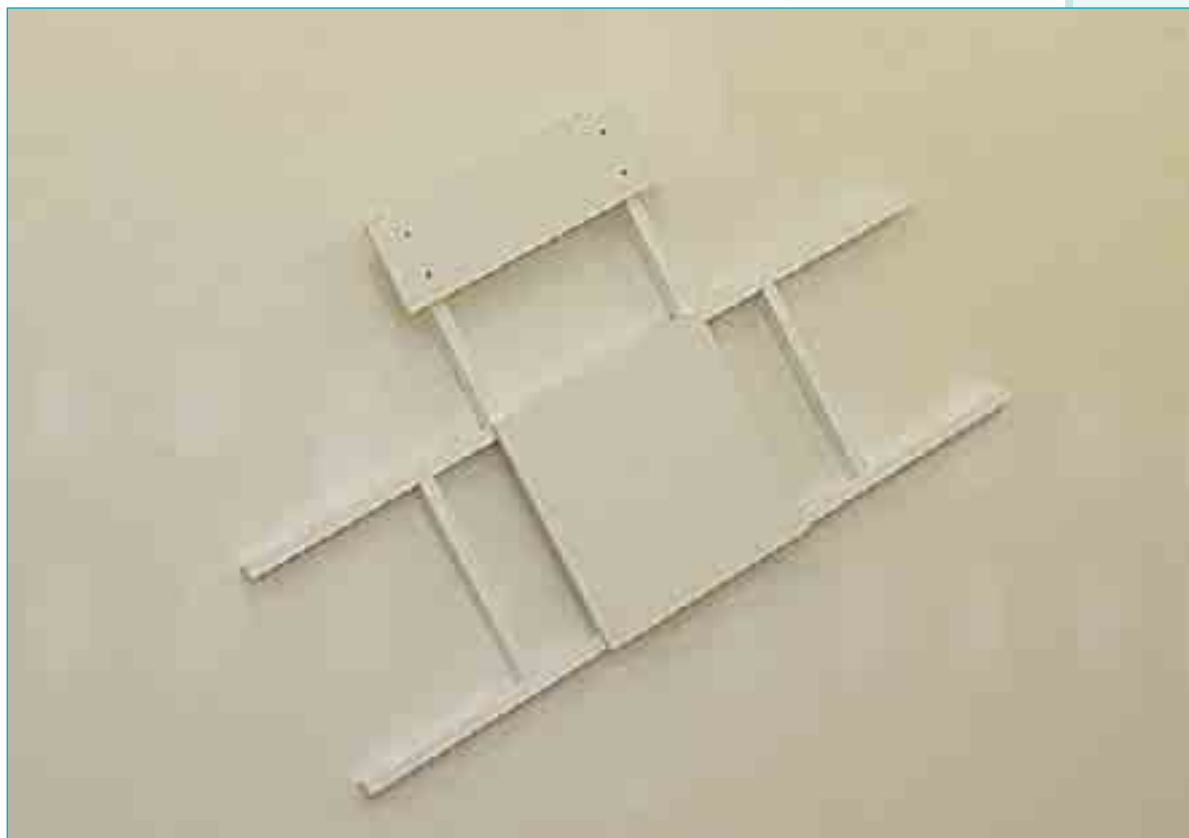




### Stolovy vtip

### Stolovy vtip



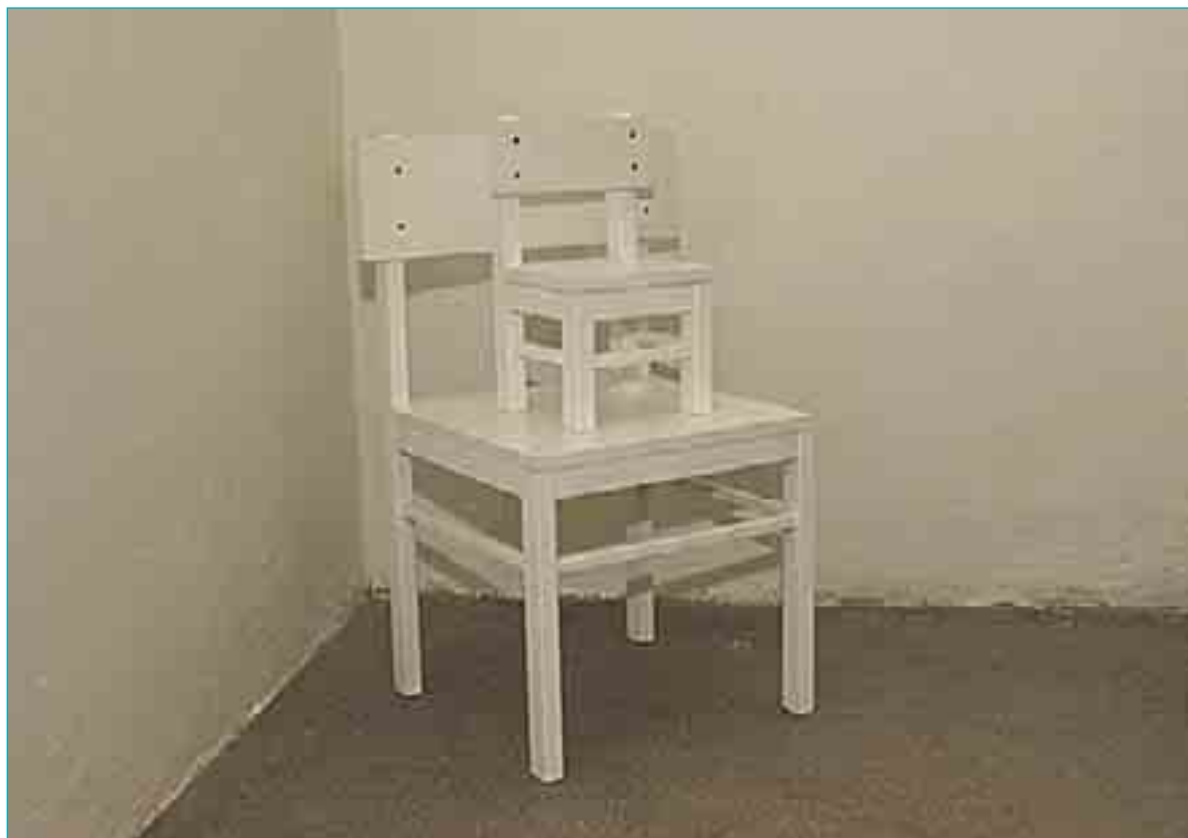


Bez názvu



Nova flexibilita





Dve stoličky



Bez názvu

Stolovy vtip



Nova flexibilita



### Stolovy vtip

V příštím čísle (vychází 1. září 2004)

najdete:

Básničky Lucky Zabrňákové

Duchy

Anděly



Právě vyšel!

Na shledanou příště!  
Nezapomenejte!